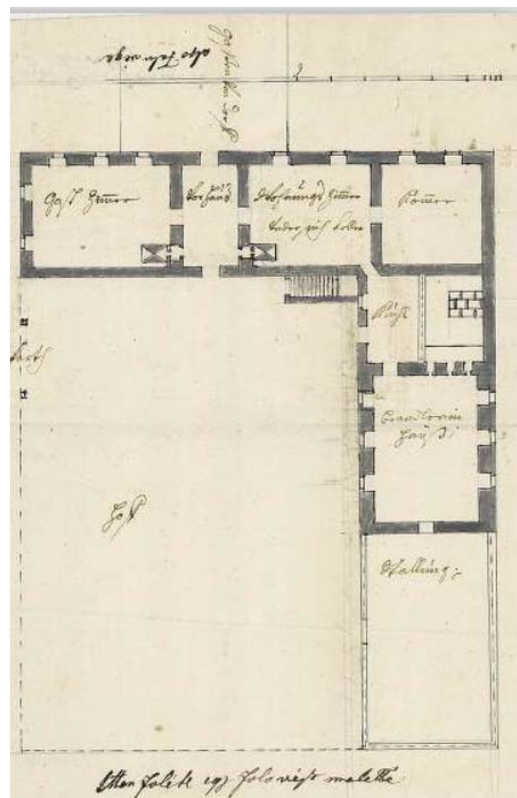
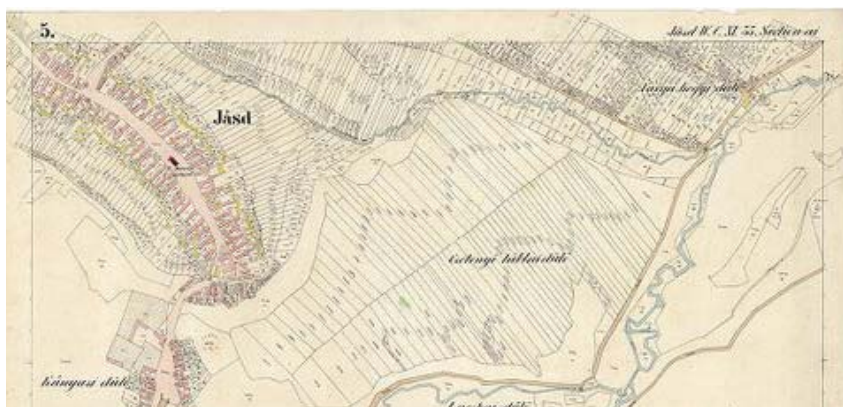

JÁSD

Örökségvédelmi hatástanulmány

KUSTÁR ROZÁLIA
DR. VUKOV KONSTANTIN

2019

JÁSD

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERV

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

KUSTÁR ROZÁLIA

régész – örökségmenedzser

régészeti örökségvédelmi és muzeológiai szakértő

2019. augusztus

TARTALOM

I. Bevezető

II. Jásd közigazgatási területének régészeti kutatása

II. 1. Régészeti lelőhelyek Jásd területén

II.2. Régészeti érdekű területek Jásd közigazgatási határában

II. 3. Régészeti lelőhelyek Jásd területén - Történeti áttekintés

III. A településrendezési tervben előirányzott változtatások régészeti vonatkozásai és örökségvédelmi javaslattétel

IV. Jásd közigazgatási határában lévő régészeti lelőhelyek megóvása - összefoglalás

V. Irodalmi hivatkozások

VI. Nyilatkozat

MELLÉKLETEK

1. Nyilvántartott régészeti lelőhelyek Jásd bel- és külterületén
2. Régészeti lelőhelyek Jásd bel- és külterületén - térképdokumentáció
3. Régészeti lelőhelyek Jásd bel- és külterületén - fotódokumentáció
4. Archív térképek
5. Ismert régészeti lelőhelyek Jásd bel- és külterületén áttekintő táblázat

I. BEVEZETŐ

A régészeti lelőhelyek és a műemlékek kulturális, történeti környezetünk részei, ezért a terület-, település- és tájfejlesztéssel valamint a terület- és településrendezéssel kapcsolatos beruházások tervezését a kulturális örökség védelmével összhangban kell végezni. A településfejlesztési koncepció, a településrendezési tervek és a helyi építési szabályzat elkészítésénél, ill. módosításánál a *kulturális örökség védelméről* szóló, többször módosított **2001. évi LXIV. törvény** (a továbbiakban: Kötv.) előírásait kell figyelembe venni, amelynek hatálya a műemlékekre és a régészeti emlékekre egyaránt kiterjed.

A 2001. évi LXIV. törvényhez kapcsolódóan 2018. május 10-én lépett hatályba a **Kormány 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelete a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról** (Magyar Közlöny• 2018. évi 52. szám). A rendelet hatálya az 1. § alapján kiterjed

a) a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvényben (a továbbiakban: Kötv.) meghatározott, a régészeti örökség, a műemléki érték és a kulturális javak védelmével kapcsolatos feladatok tekintetében hatáskörrel rendelkező hatóságokra és feladatkörrel rendelkező intézményekre, szervezetekre és szervekre, valamint azok eljárásaira,

b) a kulturális örökség védelmével kapcsolatos nyilvántartásra vonatkozó szabályokra,

c) a nyilvántartott régészeti lelőhely és a nyilvántartott műemléki érték védetté nyilvánításának szabályaira,

d) a régészeti örökség felderítésének és kutatásának követelményeire, a régészeti feltárás és a nagyberuházásokkal kapcsolatos régészeti feladatellátás szabályaira, a régészeti lelőhely és a lelet megtalálójának anyagi elismerésének szabályaira,

e) a műemléki érték felderítésével és a védett műemléki érték kutatásával, továbbá védelmével kapcsolatos követelményekre és szabályokra, valamint

f) a kulturális javak védelmével kapcsolatos szabályokra

A 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet 3. § rendelkezik arról, hogy a Kormány a kulturális örökség védelmével kapcsolatos hatósági feladatok ellátására örökségvédelmi feladatkörében

a) örökségvédelmi hatóságként az illetékes járási hivatalt

b) a járási hivatalok örökségvédelmi hatósági feladatellátásának törvényességi, szakszerűségi ellenőrzésére és az e rendeletben meghatározott hatósági feladatokra örökségvédelmi hatóságként, valamint a hatóságnak az általános közigazgatási rendtartásról

szóló 2016. évi CL. törvény szerinti felügyeleti szerveként országos illetékességgel Budapest Főváros Kormányhivatalát;

c) a Kötv. 71. § (1) bekezdésében foglalt nyilvántartásokat vezető hatóságként országos illetékességi területtel a minisztert (a továbbiakban: nyilvántartást vezető hatóság);

d) a Kötv.-ben és az e rendeletben meghatározott feladatok tekintetében a kulturális javak hatóságaként országos illetékességi területtel a minisztert (a továbbiakban: kulturális javak hatósága) jelöli ki /3. § (1)/;

A Kötv. szerinti, jogszabályban kijelölt örökségvédelmi szerv a Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság. /3. § (3)/.

*

A Kormány 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet 83. § értelmében az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze elkészítése során az alábbiak az irányadók:

(1) Az örökségvédelmi hatástanulmányt

a) a Kötv. 85/A. §-ában meghatározott esetekben a településfejlesztési koncepció vagy a településrendezési eszköz megalapozó vizsgálata keretében, települési örökségvédelmi hatástanulmányként (a továbbiakban: települési örökségvédelmi hatástanulmány) a 14. melléklet szerinti tartalommal a (2) bekezdés a)–c) pontja alapján,

b) a 87. § (4) bekezdésében meghatározott esetekben az engedély iránti kérelmet benyújtónak döntéselőkészítő örökségvédelmi hatástanulmányként a 15. melléklet szerinti tartalommal a (2) bekezdés d) pontja alapján kell elkészíttetni.

(3) Az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze a 14. és 15. mellékletben meghatározott tartalmi elemek közül a régészeti örökség tárgykörével foglalkozó tartalmi elemek összessége.

A 84. § értelmében (1) A települési örökségvédelmi hatástanulmány elkészítéséről a településfejlesztési koncepció vagy a településrendezési eszköz és a településképi rendelet készíttetője köteles gondoskodni.

(2) Az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésére jogosult

a) az örökségvédelmi hatástanulmány régészeti szakterületi munkarésze vonatkozásában a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló kormányrendelet szerint régészeti területen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő,

b) a helyi építési szabályzat kidolgozása során a gyűjtőterületén érintett régészeti gyűjtőkörrel rendelkező múzeum, amely az újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület terepbejárását térítésmentesen, 60 feltárással alkalmas nap alatt végzi el.

*

Az elkészült hatástanulmányt az alapidokumentáció készíttetője köteles benyújtani az azt elrendelő hatósághoz (**Veszprém Megyei Kormányhivatal Veszprémi Járási Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály 8200 Veszprém, Mindszenty József u. 3-5, tel. 88/550-497, e-mail: veszprem.epitesugy@veszprem.gov.hu**).

A 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet 87. § (1) értelmében a szakhatóságként eljáró vagy örökségvédelmi szakkérdést vizsgáló hatóság a nyilvántartott régészeti lelőhelyet, a régészeti védőövezetet, a nyilvántartott műemléki értéket, a műemléket, a műemléki környezetet, a műemléki jelentőségű területet, a történeti tájat és világörökségi helyszínt vagy világörökségi területet érintő ügyben a 88. és 89. §-ban meghatározott szempontok alapján vizsgálja, hogy a tervezett tevékenység megfelel-e a Kötv.-ben és a rendeletben meghatározott követelményeknek. (2) A hatóság szakhatóságként vagy szakkérdés vizsgálata során a nyilvántartott régészeti lelőhelyet, a régészeti védőövezetet, a nyilvántartott műemléki értéket, a műemléket, a műemléki környezetet, a műemléki jelentőségű területet, a történeti tájat és világörökségi helyszínt vagy világörökségi területet érintő ügyben az ügyfélnek az eljárás megindítása előtt benyújtott kérelmére kiadott előzetes szakhatósági állásfoglalása a kibocsátásától számított hat hónapig használható fel.

*

Valamennyi, a régészeti feltárás esetén kívül előkerült régészeti emlék, ill. lelet esetében is törekedni kell a régészeti örökség elemeinek helyszíni megőrzésére. Ha bármilyen tevékenység során váratlan régészeti emlék, illetőleg lelet kerül elő, a felfedező (kivitelező, beruházó) köteles a tevékenységet azonnal abbahagyni, és értesíteni a Veszprém Megyei Kormányhivatal Veszprémi Járási Hivatal Hatósági Főosztály Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály (8200 Veszprém, Mindszenty József utca 3-5.; email: veszprem.epitesugy@veszprem.gov.hu; tel.: +36/88 550-497), és a területileg illetékes múzeumot (Jelen esetben: LACZKÓ DEZSŐ MÚZEUM 8200 Veszprém, Török Ignác u. 7.; email: titkar@ldm.hu; tel.:+36-88/564-310, +36-88/564-311).

*

Jelen munkát a „szerzői jogról” szóló 1999. évi LXXVI. tv. alapján szerzői jogi védelem illeti meg. A közölt adatok szerződéstől eltérő célra való felhasználása, a régészeti lelőhelyekre vonatkozó adatok nyilvánosságra hozatala vagy továbbadása csak a szerző engedélyével, a 17/2002. (VI. 21.) NKÖM rendelet 7. §, valamint a 47/2001. (III. 27.) Korm. rend. szabályai szerint történhet.

II. JÁSD KÖZIGAZGATÁSI TERÜLETÉNEK RÉGÉSZETI KUTATÁSA

Jásd fekvését a Bakony Tési-fennsík alatti medencéje és a Gaja-patak völgye határozza meg. Jásd község közigazgatási területéhez tartozó mintegy 5 km hosszú Gaja-völgy természeti szépségei és kedvező geológiai, éghajlati, vízrajzi viszonyainak köszönhetően a legősibb időktől folyamatosan lakott terület volt. Jásd határában is számos - még feltáratlan - régészeti lelőhely található. Az első kutatások a történeti források nyomán indultak, illetve véletlen leletelőkerülések, másodlagosan felhasznált kőanyag jelzi a középkori régészeti örökséget. Rómer Flóris az 1860-as években szép románkori palmettás díszű párkánytöredéket rajzolt le a jásdi katolikus templomban. (Veszprém m.) *„A grádics előtt és a templom oldalában faragott kövek...” mondja. Itt ásatási lehetőség kínálkozik, amennyiben „... a régi templom a mostani plébánia előtt állottnak mondják, mert a fundamentumok látszottak és sok koponyát kiástak.”*(Tombor 1954). Ezen túl Mihály István említett az 1880-as években több lelőhelyet a településről, így a jásdi, „őstemplomból” a plébánia körül másodlagosan felhasznált kövek mellett egy „római vallumot” - sáncot is (Mithay 1978). Turcsányi Andor körmendi evangélikus lelkész szintén gyűjtött leleteket a település határában a 19. század második felében, talán ásatást is folytatott a Malom- illetve Kanász-völgyben *„A Jásdi határban kő-ékek. - Kosowáron egy fél-akós hamuveder ásatott ki de összetörött. Benne egy kisebb bögre és több vaseszközök (furó alakú) között, mik felhasználtattak, egy (1 alakú vas eszköz, alighanem vonó kés. - E kettő birtokomban van. Ugyan Jásdról bírok egy kő urna fedőt, körül-belül 1 ½ átmérőjűt”* (Archaeológiai Értesítő 1868-69, 197). A település határának átfogó régészeti terepbejárására az 1960-as években került sor, amikor a Laczkó Dezső Múzeum régészei járták be többek között Jásd határát is (MRT 4. kötet 1972), ekkor került a legtöbb másodlagosan felhasznált kőemlék közgyűjteménybe, melyek nyomán az egykori apátsági templom kapuzatát rekonstruálták (3. melléklet). 2005-ben Virágos Gábor vezetésével próbálták meg ismételten bejárni a település korábban ismertté vált lelőhelyeit, azonban ekkor a legtöbb esetben azt tapasztalták, hogy a 60-as években intenzív szántóföldi művelés alá vont területein javarészt felhagytak a műveléssel, lassan visszagyepesednek a lelőhelyek, így terepbejárás módszereivel nem vizsgálhatók. Nagyobb felületű feltárás csupán a belterületen a település csatornázását megelőzően, 2011-2012-ben folyt Pintér László vezetésével, amikor feltehetőleg templom körüli temető 110 sírját tárták fel a mai plébániatemplom közelében - attól délre és nyugatra, és a sírok betöltésében korábbi épületből származó kőemlékek is előkerültek (Tüskés 2015). A Rubányi dűlő közelében, a Gaja-patak bal partján 1993-ban feltárt sírokról nem sikerült további adatot szereznünk és konkrét lelőhelyhez kötni ezeket.

Rendezési tervhez készült korábbi örökségvédelmi hatástanulmányról nincs tudomásunk, így jelen Örökségvédelmi hatástanulmány régészeti munkarésze készítésekor összegezzük

- az ismert régészeti lelőhelyekre vonatkozó adatokat, kiegészítve a 2019. év során végzett terepmunka és az adattári, történeti adatok elemzésének tapasztalataival
- a fejlesztési területeken tervezett változtatások terepbejárást követő örökségvédelmi hatáselemzését

A község rendezési tervének tervlapjain a hatástanulmánnyal összhangban kerültek jelölésre a régészeti lelőhelyek.

II. 1. RÉGÉSZETI LELŐHELYEK JÁSD TERÜLETÉN

A régészeti terepbejárás módszerével a szántóföldi művelés alatt lévő területeken jó eséllyel figyelhetőek meg az egykori települések nyomai. A lelőhelyek kiterjedése közelítőleg térképre vihető, így helyrajzi számokkal jelölhető. A Miniszterelnökség Örökségvédelmi Hatósági Főosztálya Örökségvédelmi Nyilvántartási Osztálya 2018. augusztus 3-án adatszolgáltatás keretében továbbította a közhiteles nyilvántartásában Jásd község régészeti lelőhelyeire vonatkozó adatokat Jásd község önkormányzatának, mely szerint 15 darab azonosított régészeti lelőhely ismert Jásd határában. Ez az adatsor lényegében egyező az 1960-as években végzett szisztematikus bejárás és adatgyűjtés adataival. A 2005-ben végzett hitelesítés során a nyilvántartott lelőhelyek kiterjedését több esetben módosították annak ellenére, hogy a legtöbb esetben a visszagyepesedési folyamatok miatt konkrét terepbejárást nem tudtak végezni. A módosítások következtében a közhiteles adatsorban a korábbi és a későbbben regisztrált lelőhely-kiterjedés együtt ábrázolt, így több esetben egymást csak részben átfedő vagy egymástól teljesen különálló foltok jelölik ugyanazon lelőhelyeket.

Jelen munka során rámutattunk erre a problémára, és a lelőhelyek teljes lefedett poligonjait és a köztük jegyzett területet a topográfiai viszonyoknak megfelelően válogattuk le, pontosítottuk, igazodva az MRT4 térképezés során jelöltekhez, illetve a 2019. évi szemlénk során szerzett tapasztalatokhoz. Néhány esetben a bizonytalan kiterjedésű lelőhelyeket együttesen jelöltük, így hidalva át a kettős jelölést. A lelőhelyek kiterjedésének

pontosítása a gyepesedés mértéke miatt továbbiakban csak egyéb roncsolásmentes módszerekkel vagy feltárással pontosítható. Az elvégzett terepszemle és az irodalmi források nyomán összeállítottunk egy fotódokumentációt (3. melléklet).

A hatástanulmányban jelzett lelőhely-kiterjedések vonatkozásában az alábbiakat kell megjegyezni:

- **Jásd 1. lelőhely** (központi azonosító 8111) **Kossuth L. u. bencés apátság** meggyőződésünk szerint nem a mai plébániatemplom közelében, hanem attól délre, a Suttony területén lévő kiszélesedő, már az első katonai térképen útmenti kereszttel jelölt területen feketett. Erre utalhatnak a Kossuth L. u. 47. szám előtti járda -, illetve útépités során előkerült fal- és csontmaradványok, melyet említ az MRT 4 kötete is, de ennek ellenére a lelőhelyet a mai plébániatemplom közelébe jelölték;
- **Jásd 2. - Felsőfaluvég - Pajta dülő lelőhely** (központi azonosító 8112) valószínűleg kiterjed a mai Felsőfaluvég területére is, magába foglalja a mai templom környezetét is. Ezen a területen feketett az apátság közelében az egyik középkori település, mely romjain aztán a Zichyek telepítése nyomán kialakult az új település. Valószínű, hogy a középkorban itt is állt egy, az apátsági templomtól elkülönült plébániatemplom, mely körüli temető részbeni feltáráására 2011-2012-ben került sor;
- az MRT 4 által jelölt kiterjedést vettük figyelembe a **Jásd 3 - Szilvár-malom, Jásd 8 - Új Bársony-berek II, Jásd 9. Tatár-hegy és Jásd 10 (Új Kenderföldek) lelőhelyek** esetében
- **Jásd 4. – Récsényi-hegy lelőhelyen** elvégzett hitelesítő terepbejárásunk alapján kettős kiterjedést összevonva jelöltük (központi azonosító 8114), lásd még 3. melléklet; szintén összevontan jelöltük a **Jásd 5. és 6. lelőhelyek** kiterjedését.
- az egymáshoz közeli **Jásd 7-8-9. és 10. lelőhelyek** Árpád-kori leletanyaga egy lazább településszerkezetre utal, bizonytalan egymáshoz való viszonyuk és a Gaja-patak túlsó oldalán fekvő középkori településhez (Jásd 11. lh) való kapcsolódásuk, ezért továbbra is különálló lelőhelyként kerültek jelölésre

(gyepes fedettség miatt terepbejárással a terület nem vizsgálható). Ezek közül valamelyikhez kapcsolódhat a csak helytörténeti hivatkozásokból ismert 1993. évben sírok előkerüléséről szóló adat.

- Az MRT 4, 35/12 lelőhely középkori anyaga összefüggésben áll a 35/11., 35/13 és 14. sz. lelőhellyel (MRT 4, 122), ezért a lelőhelyeket egy régészeti lelőhelyként jegyeztük (**Jásd 11. lelőhely - Tési Malom-dűlő, Rubányi dűlő**).
- **Jásd 12. lh. – Márkusvára (Mária Terézi sánc)** A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - a foltok közül a topográfiai viszonyokat fedő foltot tartottuk meg. Kiemelten védett lelőhely státusza mellett fontos megjegyezni, hogy szerepel az 1996. évi Természetvédelméről szóló törvény rendelkezései alapján ex lege védett földvárak listáján az. 70 - 20005201
- **Új lelőhelyként javasoljuk nyilvántartásba venni a Szentkúti forrás- és búcsújáráshely és a Löszpincék területét (Jásd 13-14. lelőhelyek), tekintettel arra, hogy ezek használatának ideje már a régészeti korokban (1711 előtt) megkezdődött.**

A fenti változtatások olyan mértékűek, hogy ezek átvezetését a hatástanulmány lezárásával egy időben kezdeményezzük az illetékes nyilvántartó hatóság felé.

Az ismert lelőhelyek legtöbbje általános - szakmai - védelem alatt áll. **Kiemelt védelem alá sorolt** jelen tanulmányban mint 12. lelőhely jelölt **Márkus vára**.

Jelen tanulmányban foglaltak szerint a fent jelzett módosítások-összevonások, illetve új, védelemre javasolt területek nyomán **összességében 14 azonosított régészeti lelőhely ismert Jásd határában**.

Jásd bel- és külterületén ismert régészeti lelőhelyek részletes leírását az 1. számú melléklet tartalmazza, áttekintő táblázatuk az 5. számú mellékletben található.

II.2. RÉGÉSZETI ÉRDEKŰ TERÜLETEK JÁSD KÖZIGAZGATÁSI HATÁRÁBAN

Jogszabályi környezet: A Kötv 7.§ 14. pontja szerint régészeti érdekű területnek, azaz jelenleg nem tényleges, de lehetséges lelőhelynek minősül *minden olyan terület, ahonnan régészeti emlék és leletek előkerülése várható*. Különös tekintettel az egykori vízfolyások, erek és folyók melletti hátsókra, valamint olyan területekre, melyek korábbi időszakokban megtelepedésre - stratégiai helyzetüknél fogva is - alkalmasak voltak. A régészeti örökség védelme érdekében ezért minden esetben különös gonddal kell eljárni az építési és művelési ág változási engedélyek kiadásakor, mivel *bármilyen, a föld felszíne alá mélyedő kivitelezési munkával a régészeti örökség elemei pusztulhatnak el*.

A település déli része növényföldrajzilag már a Kelet-Bakonyhoz tartozik, itt a domborzat egyenletesen lejt a Tési-fennsíkról a Gaja völgyébe, a klíma kiegyenlített, itt üde erdők (bükkösök, gyertyános tölgyesek) jellemzők. A Gaja-völgye 5-6 km hosszan húzódik a falu közigazgatási területén. Jásd legmagasabb pontja a Varga-hegy (316 m). A víz energiáját régi időtől fogva felhasználták a patak mellé települt emberek. A település legfontosabb vízfolyása a Gaja-patak és mellékágai, kiemelten a Malom-patak, továbbá a patakot tápláló szentkúti forrás. A patakok mentén egykor kilenc vízimalom működött. Vályi András a 19. század első felében „tót és német falu”-ként mutatja be a községet: *„lakosai katolikusok, fekszik északról a’ Thési hegyek alatt, határja hegyes, szántóföldgye elég, réttye kevés, legelője szoross, erdeje elpusztult, malmai, és deszka metszője a’ határban”*.

Jásd külterületére is kitekintéssel régészeti érdekűnek kell tekinteni az egykori utak feltételezett teljes nyomvonalát is. Valószínűnek tartjuk, hogy mindkét, közigazgatási határban fekvő középkori település egy-egy út mentén települt egyutcás rendben, melyek közül az apátság közelében vezető, észak-dél irányú út lehetett a jelentősebb, ez indokolhatta az újratelepítés helyválasztását is. A löszpincék közelében pedig jól azonosíthatók az egykori szurdokutak, melyek a Récsényi-hegyről vezettek a pincékhez, így, bár a népi emlékezett nem köti a szőlőműveléshez, nem kizárt, hogy egykoron a pincék mégis ilyen funkciót is elláttak, és az egyik jelentős szőlőterület a középkor során éppen az említett Récsényi-helyen lehetett (3. melléklet).

Mivel a régészeti lelőhelyek kiterjedése általában nem állapítható meg pontosan, ezért az említetteken túlmenően régészeti érdekű területnek számít *a már ismert lelőhelyek közvetlen környéke* is.

II. 3. RÉGÉSZETI LELŐHELYEK JÁSD TERÜLETÉN - TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Jásd határában 1960-as években a Magyarország régészeti topográfiája 4. kötetének - Pápai és Zirci járás (1972) - előkészítése során végzett a Laczkó Dezső Múzeum szisztematikus régészeti terepbejárást, a ma ismert lelőhely akkor kerültek azonosításra, kiterjedésük csak részben módosult a Virágos Gábor vezetésével végzett 2005. évi hitelesítő terepbejárások során (lásd 2. és 4. melléklet). Jelenleg határából 14 db régészeti lelőhely ismert.

Jásd község közigazgatási területéhez tartozó mintegy 5 km hosszú Gaja-völgy természeti szépségei és kedvező geológiai, éghajlati, vízrajzi viszonyainak köszönhetően a legősibb időktől folyamatosan lakott terület volt.

A település környéke már lakóhelyül szolgált az újkőkori lengyeli kultúra népének, településük a Récsely-hegy oldalán, Újbársonyberken és Koszováron feküdt, ahol dörzskövet és több patintott kőeszközt is gyűjtöttek a kutatók. A szentgáli nyersanyag használata kereskedelmi, kulturális kapcsolatokra utal az őskor során (Jásd 4. 6, 8. lelőhelyek)

Az Isztimér - Csőszpusztán feltárt halomsír és további kelet-bakonyi lelőhelyek ismeretében Jásd határában is lehet késő bronzkori leletek előkerülésére számítani. Ebből az időszakból Szilvár-malom - Jásd 3. lelőhelyről (MRT4, 35/4. lh; Kustár 2000) ismert településnyom. A Tési Malom-dűlőben, Szilvár-malom és a Rubányi-dűlő környékén előkerült edénytöredékek és fémsalak bizonyítja, hogy a bronzkorban és a kelta korban is lakott terület volt Jásd környéke (Kőszegi 1988 - Jásd 11. lh)..

A Récseny-hegy, a Gajától É-ra, a Malmi-pataktól DNy-ra húzódó hegy K-i szélén, egy lankásan K felé lejtő háromszög alakú domboldal. A két műút találkozásánál, attól kevéssel Ny-ra, a domboldal teraszos nyúlványán római villa nyomait azonosították, feljebb a domboldalon római településnyomot találtak, melyet az 1-3. századra kelteznek (Jásd 4. lh). A római korban Kanász-völgy lelőhelyen szintén római épületre utaló nyomokat találtak a régészek az 1960-as években, az égett edénycserepek kemencéket jeleznek. Az átégett, állatcsontokat is tartalmazó foltokból I - III. századi edények töredékei: vörösbarna festésű fazekak, dörzstál, sigillatát utánzó tál, hombár darabja és egy pecsételt edénytöredék került elő. Ezzel a lelőhellyel kapcsolják össze a Koszóvár Turcsányi Andor által említett 19. századi leleteit is. További római településnyom a Pajta dűlőből ismert (Jásd 2. lh). A Tési Malom-dűlőben és Rubányi dűlőben alapfal nyomok és a régészeti leletek jelezték a rómaiak jelenlétét (Jásd 11. lh).

A 10. század elején a honfoglaló magyar népesség telepedett le ezen a vidéken. A Tatár-hegyen gyűjtöttek 10. századi leleteket is (Jásd 9. lh - Takács 1996).

„A kedvező természeti adottságok folytán és a korábbi kultúrák tapasztalatai révén lényegében az Árpád-kor végére kialakult a megye településhálózata. A 13. századra a történeti megyehatárok között 7 vár (Veszprém, Bátorokő, Csesznek, Essegvár, Hölgykő, Somló, Ugod), 7 „kisvár” (Bakonyszentlászló-Kesellőhegy, Bakony-szücs-Bakonyújvár, Iharkút-Kispápavár, Iharkút-Tevelvár, Jásd-Márkusvára, Papkeszi-Kalaposvártető, Szápár-Várhegy), 7 kolostor (Veszprém-völgy: bazilissza/ciszterci apácák, Bakonybél: bencések, Somlónásárhely: bencés apácák, Jásd: bencések, Zirc: ciszterciek, Veszprém: domonkos apácák, Gyulafirátót: premontreiek) és legkevesebb 170-180 település létezett, s az utóbbiak közül mintegy 70-nek már temploma vagy kápolnája is volt.” (S. Perémi Ágota – Rainer Pál 1996).

Az Árpád-kor során két főúri kisvárat is találunk Jásd közigazgatási területén, illetve annak közelében: Egyik Jásd belterületétől délre, a Szentkúti búcsújárárhelytől kb. 200 m-re nyugatra, a Gaja-patak völgyének déli oldalán, a Rubán-hegy aljában található Márkusvár (más néven Márkus vára, Mária Terézia sánc - Jásd 12. lelőhely). Félkör alakú földsáncai ma is megfigyelhetők. Maradványainak az első részletes leírását, alaprajzát és metszeteit Faller Jenő közölte, az az MRT 4 munkálatai során is felmérték. Itt kisebb, talán csak fából épített lakótorony állhatott, míg a településhatár közelében, de már Isztimérhez tartozó területen fekszik Csiklingvár: egy 420 méteres magaslat tetején állt egykoron egy sáncokkal kerített négyszögletes kőből rakott lakótorony. A vár építésének pontos ideje nem ismert; a középkorban vadászkastélynak építették át. Közelében található a Tési-fennsíkperem egyetlen forrásbarlangja.

A Szentkút búcsújáráro hely forrásának tisztelete szintén valószínűleg középkori gyökerű. Kegyhellyé válásának időpontja ugyan ismeretlen, viszont a víz gyógyító, csodatévő hatásáról a 18. század óta léteznek feljegyzések, ezért is tartjuk régészeti érdekűnek a forrás környékét (Jásd 13. lh).

A kora Árpád-kortól két helyszínen alakult ki település Jásd mai közigazgatási határában:

- az egyik a Gaja-völgyében, a Rubányi és Tési malom dűlőkben (Jásd 11. lh), míg a patak másik oldalán szórványosabb megtelepülés nyomjait azonosították (Tatárhegy, Újkenderföldek, Újbáronyberék I-II. - Jásd 8-10. lelőhelyek). A Jásdot ismertető irodalomban rendszeresen megjelenő hivatkozás, hogy 1993-ban került elő a Rubányi dűlővel szemközti domboldalon, a patak bal oldalán egy középkori település temetőjének néhány sírja, azonban erre vonatkozó szakirodalmi/közhiteles hivatkozást nem sikerült találnunk, így konkrétan nem

tudjuk az itt fekvő kisebb településnyomokként meghatározott lelőhelyekhez kötni ezt az adatot. Ezt a faluhelyet a kutatók Jásd középkori falu helyével azonosítják.

- a másik falu a Pajta-dűlő és a mai Felsőfaluvég területén feküdt, melynek köznépi temetőjét 2011-2012-ben tárták fel a település csatornázása során.

Nem tudjuk, ezek közül melyik településre vonatkoznak a középkori források, összességében is elmondható, hogy az adatok többsége nem a település(ek)re, hanem az itt a 12. század utolsó harmadában létesült bencés apátságra vonatkozik. Az apátság 1164. évi okleveles említése bár vitatott, a Szt. György bencés apátság megmaradt építészeti emlékei alapján a monostor építését szintén erre az időszakra, 1180 körülre teszik. A Csák nemzetség kezében levő Keleti-Bakonyban, a nemzetség itteni ágának központi szállása: Dudar volt, ezért vélik a kutatók úgy, hogy a Jásdon felépített monostor alapítóit a Csákok között kereshetjük. Kapujának megmaradt kövei alapján építését a pécsi műhelyhez kapcsolhatjuk, közelebbről pedig feltehetően a Csákok nagy monostorához, Vértesszentkereszthez (Koppány 1969).

A 13-14. században az apátságról csak az apáturak szereplése révén vannak adataink. Az apátság kegyurasága valamikor a 15. század folyamán az Újlakiak kezébe került, egy 1419-es említés szerint az Újlakiak, illetőleg a palotai vár birtokosai voltak kegyurai. 1518-ban kegyúri joga alapján nevezte Újlaki Lőrinc Dobozi Mihály fehérvári lektort a kegyurasága alatt álló jásdi monostor apátjává (PRT XII/B. 312.); 1529-ben Ferdinánd király a patrónusi jogot Csulai Móré Lászlónak adományozta (Kubinyi 2011). A 16. sz. elején a pannonhalmi apátság jogkörét Jásdra is kiterjesztik, valószínűleg 1530—1540 között hagyták el a szerzetesek.

A falu neve a középkorban az itteni apátság vagy apát megnevezésével kapcsolatban fordul elő, kivéve az 1488-as adóösszeírást, amikor 2 Ft-ot adóztak lakosai - és egy 1493-as adatot, melyben egy Jásti nevű nemesi családról tesznek említést. Jásd a középkorban jelentős településsé fejlődött, ezt bizonyítja az 1528-ban készült Magyarország első térképe (Lázár mester és Jakob Ziegler alkotása), amelyen Iayst néven ábrázolják. 1536-ban 10 portájából 5 az adófizető. Az 1554. évi összeírás két portát jelez a településen. 1588 előtt elpusztulhatott, ekkor újratelepültnek írják, nem sokkal később újra s végleg elnéptelenedett. Egy 1690 körüli összeírásban megemlékeznek temploma helyéről.

1543 márciusa körül Csulai Móré László feleségül vette Újlaki Lőrinc özvegyét, és ezzel birtokába vette Palota várát tartozékaival együtt; e tartozékok közé tartozott Jásd települése is. A település, kolostor és a templom a török korban elpusztult, a falu lakossága

elmenekült. A falu és az apátság birtokai 1650-ben a Zichy család kezébe kerültek. A Zichyek a 18. század közepén (1757) a falut újratelepítették. Jásdnak az 1779-es Canonica Visitatio idején fatemploma volt a Szeplőtelen Fogantatás tiszteletére egy oltárral. Építésének ideje ismeretlen. Kőtemploma 1792-ben épült.

*

Általános vélekedés, hogy az újkori újratelepítés során a falut a régi apátság maradványai körül építették fel, ezt vitatjuk azáltal, hogy ide az 1690-körüli összeírásban említett középkori település templomát lokalizáljuk, és ettől elkülönült térségen valószínűsítjük a bencés monostort.

Vélekedésünk szerint egykori falusi templom lehetett a plébánia és templom közelében, ahol 2011-ben a veszprémi Laczkó Dezső Múzeum 11-12. századi temetőt tártak fel, a leletek között említhetők az ezüst hajkarikák, számszeríj-nyílhegyek, illetve a 12. századi pénzérmék - ám néhány római kori pénz is előkerült (Tüskés 2015).

A bencés apátság ettől a helyszíntől mintegy 600 méterrel délebbre fekkent, amit alátámasztani látszanak a Kossuth L. u. 47. környékén előkerült csont- és falmaradványok, a szintvonalas térképen jól megfigyelhető tereprendezési - térképzési nyomok, melyek nyomán négyszögletes térség alakult ki a mai temetődomb alatt. A helyszín az újkorban a térképek tanúsága szerint kereszttel jelölt. Ebből a térségből ágazik el az út Szentkút, illetve a Felsőfaluvég felé. Az Arculati Kézikönyv megállapításai nyomán valahol itt, közelítőleg a Kossuth L. u. 93. számú ház telkén kereshetjük a Zichyek egykori udvarházának nyomait is. Faluszerte előkerültek másodlagosan beépített építőkövek, természetes, hogy földesúri jóváhagyással felhasználták a mostani plébániatemplom, és nem kizárt, hogy a Szentkúti kápolna építéséhez is, ez további kutatás tárgya kell, hogy legyen.

III.

A TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVBEN ELŐIRÁNYZOTT VÁLTOZTATÁSOK RÉGÉSZETI VONATKOZÁSAI ÉS ÖRÖKSÉGVÉDELMI JAVASLATTÉTEL

A Kötv. 8. § (1) bekezdése alapján Magyarország határain belül a föld felszínén, a földben, a vizek medrében vagy máshol rejlő vagy onnan előkerülő régészeti lelet állami tulajdon, és a tö-vény erejénél fogva védelem alatt áll.

Jásd település határában az korábbi adatállományok összevetése és a 2019. nyarán elvégzett terepbejárás után 14 azonosított lelőhelyről beszélhetünk. Jásd

határában jelenleg egy kiemelten védett státuszú lelőhely van (Márkus vára), a plébániatemplom és szentkúti kápolna esetében pedig műemléki és régészeti védelem is érvényesítendő. Márkus vára egyben a természetvédelmi törvény által is ex lege védett földvár, ennek védelmére, bemutatathóságára a természetvédelmi szakértőkkel együttesen kell hatékony stratégiát kidolgozni.

A további lelőhelyek esetében megalapozó vizsgálatok szükségesek ahhoz, hogy a római kori villák örökségi értéke felmérésre kerüljön, mely nyomán kezdeményezni lehet esetleg a magasabb védelmi státusz érvényesítését (Jásd 2, 4, 5, 11. lelőhelyek).

A nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítása

12. § Az ország kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű nyilvántartott régészeti lelőhelyeit jogszabályban kell védetté nyilvánítani.

13. § (1) A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeken nem lehet olyan tevékenységet folytatni, amely a lelőhelynek akár részleges állapotromlását eredményezheti.

(2) A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyhez védőövezetet lehet kijelölni.

(3) A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket kiemelten vagy fokozottan védett régészeti lelőhely kategóriába kell sorolni.

(4) Kiemelten védett az a lelőhely, mely kivételes tudományos jelentőséggel, és nemzetközi vagy országos szempontból kiemelkedő fontossággal bír. Fokozottan védett az a régészeti lelőhely, melynek tudományos jelentősége megállapítható, és egy nagyobb tájegységre nézve kiemelkedő fontossággal bír.

14. § (1) A védetté nyilvánítás előkészítését a Hivatal folytatja le, amely évente legalább egyszer javaslatot tesz a nyilvántartott régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítására.

(2) A védelem alá vonni tervezett lelőhelyhez és a lelőhely régészeti védőövezetéhez tartozó ingatlanok tulajdonosait és az egyéb érintett személyeket jogszabályban meghatározott módon értesíteni kell.

*

Fel kell hívni a figyelmet a beépítésre nem szánt területek tekintetében is arra, hogy a település területén számos régészeti lelőhely található, melyek pontos kiterjedése nem ismert (lásd régészeti érdekű területekről és régészeti lelőhelyekről szóló fejezet).

A régészeti örökség védelme érdekében minden esetben különös gonddal kell eljárni az építési és művelési ág változási engedélyek kiadásakor, mivel *bármilyen, a föld felszíne alá mélyedő kivitelezési munkával a régészeti örökség elemei pusztulhatnak el.*

Régészeti lelet előkerülése esetén a hivatkozott jogszabályok szerint kell eljárni, a munkákat fel kell függeszteni és értesíteni kell az illetékes kormányhivatalt és a területileg illetékes múzeumot, mindemellett nagyon fontosnak tartjuk az örökségtudatos lakossági tájékoztatást.

A hatályos településszerkezeti tervhez képest nem került területfelhasználási módosítás meghatározásra, ezért jelen tanulmány keretében ilyen irányú régészeti – örökségvédelmi vizsgálatok nem végezhetők, így általánosságban összefoglaljuk a vonatkozó szabályozást:

A Kötv. törvény és a 68/2018. (IV. 09.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról 21. § alapján

(1) A nyilvántartott régészeti lelőhelyen állapotromlással járó tevékenység csak a Kötv. és a rendelet alapján, engedéllyel végezhető.

(2) A nyilvántartott régészeti lelőhely állapotromlásának minősül a réteg vagy rétegsor átvágása, a történeti összefüggés megszüntetése, a régészeti leletek eredeti helyükről történő elmozdítása régészeti feltárás nélkül.

(3) A földmunkával járó beruházással el kell kerülni

a) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyet,

b) a nyilvántartott tájképi jelentőségű régészeti lelőhelyet és

c) az eredeti összefüggéseiben megmaradt, helyben és fizikai állapotromlás nélkül megőrzendő régészeti emléket.

(4) A lelőhely állapotváltozásával járó régészeti feltárás esetén előnyben kell részesíteni az eredeti rétegsort és történeti összefüggést tartalmazó lelőhelyrész megtartását.

A lelőhelyek a településszerkezeti terveken és a településrendezési tervlapokon feltüntetésre kerültek. A helyi építési szabályzat hivatkozik a régészeti lelőhelyek által érintett telkek területén történő építésre vonatkozó jogszabályokra.

A Kötv 11.§-a szerint a régészeti lelőhelyek ex lege védettek.

A Kötv. 19. § értelmében **a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket jogszabályban meghatározott esetekben és módon el kell kerülni.** Ha a lelőhely elkerülése a földmunkával járó beruházás, fejlesztés költségeit aránytalanul megnövelné, vagy a beruházás máshol nem valósítható meg, a beruházással veszélyeztetett régészeti lelőhelyet előzetesen fel kell tární. A régészeti feltárások költségeit általában annak kell fedeznie, akinek érdekében az elvégzendő földmunka vagy a nyilvántartott régészeti lelőhely bolygatása szükségessé vált (Kötv 19.§ 3). A törvény értelmében a terveket úgy kell előkészíteni - az örökségvédelem érdekeit figyelembe véve hogy a fejlesztések a régészeti lelőhelyeket lehetőleg elkerüljék, ami az örökségvédelem és a befektető érdekét egyaránt szolgálja.

Valamennyi, a régészeti feltárás esetén kívül előkerült régészeti emlék, ill. lelet esetében is törekedni kell a régészeti örökség elemeinek helyszíni megőrzésére. A Kötv. 24. § (2) bekezdésében foglaltak értelmében, amennyiben a földmunkák során régészeti emlék, lelet, vagy annak tűnő tárgy kerül elő, a felfedező (a tevékenység felelős vezetője) az ingatlan tulajdonosa, az építető vagy a kivitelező köteles az általa folytatott tevékenységet azonnal abbahagyni, a jegyző útján a hatóságnak (Veszprém Megyei Kormányhivatal Veszprémi Járási Hivatala Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály - 8200 Veszprém, Mindszenty József u. 3-5, tel. 88/550-497, e-mail:

veszprem.epitesugy@veszprem.gov.hu) azt haladéktalanul bejelenteni, amely arról haladéktalanul tájékoztatja a mentő feltárás elvégzésére jogosult intézményt, továbbá köteles a tevékenységet szüneteltetni, a helyszín és a lelet őrzéséről – a felelős őrzés szabályai szerint – a feltárássra jogosult intézmény intézkedéséig gondoskodni. A bejelentési kötelezettség elmulasztása a Kötv. 82. § (2) bekezdése, valamint az *örökségvédelmi bírságról* szóló 191/2001. (XI.18.) Korm. rendelet alapján örökségvédelmi bírság kiszabását vonhatja maga után!

A régészeti feladatellátás hatósági ár alapján végezhető. A hatósági ár képzésének szabályait, módját és mértékét jogszabály határozza meg. A hatósági árra vonatkozó szabályokat évente felül kell vizsgálni (Kötv 20.§ 4).

Régészeti feltárás elvégzésére jogosult

- a) a Magyar Nemzeti Múzeum,
- b) a Budapesti Történelmi Múzeum,
- c) a megyei hatókörű városi múzeum,
- d) a régészeti gyűjtőkörrel rendelkező területi múzeum,
- e) a régészet szakon mesterképzés folytatására jogosult felsőoktatási intézmény,
- f) a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézete, valamint
- g) a jogszabályban kijelölt örökségvédelmi szerv.

h) a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről szóló kormányrendelet szerint régészeti területen szakértői tevékenység végzésére jogosult szakértő kizárólag az örökségvédelmi hatástanulmányok készítéséhez végzett terepbejárás és műszeres lelőhely- és leletfelderítés esetén¹

A nyilvántartott régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos földmunkával érintett részén megelőző régészeti feltárást kell végezni.

A földmunkával járó beruházások előkészítése során előzetes régészeti dokumentáció készíthető, különösen a földterület-kiválasztáshoz és nyomvonal-kijelöléshez. Nem nagyberuházás esetén a beruházó az előzetes régészeti dokumentáció készítésével a feltárássra jogosult intézményt bízhatja meg (Kötv 22.§).

*

¹ 2019. évi XVIII. törvény a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény módosításáról
Kihirdetve 2019. március 26.

Olyan, beépítésre szánt terület esetében, melyek területén régészeti lelőhely található, a beruházások földmunkával, közműkiépítéssel járhatnak/járnak, ezért szükséges a régészeti örökség érintettségének vizsgálata.

A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyen a hatóság örökségvédelmi engedélye szükséges:

- minden 30 centiméter mélységet meghaladó földmunkához, tereprendezéshez, valamint depó, feltöltés, töltés létesítéséhez
- régészeti emlék megóvási, konzerválási munkálataihoz

E lelőhelyek védelmére MEGELŐZŐ FELTÁRÁS javasolt.

A településrendezési terv által közvetlenül nem érintett, de minden földmunkával járó beavatkozást (alapásás, közművesítés stb.) fokozott figyelemmel kell kísérni minden ismert régészeti lelőhelyen. Ezekben a kialakult használat folytatható, de attól a lelőhely nem károsodhat. Lelet, vagy jelenség előkerülésekor a 2001. évi LXIV. tv. szerint kell eljárni. Jásd mai belterülete beépítettsége miatt régészetileg pontosabban nem értékelhető, viszont bármilyen földmunka esetén régészeti szakfelügyelet javasolt Jásd 1 és Jásd 2. lelőhelyek esetében (2. melléklet). A régészeti szakfelügyelet részben az ismert lelőhelyek kiterjedésének meghatározására ad lehetőséget, részben konkrétan „leletmentesíti” a beruházási területeket, így elkerülhető kulturális örökségünk megsemmisülése.

A 2019. évi XVIII. törvény a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény módosításáról Kihirdetve 2019. március 26. rendelkezései alapján a **Nagyberuházással kapcsolatos régészeti feladatellátás esetén a régészeti feltárás elvégzésére vonatkozó általános követelményeket és a megelőző feltárásra vonatkozó szabályokat** *Az egyes nagyberuházásokhoz kapcsolódó régészeti feladatellátásra vonatkozó különös előírások érvényesítésével, a 23/B-23/F. §-ban foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.*

A 68/2018. (IV. 09.) Korm. rendelet 37. § (3) alapján a rendelkezésre álló örökségvédelmi hatástanulmány vagy próbafeltárás nélkül készült előzetes régészeti dokumentáció esetén a hatóság dönt arról, hogy az alkalmas-e az elvégzendő régészeti feladatellátás módjának, valamint idő- és költségvonzatának meghatározására. A hatóság – a 3. § (3) bekezdése szerinti örökségvédelmi szerv (jelenleg Várkapitányság Kft) véleményének kikérésével, ésszerű határidő kitűzésével – előírja a hiányzó munkarészek pótlását vagy új előzetes régészeti dokumentáció elkészítését.

IV.

JÁSD KÖZIGAZGATÁSI HATÁRÁBAN LÉVŐ RÉGÉSZETI LELŐHELYEK MEGÓVÁSA - ÖSSZEFOGLALÁS, AJÁNLÁSOK

Jásd közigazgatási határán belül 14 azonosított régészeti lelőhelyet ismerünk (részletes leírásuk az 1. mellékletben, áttekintő táblázatuk az 5. mellékletben). Ezek kulturális örökségünk részét képezik, melyek védelme érdekében a terület- és településfejlesztéssel, valamint a terület- és településrendezéssel kapcsolatos beruházások tervezését e védelemmel összhangban kell megoldani. A régészeti lelőhelyek védelmére irányuló intézkedéseknek elsősorban megelőző, szükség esetén mentő jellegűeknek kell lenniük.

A régészeti lelőhelyek a településszerkezeti terveken és a településrendezési tervlapokon feltüntetésre kerülnek. A helyi építési szabályzat hivatkozik a régészeti lelőhelyek által érintett telkek területén történő építésre vonatkozó jogszabályokra.

A lelőhelyek főbb adatait (*név, helyrajzi szám*) be kell illeszteni a Helyi Építési Szabályzat régészeti örökség védelmével vonatkozó szakaszának megfelelő helyére, illetve fel kell tüntetni a szabályozási terv térképlapjain is.

A jelenlegi területhasználat a külterületi szakaszok esetében viszonylag kis mértékben, de folyamatosan (elsősorban szántás, erdőművelés, szőlőművelés okozta bolygatás), míg belterületen már nagyobb mértékben, de alkalmasszerűen (főként építkezések, közműfektetések) veszélyezteti a kulturális örökség ismert és eddig azonosíthatatlan elemeit. A lelőhelyek különböző jellegűek és minőségűek, a tervezett változtatások az érintett örökségi elemek (régészeti lelőhelyek) teljes, vagy részleges pusztulásával járhatnak - ilyen veszély a belterületi lelőhelyek beépítése.

Épített örökséggel - római épületnyom több lelőhely érintett, így a Jásd 2, Jásd 4. Jásd 5 és Jásd 11. lelőhelyek, melyek közül csupán csak a 4. lelőhely - Récsényi hegy áll szántóföldi művelés alatt, ennek ellenére kiemelt figyelmet érdemelnek. Kérdés, hogy a forrásokban szereplő Jásd középkori település a Rubányi dűlőben (Jásd 11. lh) vagy a Felsőfaluvégén feküdt (Jásd 2. lh). Valószínűleg mindkettő egykoron a bencés apátság és kegyura kiszolgáló faluja volt, és az előkerült sírleletek alapján a Felsőfaluvég területén lévő külön épített templommal rendelkezett, mely valahol a műemléki védelem alatt álló plébániatemplom közelében - vagy alatta fekkent. Jásd legkiemelkedőbb építészeti emléke a középkor során bizonyára a bencés monostor és apátsági templom volt, melynek helyét a Suttony területére, Kossuth L. u. 47; 96. környékére lokalizáljuk, mely interpretáció további megerősítést igényelne, pl. geofizikai kutatás, nem beépített területen szondázó feltárás, stb.).

A belterületi részeken a lelőhely tényleges nagyságának vizsgálata a beépítettség miatt nem végezhető el, azonban feltételezhető, hogy a település mai területe, kiemelten Malompataktól északra, a Petőfi útig fekvő terület (Jásd 2. lh), illetve a Kossuth L. u. 47. környéke (Jásd 1. lelőhely) régészeti érintettségű. Az évszázados jelenlét jelentős mértékben beavatkozást jelentett az egymásra rétegződő megtelepedés-nyomok állapotába. Több régészeti jelenség véglegesen elpusztulhatott, pl. a középkori templom ablaktöredékei a feltárt sírok betöltésében, illetve a bencés apátság anyagát széthordhatták a Zichy kastély és az újkori település kiépítése során a 18. században. **A település belterületén kiemelten figyelni kell másodlagosan beépített római kori / középkori építőanyag és további középkori régészeti jelenségek előkerülésére.** A település patak menti fekvése miatt nem kizárt, hogy korábbi korok régészeti leletanyaga is előkerül idővel a belterületen. A település szempontjából kiemelten fontos a településen lévő öreg házak falazatának vizsgálata, mert nagy eséllyel az apátságból származó építőanyagot a helyi lakosság másodlagosan is felhasználta, mint arra példa a Kossuth L. u. 93. szám alatti épület falazatában megfigyelt kváderkövek és idomtöredék. A lebontásra ítélt házak esetében törekedni kell ezen kőanyagok szakértő jelenlétében történő kiemelésére és közgyűjteménybe történő elhelyezésére, mint történt ez a kapuzat korábban fellelt darabjai esetében. Pl. az Új Ember 1971. évi számában számol be arról Major Balázs: *„Most is ha egy ház rombadől vagy átalakítják, előkerülnek a faragott kövek. Nekem is volt két apostolom az apátsági templomból. Úgyhogy a veszprémi múzeumból mindig bejönnek hozzám, nincs-e. kő. Azokat, ami volt, már elvitték.”*

Megállapítható, hogy Jásd külterületének egy része az erdőborítottság és gyepterítottság miatt terepbejárásokkal viszonylag nehezen adatolható, (az 1960-as években szántóföldi művelésben lévő területek is javarészt visszagyepesedtek, azonban ezeken a területeken nagyobb arányban kell véletlenszerű leletelőkerüléssel számolni (pl. római villák feltételezett területe).

Általános elvként fogalmazható meg, hogy a régészeti lelőhelyek tényleges horizontális kiterjedése gyakran nem feleltethető meg teljes mértékben a felszíni leletek szóródása által meghatározható területtel. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a felszíni adatok alapján meghatározottnál rendszerint nagyobb kiterjedésű régészeti lelőhelyekkel szükséges számolnunk a munkák során (lásd Régészeti érdekű területekről szóló fejezetet).

Meg kell említenünk azt a körülményt is, hogy az örökségvédelmi hatástanulmányok elkészítéséhez kapcsolódó terepbejárások elsősorban az egykori településekről szolgáltatnak adatokat, a település határából temetkezések csak erózió révén vagy földmunkák során

kerülhetnek elő. A település határában talán temetkezésre utal a Kanászvölgyben említett római kori? urna, melyben több tárgyat találtak (Jásd 5. lh), illetve a Gaja-őpatak bal partjáról településismertetőkből hivatkozott adat. Belterületen sírok előkerüléséről a templom közelében és a Kossuth L. u. 47. előtti területen tudunk (Jásd 1. és 2. lelőhelyek). Az ismert településnyomok és a környező települések régészeti hagyatéka alapján további korok - kiemelten neolitikum, bronzkor, római kor - temetkezéseinek előkerülése is várható Jásd határában.

Mivel Jásd közigazgatási területének egy része a beépítettség és a művelés jellege miatt régészeti terepbejárással nem vizsgálható, felhívjuk a figyelmet arra, hogy a területrendezések során *bárhol kerülhetnek elő eddig nem ismert régészeti lelőhelyek*. Minden beruházás, földmunka alkalmával fokozottan figyelni kell az esetlegesen előkerülő leletekre. Fontosnak tartjuk, hogy a település vezetése kiemelt figyelmet fordítson a régészeti jelenségek, leletek előkerülésére pl. a foghíjtelkek beépítése során, és együttműködjön az illetékes hatóságokkal az örökségvédelem érdekeinek érvényesítésében.

Az **azonosított régészeti lelőhelyek** közül jelenleg a 2. lelőhely egy része és a 4. lelőhely áll intenzív **szántóföldi alatt**. A mezőgazdasági területeken a kialakult használat folytatható, amely a szántással, talajjavító, meliorációs tevékenységgel jár együtt, vagy gyepesítés megengedett, de attól a lelőhely nem károsodhat. Lelet, vagy jelenség előkerülésekor a hatályos jogszabályok szerint kell eljárni. **Ezeken a területen minden, az eddigi használattól eltérő hasznosításhoz az illetékes járási kormányhivatal előzetes engedélyre van szükség, különösen az erdő- gyümölcsös, illetve szőlőtelepítések lehetnek roncsoló hatással a régészeti örökségre.**

Az új építésre kijelölt területeken tervezett beruházások esetében a tereprendezés/közműkiépítés megkezdése előtt előzetes régészeti dokumentáció elkészítése javasolt, nagyberuházásnak minősülő beruházás esetén kötelező, ennek elkészítésére a **Várkapitányság Integrált Területfejlesztési Központ Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság** jogosult. *A beruházások feltételeként előírt régészeti feltárások költségei a beruházót terhelik.* A munkák megkezdését a **Veszprém Megyei Kormányhivatal Veszprémi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalának** (8200 Veszprém, Mindszenty József u. 3-5, tel. 88/550-497, e.mail: veszprem.epitesugy@veszprem.gov.hu). Lelet, vagy jelenség előkerülésekor a végzett tevékenységet fel kell függeszteni, és a Kormányhivatal nyilatkozatát a további teendőkről be kell szerezni illetve fel kell venni a kapcsolatot a területileg illetékes múzeummal (Laczkó Dezső Múzeum, 8200 Veszprém, Török Ignác u. 7., Telefon: +36-88/564-310, +36-88/564-311; E-mail: titkar@ldm.hu).

A település határában található régészeti lelőhelyekkel összefüggő néhány emlék

pontosabb felmérés után (pl. geofizikai; LIDAR stb. módszerekkel) kiemelten védett régészeti lelőhely minősítést kaphat (pl. római villaépületek Jásd 2, 4, 5. és 11. lelőhelyeken). E lelőhelyek tekintetében, különösen az épített örökség előkerülésének esélye miatt fontos az illetékes egyéb hatóságok és az örökségvédelem képviselőinek folyamatos együttműködése (kutatás, állagmegóvás).

Javasoljuk a régészeti és kultúrtörténeti örökség (tájház, bencések, Szentkút, löszpincék, stb. együttes turisztikai koncepciójának kidolgozását, melynek alapja lehet pl. a Balatonfelvidéki Nemzeti Park által javasolt túraútvonal (Jásdi Tájház (Kossuth u. 67.)), – Szentkút – Márkusvár (földvár/földsánc maradványai) – Tési-malom – Vadalmás-forrás – Római-fürdő vízesés a Gaja-patak vadregényes szurdokvölgyében – Zsidó-hegyi feltárás, alapszelvény – Jásd, Kossuth utcai löszbe vájt pincék (<https://www.bfnp.hu/hu/programok/geotura-jasd-kornyeken-a-gaja-patak-menten-a-romai-furdohoz-es-kiallitasok-megtekintese>) kiegészítve a mai plébániatemplom illetve a Kossuth L. u. 47 környékén jelzett történeti emlékekkel - Zichy kastély, bencés apátság feltételezett helye, stb. **Fontosnak tartjuk információs táblák kihelyezését a településen.**

A régészeti lelőhelyekre vonatkozó ismeretanyag folyamatosan bővül, ezért is fontos a helyi lakosság örökségtudatos tájékoztatása, a belterületi lelőhelyek és túraútvonalak mentén javasolt tájékoztató táblák kihelyezése.

A fenti munkarész a készítés időpontjában rendelkezésre álló adatok, az elvégzett terepbejárás adatainak kiértékelése alapján és a megismert fejlesztési tervek ismeretében készült. A település közigazgatási területén időközben előkerülő újabb régészeti lelőhelyekről a Miniszterelnökség vezet közhiteles nyilvántartást, ezért minden tervezett beruházás és nagyobb földmunkával járó tevékenység előtt javasolt az érintett területen található vagy feltételezhető régészeti lelőhelyekről tájékozódni. Ezzel elkerülhető a kulturális örökség elemeinek indokolatlan veszélyeztetése.

V.

Felhasznált irodalom

Barna Gábor: Búcsújáró és kegyhelyek Magyarországon (Budapest, 1990)

Éri István: Veszprém megye középkori településtörténeti vázlata A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 8. (Veszprém, 1969), pp. 199-216

Faller Jenő: Jásd község története. Veszprém 1934.

Jásd arculati kézikönyve 2017

Koppány Tibor: Veszprém megye Árpád kori építészetének kutatási problémái. A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 8. (Veszprém, 1969), pp. 217-222

Körmeny József: Fa- és sövénytemplomok a Veszprémi Egyházmegye területén a XVIII. században. A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 10. Veszprém, 1971, pp. 53-78

Kustár Rozália: Spätbronzezeitliches Hügelgräber bei Isztimér – Csőszpuszta. Alba Regia 29, Székesfehérvár 2000, 7-53. (*Késő bronzkori halomsír Isztimér – Csőszpusztán*)

Lichtneckert András: Veszprém vármegye községeinek urbáriumai, úrbéri és telepítési szerződései 1690-1836 - A Veszprém Megyei Levéltár Kiadványai 21. (Veszprém, 2009)

Mithay Sándor: Mihálydy István régészeti gyűjtőtevékenysége A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 13. – Történelem (Veszprém, 1978) pp. 7-13

Prohászka Péter: Egy 10 - 11. századi bizánci „Szentföld” típusú ereklyetartó bronz mellkereszt Tés határából. in A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei 27. (Veszprém, 2012) 107-118

S. Perémi Ágota – Rainer Pál: Kard és kereszt. Vezető a honfoglalás 1100. évfordulója előtt tisztelgő, Veszprém megye IX-XI. századi történetét bemutató kiállításához (Veszprém, 1996)

Rainer Pál (szerk.): Veszprém megye egyházi élete a középkorban (Veszprém, 2009)

Takács Miklós: Veszprém megye 10-11. századi kerámiája. Pápai Múzeumi Értesítő 6 (1996) 329–351.

Tombor Ilona: Rómer Flóris útijegyzetei. Művészettörténeti Értesítő 3. 1954, 276-278

Torma István (szerk.): Magyarország régészeti topográfiája 4 - Veszprém megye régészeti topográfiája. A pápai és zirci járás. Akadémiai Kiadó 1972

Tóth Sándor: Két kapuzat: Székesfehérvár, Jásd. in Pannónia regia. Művészet a Dunántúlon. Szerk. Mikó Árpád, Takács Imre. Bp. 1994. 115-121.).

Tüskés Anna: A jásdi apátság kutatása. Bencések sakktáblás kapuja. Élet és Tudomány 2015/6, 176-177

VI.
NYILATKOZAT

A 439/2013. (XI. 20.) Korm. rendelet a régészeti örökséggel és a műemléki értékkel kapcsolatos szakértői tevékenységről és a Kormány 68/2018. (IV. 9.) Korm. rendelet a kulturális örökség védelmével kapcsolatos szabályokról 84. § 2. pontja alapján a kulturális örökség védelmével kapcsolatos régészeti részszakterületen örökségvédelmi hatástanulmány készítése esetében kulturális szakértői tevékenységet folytathatok, a Miniszterelnökség régészeti szakértői nyilvántartásban szerepelek (nyilvántartási szám 90XZ52 - <http://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/kulturalis-oroksegvedelemert-es-kiemelt-kulturalis-beruhazasokert-felelos-allamtitkar/regeszeti-es-muemleki-szakertoinei-ellenjegyzek/regesze>).

Az általam ellenjegyzett örökségvédelmi hatástanulmány az örökségvédelmi jogszabályokkal és a hatósági előírásokkal összhangban készült, a tanulmányban szereplő tervezett megoldásokra vonatkozó javaslatok azoknak mindenben megfelelnek.

Harta, 2019. augusztus 18.

Kustár Rozália
régész - örökségmenedzser
örökségvédelmi szakértő

I. MELLÉKLET
NYILVÁNTARTOTT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK
JÁSD BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

AZONOSÍTOTT LELŐHELYEK

Jásd 1. lelőhely Jásd – Kossuth 47. és környéke Bencés apátság	
Központi azonosító:	8111
Jelleg:	- középkori Szent György bencés apátság
Körülmény:	<p>- a Kossuth u. 47. sz. ház előtti járda -, illetve útépités során előkerült fal- és csontmaradványok; tereprendezési nyomok - lásd tanulmány</p> <p>- másodlagosan felhasznált kövek Jásd, templom, plébánia, lakóházak, Súr-plébániakert, csetényi Zitterbarth - (később Holitscher-) kastély kertjében fellelve - datálásuk 12. sz- 2. fele - a kapuelemek analógiái alapján az építéstörténetet 1185 körülre teszik</p> <p>1. okleveles említés 1256</p> <p>nemzetségi monostor lehetett, a Csák nemzetség kezében levő Keleti-Bakonyban, a nemzetség itteni ágának központi szállása: Dudar közelében, Jásdon felépített monostor alapítóit a Csákok között kereshetjük. Kapujának megmaradt kövei alapján a pécsi műhelyhez kapcsolhatjuk, közelebről pedig feltehetően a Csákok nagy monostorához, Vértesszentkereszthez (Koppány 1969). Kegyurai egy 1419-es említés szerint az Újlakiak</p> <p><i>„13-14. sz.-ban az apátságról csak az apáturak szereplése révén vannak adataink. A 16. sz. elején a pannonhalmi apátság jogkörét Jásdra is kiterjesztik, valószínűleg 1530–1540 között hagyták el a szerzetesek.”</i> (MRT 4, 120)</p> <p>A romok, alapozásnyomok 1779-ben még láthatók voltak.</p>
Irodalom, forrás:	MRT 4 35/1 lh. ;
Megjegyzés:	<p>módosított helyszín és kiterjedés!A meghatározás a terepviszonyok, a Kossuth 47 előtti jelenségek és pl. a Zichy kastély feltételezett elhelyezkedése (Kossuth L. u. 96 - lásd Jásd Arculati kézikönyve) miatt is valószínűsíthető (1650-ben a Zichy család kapta meg a falut és az egykori apátság birtokait, amit 1858-ban adtak el)</p> <p><i>mint az Archeodataabse https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/70731 megjegyzi: „Az egykori bencés apátság a mai templom környékén állt, a maradványait a templom kiszélesedő térségén találták. A terület egy É felé enyhén emelkedő, kiszélesedő terasz, a Gajától ÉNy-ra emelkedő domboldalon. A terület kertesházakkal beépített, a templom két oldalán utca, gyepes terület. A plébános újabb leletek előkerüléséről nem tud. Problémát okoz viszont az MRT-ben említett Kossuth u. 47., az ugyanis jóval délebbre található, az utcákat talán átszámozták (?)”</i></p>
Jásd 2. lelőhely Jásd – Felsőfaluvég - Pajta dűlő	
Központi azonosító:	8112
Jelleg:	- római kori településnyom - Árpád-kori település
Körülmény:	<p>löszös domb oldalán helyenként elszíneződött foltokban az MRT munkatársai sok Árpád-kori cserepet találtak. A lelőhely valószínűleg a patakok által kerített völgyben, részben a mai belterület alatt fekszik, kiterjedt a mai „Felsőfaluvég” területére</p> <p>terepejárás 2005; ásatás: Pintér László 2011-2012</p>
Irodalom, forrás:	<p>MRT 4, 35/2. lh. https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/70731 Új Ember 2011. december 11., Tüskés 2015,</p>

Megjegyzés:	módosított kiterjedés, korábban részben a település ezen részére lokalizálták a bencés apátságot, lásd 1. lelőhely Kérdés, hogy a forrásokban szereplő Jásd középkori település itt vagy a Gaja mentén fekszik (Jásd 11. lh)
Jásd 3. lelőhely Jásd – Szilvár-malom	
Központi azonosító:	8112
Jelleg:	későbronzkori településnyom
Körülmény:	Torma István az MRT 4 terepbejárása során a külterület határán lévő majortól É-ra. A pataktól D-re 1 m magas dombocskán és az attól K-re fekvő domb oldalán, foltokban találta a későbronzkori leletanyagot gyűjtött
Irodalom, forrás:	MRT 4, 35/3. lh.
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - az MRT 4 által jelölt kiterjedést vettük figyelembe.
Jásd 4. lelőhely Jásd – Récsényi-hegy	
Központi azonosító:	8113
Jelleg:	- őskori telep - római kori telep -
Körülmény:	terepbejárás - MRT4 munkálatai során, Virágos Gábor 2004; Kustár R. 2019. Jásdtól K-re, a Gaja mellett futó műúttól É-ra. A Récsény a Gajától É-ra, a Malmi-pataktól DNy-ra húzódó hegy K-i szélén, egy lankásan K felé lejtő háromszög alakú domboldal. A két műút találkozásánál, attól kevéssel Ny-ra, a domboldal teraszos nyúlványán római villa nyomait azonosítottak, feljebb a domboldalon, a keletebbi részen római, nyugatabbra pedig neolitik (lengyeli) kerámiát, egy dörzskövet és több patintott kőszekert is találtak. kiterjedés kb. 300x180 m
Irodalom, forrás:	MRT 4, 35/4. lh. https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/70737
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - a 2019. nyarán végzett terepbejárás alapján az összevont kiterjedést vettük figyelembe
Jásd 5. lelőhely Jásd – Kanász-völgy	
Központi azonosító:	8115
Jelleg:	1-3. századi településnyom - római kori épület; római kori temetkezés?
Körülmény:	A lelőhelyen római épületre utaló nyomok láthatóak a felszínen, az égett edénycserepek kemencéket jeleznek. Az átégett, állatcsontokat is tartalmazó foltokból 1-3. századi edények töredékei kerültek elő (terepbejárás MRT4;; Virágos Gábor 2005 A 2005. évi hitelesítéskor az alábbiakat jegyezték fel: „A lelőhely a Lucska-dűlőben, a Gaja K-i oldalán, a Koszovártól D-e futó völgy indulásánál található. A karámoktól K-re, a Koszovár hegyoldalán az emelkedőnél, sűrű bozótos területen, egy patak oldalánál, magasabb térszínen jelzi az MRT a római villát. A terület fedett, nem lehetett kutatni”. forrás: https://archeodatabase.hnm.hu/hu/node/70739
Irodalom, forrás:	MRT 4, 1972, 35/5 lh; Turcsányi Archaeológiai Értesítő 1868-69, 197
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - az összevont kiterjedést vettük figyelembe

Jásd 6. lelőhely	
Jásd – Koszovár	
Központi azonosító:	8116
Jelleg:	településnyom - neolit
Körülmény:	terepbejárás MRT4, Virágos Gábor 2005 A 2005. évi hitelesítéskor az alábbiakat jegyezték fel: A falutól K-re, a falu belterületének határától K-re induló, Koszvártól DNy-ra futó dűlőútról közelíthető meg. A Koszvár ÉNy-i oldalánál jelzi az MRT a lelőhelyet. A terület bozotos vadászterület, nem kutatható.
Irodalom, forrás:	MRT 4, 35/6 lh;
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - összevont kiterjedést vettük figyelembe
Jásd 7. lelőhely	
Jásd – Új-Bársony berek I.	
Központi azonosító:	8117
Jelleg:	településnyom - Árpád-kor
Körülmény:	terepbejárás MRT4, Virágos Gábor 2005 A 2005. évi hitelesítéskor az alábbiakat jegyezték fel: A faluból DNy-ra vezető úton, a Lajkó-majoron átvezető úton, a Gaja É-i partján, a vízmű magas dombjánál, majd a dombtetőn át a gyepes területen közelíthető meg. A terület egy kis, a Gajába futó vízmosástól D-re, két vízfolyás által közrefogott ÉNy-DK-i meredek dombhát. A terület gyepes, gazos, művelés alól kivont, nem kutatható.
Irodalom, forrás:	MRT 4, 35/7 lh;
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - összevont kiterjedést vettük figyelembe a leletanyag kapcsolódhat a közeli 8-10. lelőhelyek anyagához
Jásd 8. lelőhely	
Jásd – Új-Bársony berek II.	
Központi azonosító:	8118
Jelleg:	településnyom - őskor, Árpád-kor
Körülmény:	terepbejárás MRT4, Virágos Gábor 2005 A 2005. évi hitelesítéskor az alábbiakat jegyezték fel: A Gaja É-i oldalán, két kis vízfolyás közötti hosszúkás domboldal alsó, D-i, kinyúló részén, a délebbi vízfolyás mellett. A domboldal alsó részén, viszonylag meredek területen. A területet (gazos, felhagyott)
Irodalom, forrás:	MRT 4, 35/8 lh;
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - az MRT 4 által jelölt kiterjedést vettük figyelembe a leletanyag kapcsolódhat a közeli 7, 9-10. lelőhelyek anyagához
Jásd 9. lelőhely	
Jásd – Tatárhegy	
Központi azonosító:	8119
Jelleg:	településnyom - Árpád-kor
Körülmény:	terepbejárás MRT4, Virágos Gábor 2005 helyszínelés 2019

Irodalom, forrás:	MRT 4, 35/9 lh;
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - - az MRT 4 által jelölt kiterjedést vettük figyelembe A leletanyag kapcsolódhat a közeli 7-8, 10. lelőhelyek anyagához
Jásd 10. lelőhely Jásd - Új Kenderföldek	
Központi azonosító:	8120
Jelleg:	településnyom - Árpád-kor
Körülmény:	terepbejárás MRT4, Virágos Gábor 2005 helyszínelés 2019
Irodalom, forrás:	MRT 4, 35/10 lh;
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - az MRT 4 által jelölt kiterjedést vettük figyelembe A leletanyag kapcsolódhat a közeli 7-9. lelőhelyek anyagához
Jásd 11. lelőhely Jásd - Tési Malom-dűlő, Rubányi dűlő	
Központi azonosító:	8121-8124. lelőhelyek összevonásával
Jelleg:	településnyom - későbronzkor szórvány kelta cserép településnyom - római kor, római villa középkori településnyom
Körülmény:	terepbejárás MRT4, Virágos Gábor 2005 Az MRT4. munkatársai a 35/12, 35/13, 35/14 lelőhelyen római kori épületnyomokat is említettek az 1960-as évekbeli terepbejárás nyomán, pl. a 35/12-re vonatkozóan: „A meredek lejtőjű teraszokon 50 X 20, illetve 20X20 m-es átmérőjű foltokban levő sok kő és tegula két kőépületre utal. A lelőhely Ny-i végén több sötétszürke elszíneződést figyeltünk meg, amelyekből nagyszámú római kori cserepet gyűjtöttünk. A leletanyag I-IV. sz.-i világos és sötétszürke hombárok körömbenyomkodásos és hullámvonalas díszítésű töredékeiből”, bár külön kiterjedéssel jelölték a lelőhelyeket, a terepbejárást végzők megjegyezték: „Lelőhelyünk összefüggésben áll a 35/11. és 35/13. sz. lelőhellyel.”, ami indokolja a közeli lelőhelyek együtt való kezelését A 2005. évi terepbejárás során a helyszínt nem lehetett pontosan azonosítani. A terület korábban szántott, jelenleg azonban hosszabb ideje felhagyott, magas gazos Az összevont lelőhely kiterjedése kb. 700 x 300 m
Irodalom, forrás:	MRT 4, 35/11-12-13-14. lh
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán a most összevont, egy folttal jelölt lelőhelyek kettős, egymásba érő kiterjedéssel jelöltek - Kérdés, hogy a forrásokban szereplő Jásd középkori település itt vagy a Felsőfaluvégen feküdt (Jásd 2. lh)
Jásd 12. lelőhely Jásd – Márkusvára (Mária Terézi sánc)	
Központi azonosító:	8125
Jelleg:	Árpád-kori lakótorony és földvár, kegyúri udvarház?
Körülmény:	A Gaja-patak völgye felé meredek partban végződő enyhe lejtőjű terasz szélén fekvő földvárat a teraszos domboldal többi részétől igen jó állapban megmaradt, félkör alakú kettős sáncárok választja el. A terület erdős, bozotos, kevés helyszínen talált cserép alapján Árpád-kori

	datálása valószínűsíthető.
Irodalom, forrás:	MRT4, 35/15. lh
Megjegyzés:	A 2005. évi hitelesítés nyomán kettős kiterjedéssel jelölt - a foltok közül a topográfiai viszonyokat fedő foltot tartottuk meg. Kiemelten védett lelőhely - 1620-121/1951 KM Az 1996. évi Természetvédelméről szóló törvény rendelkezései alapján ex lege védett földvár - tájképi elem. az. 70 - 20005201
Jásd 13. lelőhely	
Jásd – Szentkút	
Központi azonosító:	új lh - régészeti érdekű terület
Jelleg:	középkori búcsújáró hely
Körülmény:	A <i>Szentkúti kápolna</i> 1804-ben épült a Zichy család adományából.
Irodalom, forrás:	a gyógyító erejű vízzel rendelkező kút vált szent kúttá és lett a zarándokhely létrehívója. A szent-kút a falutól délre található és egy 1845-ből származó kanonika vizitációs adat szerint már akkor 600 esztendőnél öregebbnek tartották. Kegyhellyé válásának időpontja ugyan ismeretlen, viszont a víz gyógyító, csodatévő hatásáról a 18. század óta léteznek feljegyzések. A legenda szerint az itt vezek-lő Jásdi Péter álomlátását követően a Szűzanya útmutatása nyomán kezdett ásásba a víz reményében. A kiasott gödörbe ejtett Mária-éremtől fel is fakadt a víz, ami azután sántákat, bénákat, némákat gyógyított meg (Honismeret 2008). „ <i>Régóta kegyhely, keletkezése valószínűleg kapcsolatos a jásdi bencésekkel, akik azonban, csak úgy, mint a csatai pálosok, a török háborúk alatt végkép elköltöztek Jásdról. A kegyhely azonban már régóta virágzott és a veszprémi püspöki levéltárban őrzött Acta Paroch. 1771—1780. évi iratai közt több szerencsés gyógyulást találunk feljegyezve. A gyógyult bénák mankóikat a szentkútnál hagyják; a mostani kápolna helyén a XVIII. sz. végén kis fakápolna állott, ennek fala tele volt szentképekkel</i> ” (Vajkai Aurél: A csatai búcsú. Ethnographia 1940, 50)
Megjegyzés:	
Jásd 14. lelőhely	
Jásd – löszpincék	
Központi azonosító:	új lh. - régészeti érdekű terület
Jelleg:	ismeretlen korú pincék
Körülmény:	nem kizárt középkori használatuk, kérdés remetelak voltak
Irodalom, forrás:	Jásd Arculati kézikönyve 2017
Megjegyzés:	

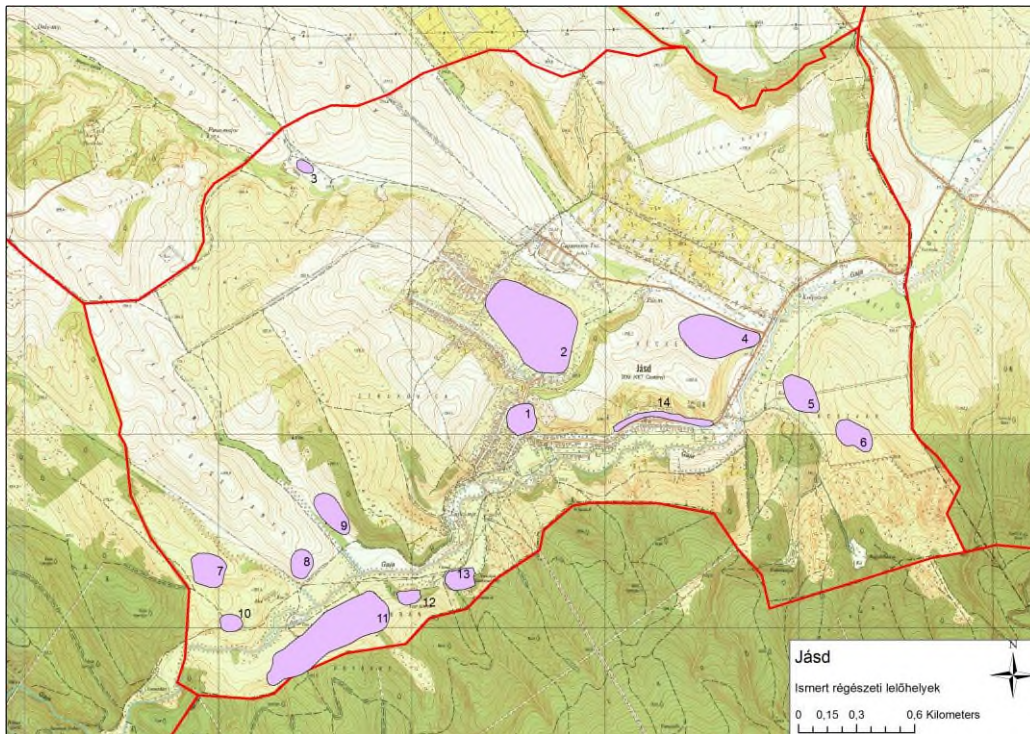
ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

2. MELLÉKLET

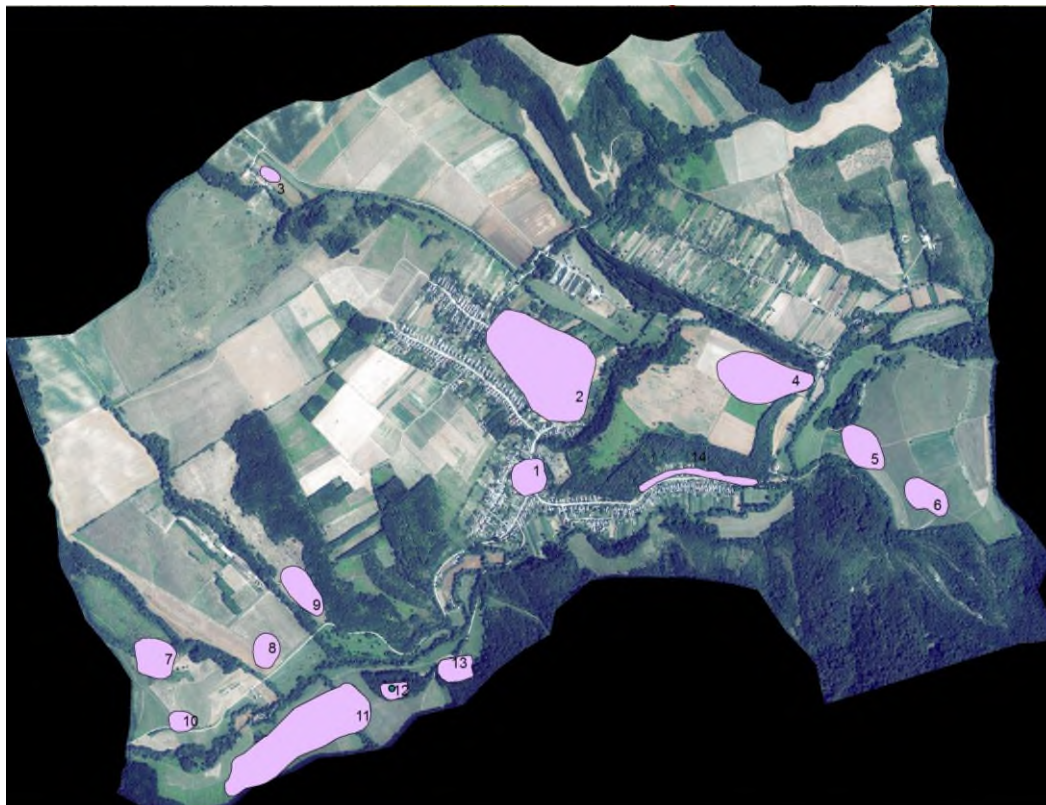
RÉGÉSZETI LELŐHELYEK JÁSD BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

TÉRKÉPDOKUMENTÁCIÓ

1. Ismert régészeti lelőhelyek Jásd közigazgatási területén - EOY térképlapon

2. Ismert régészeti lelőhelyek Jásd közigazgatási területén - orthofotón

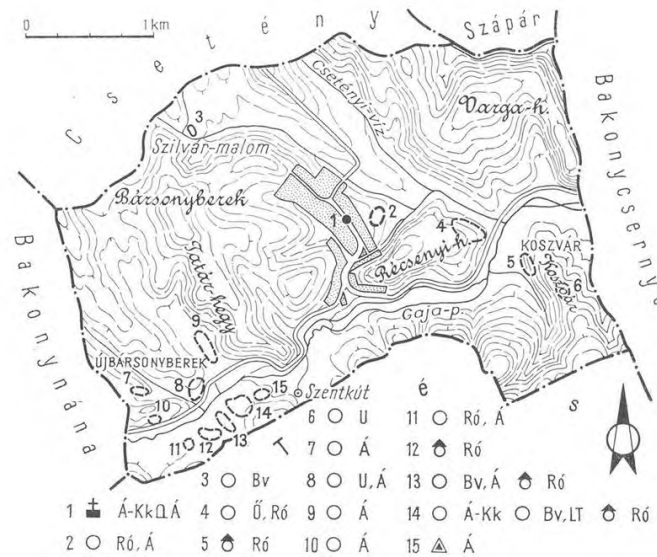

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

3. MELLÉKLET

RÉGÉSZETI LELOHELYEK JÁSD BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

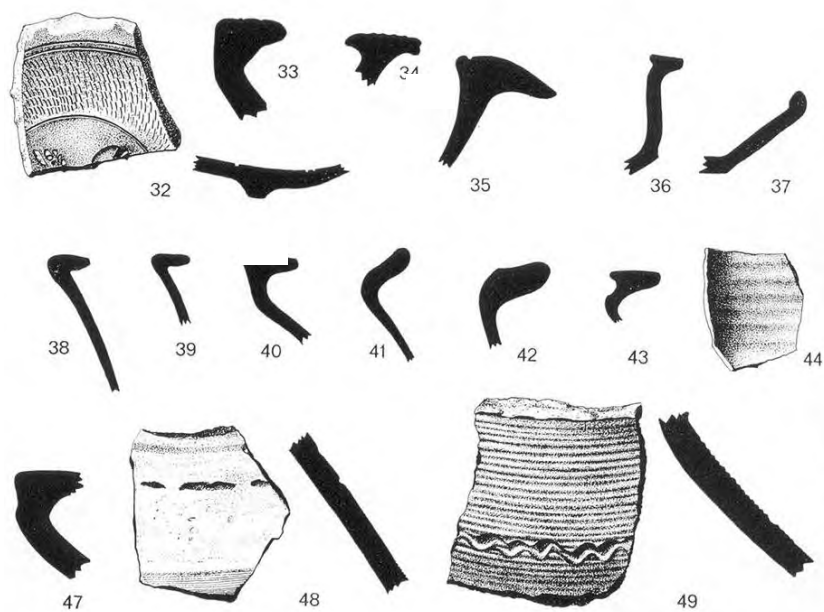
KÉP- ÉS FOTÓDOKUMENTÁCIÓ

Jásd ismert régészeti lelőhelyei az MRT 4. kötet alapján

Jásd 4. lh. Óskori leletek a Récsényi dűlőben lelőhelyen

Jásd, MRT 35/5 és MRT 35/12. lelőhelyek - római kori leletek. forrás: MRT 4, 10:32-49. tábla

Jásd 4. lh. Római kori leletek a Récsényi dűlőben (MRT 4 35/4. lh)

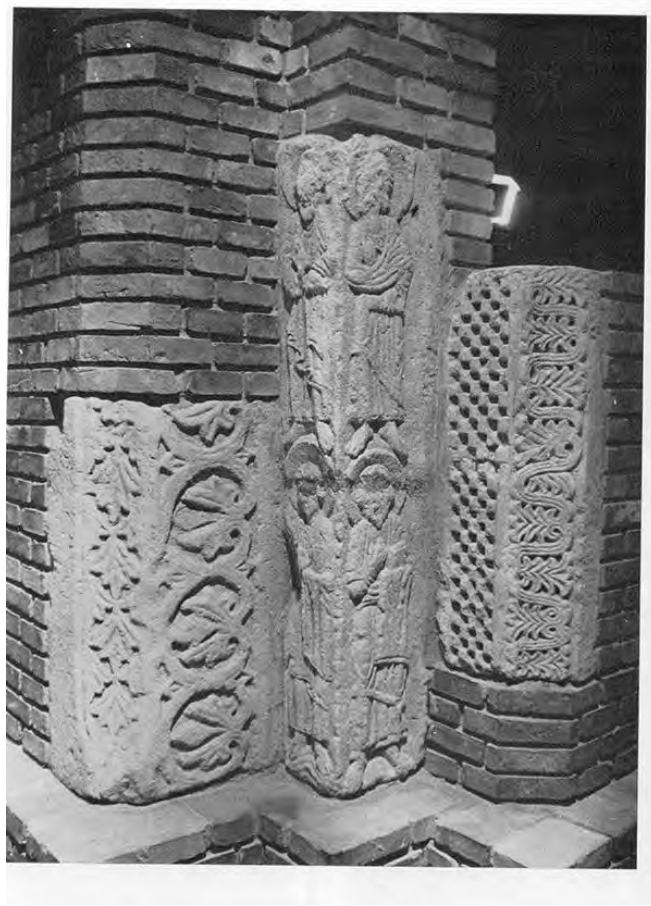
Jásd 4. lh. Árpád-és középkori leletek a Récsényi dűlőben MRT4, 35/4. lelőhelyen

Jásd MRT 35/9. lh. Tatarhegyen talált 10-11. századi kerámia. forrás: Takács 1996, 8. t. 1

Középkori leletek Jásdról
/hatástanulmány Jásd 1. és 11. lelőhelyek/.
MRT 4. 35/2, 13, 11. lelőhelyek forrás: MRT 4, 16.
tábla 18-21

Jásd 1. lh. Bencés monostor, MRT 35/1. lelőhely - apátsági templom 12. századi kapujának maradványai a tihanyi múzeum kőtárában. forrás: MRT 4, 34. tábla

Jásd 1. - Bencés monostor Jásd Kossuth u. 47. közelében álló kereszt - egykori monostor helyét jelöli vajon? Marcell Márton fotója. forrás: Google Earth és másodlagosan felhasznált kövek az egykori monostor épületéből /Kossuth L. u. 93. sz./

Jásd légifotón. forrás: wikipedia. Pirossal: bencés apátság feltételezett helye; késsel: Zichy kastély feltételezett helye

Korábbi falmaradvány? a mai templom nyugati oldalán és néhány sírfotó a 2011-2012. évi templom közelében zajló leletmentő feltárásról

A löszpincékhez vezető egyik szurdokút

... és néhány járdi löszpince

Jásd 14. lh. - Löszpincék

Jásd 8. - Új Bársony-berek II. lelőhely füves területe

Jásd 9. Tatár-hegy lelőhely füves területe

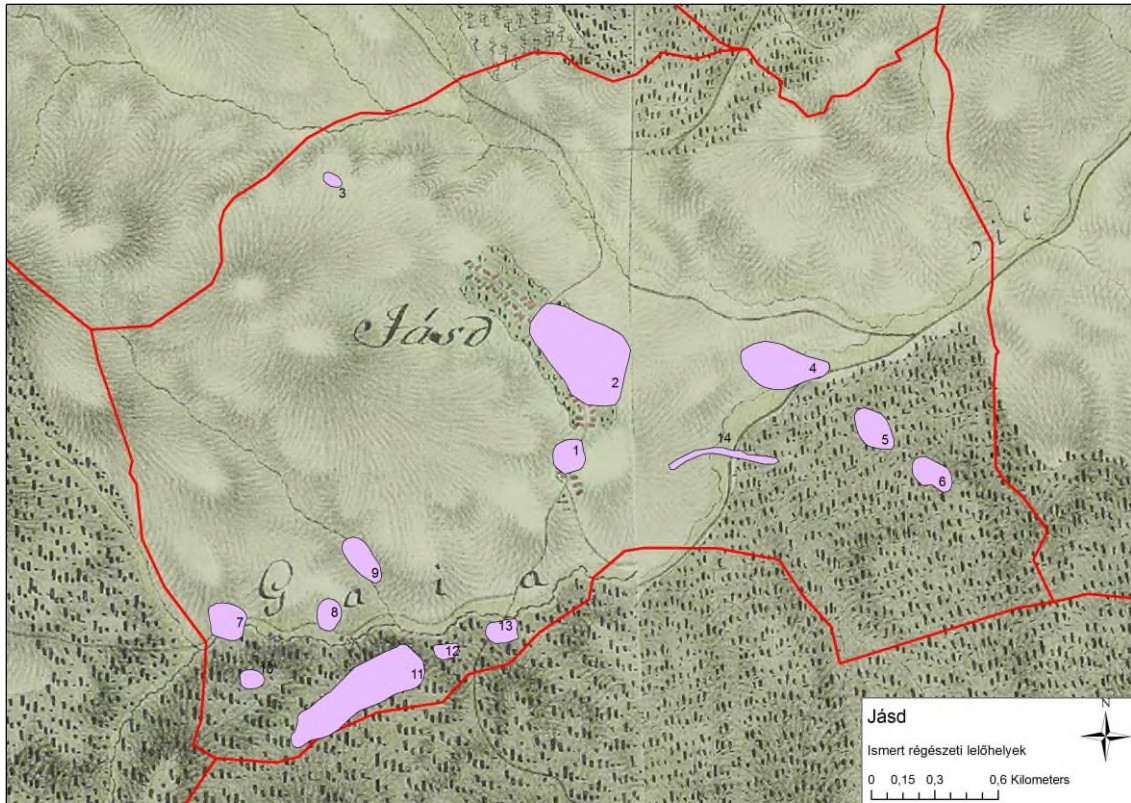
Jásd - Gaja-patak völgye és a Rubányi dűlő (Jásd 11. lelőhely) Jásd 10. lh. - Új Kenderföldek területéről fotózva

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

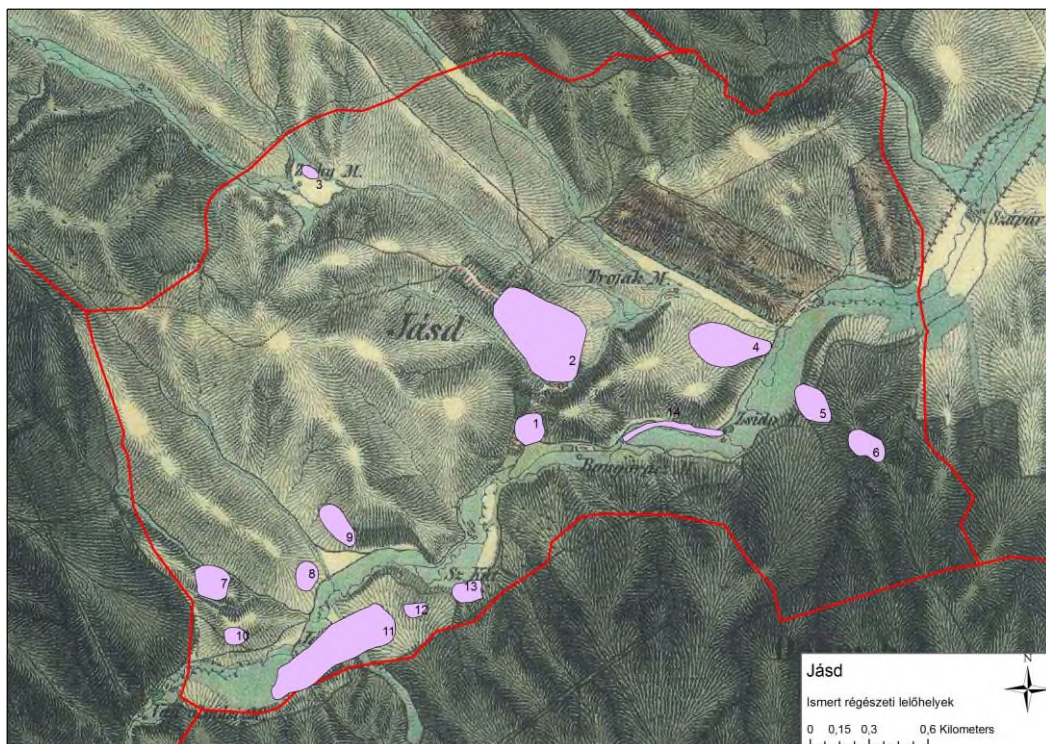
4. MELLÉKLET

RÉGÉSZETI ÉRDEKŰ TERÜLETEK JÁSD BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN - ARCHÍV TÉRKÉPEK

1. Ismert régészeti lelőhelyek Jásd közigazgatási területén az I. katonai felmérés térképlapján

2. Ismert régészeti lelőhelyek Jásd közigazgatási területén a II. katonai felmérés térképlapján

Jásd közigazgatási területe a 3. katonai felmérés térképlapján a Csetenyi táblai dűlőből levezető mélyutak jelölésével

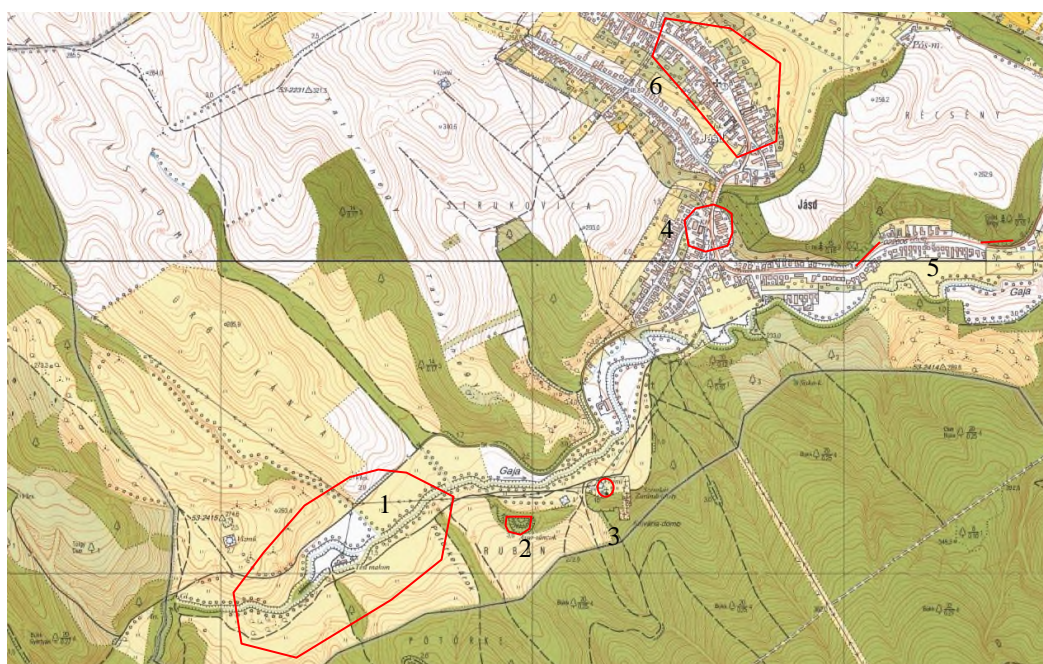
Útmenti kereszt jelölése - egykori bencés monostor helye? az I. katonai felmérés térképén

Kereszttel jelölt hely Jásd belterületén a 2. katonai felmérés térképén

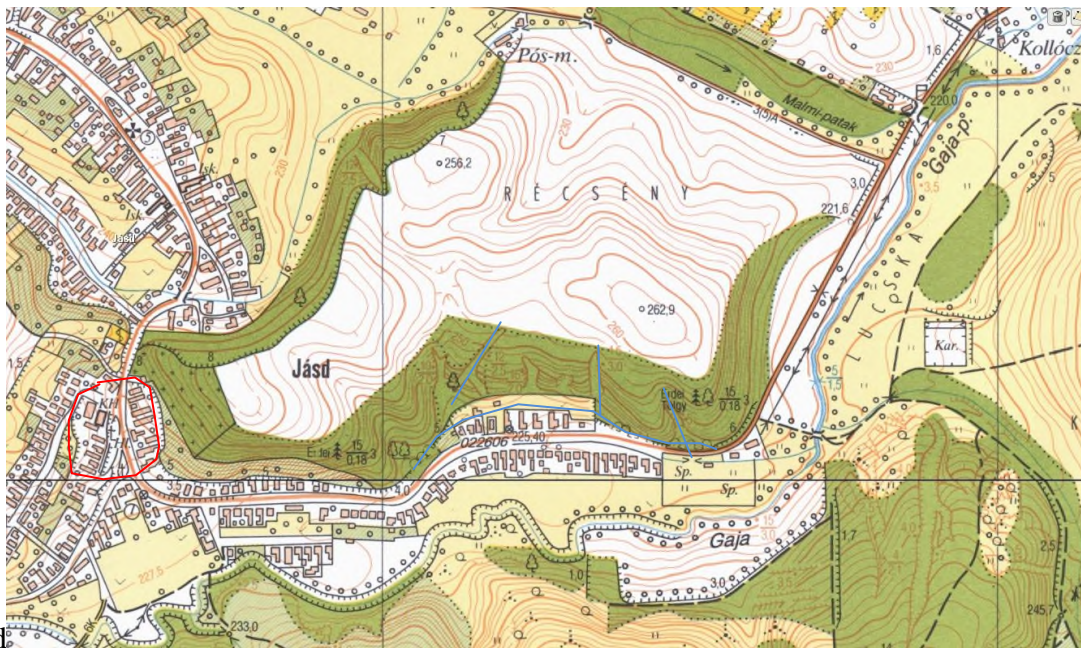

Kereszttel jelölt hely Jásd belterületén a kataszteri felmérés térképén

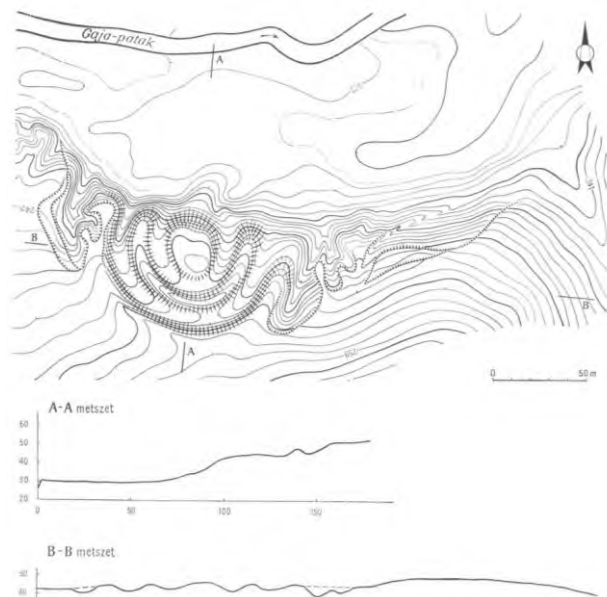

Jásd - középkori érdekerületek az MRT 4 topográfiai felmérése és a történeti adatgyűjtés alapján

1. település /középkori Jásd
2. Márkus vára
3. szentkút
4. monostor /új/ helyszín
5. pincék - remetelakok
6. település /középkori

Jásd
 Mesterségesen tereprendezett terület - apátság feltételezett helye Jásdon (piros) és pincék és mélyutak Jásdon (kékkel) - régészeti érdeklő területek

Jásd 12. lh. Márkusvára, MRT 4. 35/15. sz. lelőhely, Árpád-kori földvár (Virágh D. felmérése), nyugatra terület el a középkori Jásd település

A Csák nemzetség kezében levő Keleti-Bakonyban, a nemzetség itteni ágának központi szállása: Dudar közelében, Jásdon felépített monostor alapítóját a Csák-kok között kereshetjük. Kapujának megmaradt kövei alapján a pécsi műhelyhez kapcsolhatjuk, közelebről pedig feltehetően a Csákok nagy monostorához, Vér-tesszentkereszthez.

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY RÉGÉSZETI MUNKARÉSZ

5. MELLÉKLET

ISMERT RÉGÉSZETI LELŐHELYEK JÁSD BEL- ÉS KÜLTERÜLETÉN

Sorszám- Tanulmány	Központi azonosító	név	jelenség	helyrajzi szám
1	8111	Jásd - MRT 4, 35/1. lh	Kossuth 47 és környéke - bencés apátság	új helyszínmegjelölés: 286, 288, 289, 293, 296, 300, 301, 331, 397, 423- 431, 434, 435, 437- 440
2	8112	Jásd -Településközpont - Pajta dűlő MRT 4, 35/2. lh	Árpád-kori, középkori település	103, 105, 109/1- 115, 117- 180, 491, 492, 473- 475, 482, 485, 493-496, 499-503, 506-510, 513- 517, 521, 522, 524, 526, 527, 529-573, 578- 588, 599/2, 599/3, 599/4, 600, 601
3	8113	Jásd -Szilvár-malom MRT 4, 35/3. lh	későbronzkori településnyom	016/1, 015/3, 014, 013, 09/9
4	8114	Jásd - Récsenyi-hegy MRT 4, 35/4. lh	őskori és római kori településnyom, középkori szórvány	046/12, 046/13, 046/14, 045, 046/9, 046/6, 046/5, 046/11
5	8115	Jásd - Kanász-völgy MRT 4, 35/5. lh	római kori kőépület, urna,	052/1
6	8116	Jásd - Koszóvár MRT 4, 35/6. lh	településnyom neolitik - lengyeli kultúra	052/1
7	8117	Jásd - Új-Bársony-berek MRT 4, 35/7. lh	Árpád-kori település	095, 096/4
8	8118	Jásd - Új-Bársony-berek II. MRT 4, 35/8. lh	településnyom neolitik - lengyeli kultúra Árpád-kori település	097/2, 097/3, 097/4, 096/4, 097/1, 093, 087/1, 092
9	8119	Jásd - Tatár-hegy MRT 4, 35/9. lh	Árpád-kori település	099/1, 097/4, 098
10	8120	Jásd - Új-Kenderföldek MRT 4, 35/10. lh	Árpád-kori település	094, 095, 096/4, 093, 087/3, 087/4
11	8121-	Jásd - Tési Malom-dűlő -	településnyom	077/8, 077/9, 077/10,

	8124	Rubányi dűlő MRT 4, 35/11-12-13-14. lh	- római kori - Árpád-kori - középkori	078, 083/5-7, 084, 085/2, 085/3
12	8125	Jásd - Márkusvára (Mária Terézia sánc) MRT 4, 35/15. lh	középkori kisvár	kiemelten védett 077/4, 077/8, 077/5, 077/6
13	új lh	Jásd - Szentkút	szent forrás, középkori búcsújáróhely	064/2
14	új lh	Jásd - Pincék	ismeretlen korú löszpincék	046/4

JÁSD

(Veszprém megye)

KÖZSÉG

TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA

készítette: Dr. Vukov Konstantin
okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő
Jásd, Budapest, 2019. május-június

TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

készült a 68/2018 (IV.9.)korm. rendelet 14. mellékletének megfelelően

Tartalom

1. Örökségvédelmi vizsgálat:	3 (oldal)
a) <u>A település történeti leírása:</u>	3
b) <u>A település régészeti örökségének felmérése</u>	8
c) <u>A védett műemléki értékek települési értékleltára:</u>	8
ca) a világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek,	8
cb) az országos építészeti örökség elemei,	8
cc) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és a nyilvántartott régészeti lelőhelyek.	10
d) <u>A helyi építészeti örökség települési értékleltára,</u>	12
da) településszerkezet,	12
db) telekstruktúra és az utcavonal-vezetés,	18
dc) utcakép (utcakép részletek),	19
dd) egyéb településkarakter elemek,	22
de) részletek, alkalmazott anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás,	23
df) táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet,	26
dg) szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor.	28
<u>Egyedi karakterelemek, települési értékleltár /táblázatos</u>	29
2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése:	34
a) <u>A települési értékleltárban szereplő elemek</u> vonatkozásában tervezett változások	34
b) Az a) pontban szereplő változások hatásai:	34
ba) a régészeti örökségre,	
bb) a történeti településre, település- és tájszerkezetre,	
bc) a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.	
3. Értékvédelmi terv	35
a) az értékleltár szerinti értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények	35
b) az önkormányzati feladatok	39
Felhasznált irodalom	40
Szerző adatai	40

1. ÖRÖKSÉGVÉDELMI VIZSGÁLAT

a) A település történeti leírása:

Jásd község Veszprém megyében Várpalotától északra található. Név-változatai „Ijayst” (1526), Jást (1735-36), Jás (18. sz. kéziratos tkp), azután Jásd.

Veszprém vármegye térképe (Kogutovicz M., 1918, Hadtört Int-Múzeum)

Őskor, római kor

Jásd község közigazgatási területéhez tartozó mintegy 5 km hosszú Gaja-völgy és kedvező geológiai, éghajlati, vízrajzi viszonyainak köszönhetően a legősibb időktől folyamatosan lakott terület volt. A település környéke már Kre. 2800-2500 táján is lakóhelyéül szolgált az újkőkori (neolit) Lengyeli kultúra népének. A Tési Malom- dűlőben, Szilvár-malom és a Rubányi- dűlő

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

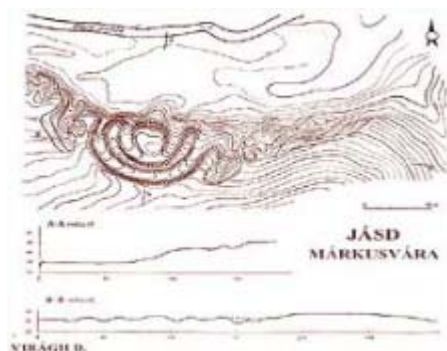
környékén előkerült edénytöredékek és fémsalak bizonyítja, hogy a bronzkorban és a kelta korban is lakott terület volt.

Kr.u. 1-4.században a település határában több római villagazdaság (villa rustica és villa urbana) működött. A Tési Malom-dűlőben még ma is megfigyelhető alapfal nyomok, és a régészeti leletek egyértelműen igazolják a rómaik helyi jelenlétét.

Középkor, kora újkor (török-kor)

A 10. század elején a honfoglaló magyar népesség telepedett le ezen a vidéken. A Tési Malom-dűlő, Tatarhegy, Újkenderföldek és a Rubányi-dűlő területén alakult ki a kora Árpád-kori település.

1993-ban került elő e település temetőjének néhány sírja, melyeknek szegényes melléklete arról árulkodik, hogy egy átlagos 80-120 főt számláló köznépi falu alakult ki ezen a területen.

Az itt található Márkusvár (Mária Terézia sánc, avar sánc) félkör alakú építményei ma is megfigyelhetők. A kora Árpád-kori földvár maradványainak az első részletes leírását, alaprajzát és metszeteit közlő Faller Jenő úgy véli, hogy a földvár északi meredek partját a Gaja mosta el.

Jásd okleveles említése 1164-ben a Szt. György bencés apátság alapításával veszi kezdetét. A létezéséről kőfaragványai tanúskodnak, (Tihanyi, Veszprémi múzeumban és a helyi Plébánatemplomban láthatóak). A középkorban jelentős településsé fejlődött, ezt bizonyítja az 1528-ban készült Magyarország első térképe (Lázár mester és Jakob Ziegler alkotása), amelyen *Jayst* néven ábrázolják. A kolostor és a templom a török korban elpusztult, a falu lakossága elmenekült. A falu pusztta lett. A török kor utáni 1696, 1715 és 1720. évi összeírásokban, mint lakókkal bíró település nem szerepel.

17-19 század

A falu és az apátság birtokai 1650-ben a Zichy család kezébe kerültek. Jásd pusztta volt, lakatlan.

Leírása 1750-es évek

„32. Tés. Kicsi falu, a székesfehérvári prépost birtoka.[...] Tőle kelet felé Csösz pusztta fekszik, délre Palota és Bala pusztta, nyugaton Pere, északon Nána és Jást, mely utóbbit Zichy gróf birtokolja.

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Közelgyógyító forrás

Jást pusztán gyógyító, tiszta és hideg vízű forrás található. Amint mondják, ha a fejet megmossák benne, a fájdalmakat megszünteti. Egy kopár sziklán feltörő szűktorkú, igen bővizű forrás, de olyan mélységbe nyúlik, hogy a lakosok úgy tartják, nincs is feneké. Egyébként Lampert vízének hívják. Erősen növeli a Gallya patakot, midőn kevéssel följebb eredve mellette folyik és kis árkával annak medréhez ér.

(in Bél Mátyás, Notitia...kézirata, Veszprém vm leírása, 1735, (1772 másolat, Kalocsa) Első alfejezet: A felső járásról. VML Kiadványai 6. 1989, 66-67.)

A Zichyek a 18.század közepén (1757) a falut újra telepítették.

Jásd telepítési szerződése 1757. április 2.

Isten minnyájunkal! Nálom jelentvén magát Czápárot⁴² lakozó Burkos János Nemes Veszprém Vármegyében lévő jádsi és csőzsi pusztáimnak megszálltása eránt, arra való nézve méglen formalis contractusomat a' többi gazdáknak is kiadatam, azalatt is interimaliter tudtokra és assecuratiojokra szolgálhat, hogy

1-o. A' jádsi és csőzsi pusztákat külömben ki nem adatom, hatsak legaláb 80 házig való sessiókat nem építenek.

2-do. Kívánom azt is, hogy legaláb mindenikének vonyós marhája legyen.

3-tio. Tartozni fognak az uraságnak 300 forintokat (kitelvén a' három esztendőbéli szabadságuk) esztendőnként fizetni.

4-to. Nemkülömben esztendő által az uraságnak 25 napokon vonyós marhákkal robotolni.

5-to. Amint is az uraságh mindennemű beneficiumokat, úgymint a' korcsma és dézma-béli jövedelmeket (kivévéen az egy eő általak építettő malmot és a' mészárszéket, mely a' helységbelieknek engedtetni fog) magának fönttartya.

Melyre nézve, hogy mentül előb a' megszálltáshoz hozzákezdhesenek, azon legyenek, hogy mentül hamarab legaláb tsak egyet-egyét közülük minden helységbül, akiknek nevcik föl legyenek írva, akik a' pusztákat meg akarják szállani, ide Orosz Várra hozzám deputállyanak, hogy a' contractusban nevezett szerént mind béfíratthassanak.

Datum Oroszvár, die 2-a Aprilis anno 1757.

Gróff Zichy István m. p. (L. S.)

P. s. Mindenféle gabonából és másféle, országunk bevett szokása szerént dézma alá esendőkbül tsak tizedet fog az uraság tőlük venni. Item a' bornak árultatása Szent Mihály naptul fogva egy fertály esztendeig nékiek fog engedtetni. Item mindenféle marhát a' két pusztán tarthatnak, és s. v. sörtvéseiket is azokon szabadon makkoltathatták. Mindazonáltal az uraságtul meg nem fog nékiek engedtetni, hogy vidéki marhát akármely szín és név alatt fű vagy pediglen makkbérben azokra fogadni merészellyenek.

Signatum Oroszvár, die 14-a Aprilis anno 1757.

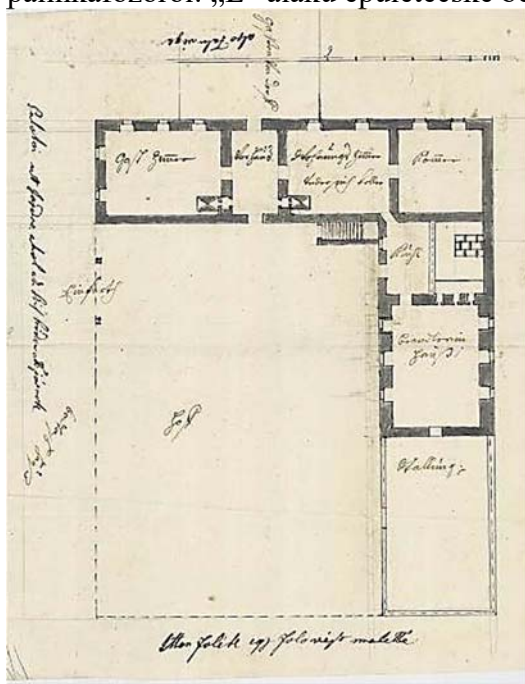
Gróff Zichy István m. p. (L. S.)

Hiteles másolat, 1768. április 18.

Forrás: VeML Urbéri iratok. Urbáriumok, Jásd.

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Fennmaradt MNL OL Zichy Levéltárban (S 17) 1767-ből származó tervrajz a jási pálinkafőzőről: „L” alakú épületeske belső udvarral.

No. 119. Jásd (Veszprém m.). Pálinkafőzde [S 17 - No. 119.]

Típus	alaprajz
Méret	30 x 37,5 cm
Adat	S.17., 24., 219.
Tárgy	No. 219. Jásd (Veszprém m.), Pálinkafőzde
Méretarány	10:7 = 146 mmj
Dátum	Készítés éve: 1764
Technikai jellemzők	Fizikai leírás: kárpitos, papír, színes színezett Érdekesség: eredeti Tartalék: 104, 1 tartart, tartart Szobrász: 1
Tartalmi jellemzők	Nyelve: latin, magyar Működés: 2 fot.
Scope Link	1157500
Adatházak forrása	Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára - S 17 Zichy család (1766-1875) - S Család forrásokból kinyomtatott képek (17. sz. 20. sz.) - S - Térképek

A rajz szövege tájolja az épületet. Balról: „Palotai út jarda ahol a kis hidon járnak”, alul: „itt folik egy foloviz mellett”, fent: „alsó faluvége”. A szöveg alapján a mai tájház, vagyis régi vendégfogadó sarkánál állhatott a mai Malom-patak hídjánál. Az első katonai felmérés nem részletezi. Sajnos 1850 körül már nem azonosítható a térképeken (nincs meg).

A katolikus templom egy korábbi fatemplom után 1792-ben épült a részben barokk stílusjegyeket viselő templom. 1866-ban készült el mai alakjában. A templom mennyezetét és falait Károly Gyula freskói díszítik. 1862. július 31-én a templom a faluval együtt leégett. A templom jelenlegi formáját 1865-66 között az újjáépítés során nyerte el. A freskók Károly Gyula festőművész alkotásai. A barokk Mária szobrot 1952-ben restaurálták és korát 250 évesre becsülik. A lourdesi barlang 1952-ben Sugár Gyula szobrász tervei alapján készült. Ugyancsak Sugár Gyula készítette a templom fa szobrait és a szöszéket

A falu leírása 1799-ben:

„JÁSD, Tót és német falu Veszprém Várm. földes Ura Gr. Zichy uraság, lakosai katolikusok, fekszik északról a' Thési hegyek alatt, határja hegyes, szántófölgye elég, réttye kevés, legelője szoross, erdeje elpusztult, malmai, és deszka metszője a határban.” (Vályi. II 1799, 244). 1779-ben a falunak már fából készült iskolája és temploma volt. 1787-1792 között épült fel a mai kőtemploma.

A jási szentkútról 1814. évi leírásban olvashatunk először, mai kápolnája 1825-37 között készült barokk-rokoko stílusban.

A falu leírása 1851-ben

„Jásd. Német-magyar falu, Veszprém megyében, 1054 kath, 15 zsidó lak., kath. paroch. szennyházzal. Sok burgonya és roz. Kevés rét. Erdeje nagyon elpusztult. Vízimalmai vannak. F. u. gr. Zichy István. Út. p. Palota”. (Fényes Elek, Magyarország geographiai szótára, Pesten, 1851. II., 151.)

1858-ig a falu a Zichy család birtoka, ezt követően több tulajdonosa is volt, végül 1903-ban 67 járdi parasztgazda közösen vette meg a nemesi birtokot.

1862. július 31.-én a falu leégett. ez fontos időszakváltás az épített állag szempontjából. Széjjáépítés a hagyományos paraszti formákat vitte tovább, csak megújult anyagokkal) pl. cseréptető, majd rombuszpala) A templomot 1865-66-ban bővítve építették újjá. A paplak 1891-ben nyerte el mai formáját.

Az 1900-as évek elején új beépítési területtel bővült a falu (Kossuth utca). A 19 század végén és a 20 elején több temetői sírkő mutatja a fellendülést. Sőt a kereszték állítása is erre az időre tehető a felirati évszámok szerint (a „szentkúti kereszt átvitele: 1896, és a Dózsa úti-Főtéri állítása 1906) .

1934. szept. 12-én áldják meg a *Faller Jenő* bányamérnök által tervezett vöröses krétakori mészkő szószéket és a 3 m belső átmérőjű, 2,5 m mélységű betongyűrűvel és földfelszín felett 1 m terméskővel ciklopfal szerűen körülvevett Szentkutat. A legjelentősebb építések Dr. Kögl Lénárd plébánossága alatt (1961-1980) történnek. A Szentkút vizét - biztosítván a zarándokok szükségletét is - Tés község ellátására igénybe veszik, de ennek fejébe az egyház tulajdonába engedték át a mai területet.

Mind az első, mind a második világháború sok áldozatot követelt a községből besorozott katonák közül. A szovjet megszállók „malenkij robot” kényszermunkára hurcoltak el személyt. mindegyik tragédiának emlékművet emeltek.

A paphiány miatt a plébánia már nem működik a faluban (jelenleg Nagyesztergárról jár be a miséző ciszterci rendi plébános)

Jásdon két tannyelvű ált. iskola 8 osztállyal működik. A szlovák nyelvű oktatásnak köszönhetően kis létszámmal ia fenntartják (Várpalota, alapítványi iskola tagintézménye)

A község rendezési tervéhez „kulturális örökségvédelmi hatástanulmány” készült 2005-ben a RT munkarészeként. Ebben helyi védelemre javasolt épületek egy része már átépült, ill. nem rendelkezik helyi védelemre érdemes építészeti értékkel.

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

b) A település régészeti örökségének felmérése

Publikációja korábban megjelent: Veszprém megye régészeti topográfiája, Bp,

c) A védett műemléki értékek települési értékleltára:

ca) a világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területek,

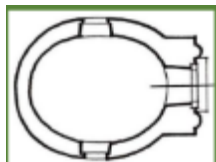
A területen nincs

cb) az országos építészeti örökség elemei,

törzsszám	azonosító	helység	cím	név	védelem	bírság kategória	helyrajzi szám	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
5636	24096	Jásd		Szentkúti kápolna ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		077/5, 077/6, 077/8, 064/1, 075/3, 076, 077/2, 065, 075/2, 075/1		
5635	24098	Jásd		R. k. templom ex-lege műemléki környezete	Műemléki környezet		137, 144, 522, 530, 531, 539, 548, 551, 554, 599/3, 599/4, 516, 397, 147		
5635	9910	Jásd	Kossuth u.	R. k. templom	Műemlék	II.	601	572606	216560
5636	9908	Jásd	SZENTKÚT	Szentkúti kápolna	Műemlék	II.	064/2	572261	215265
5637	9909	Jásd	Kossuth u. 81.	Szentkúti kőkereszt	általános műemléki védelem	III.	531	572648	216522

VÉDETT MŰEMLEKI ÉRTÉKEK

N o	cím /hrsz	megnevezés	rövid leírás	kép	megjegyzés
1.	Kossuth u. hrsz 601	R.k. templom	1779 évi fából készült templom helyére emelték, barokk stílusban 1787-92 között. 1780-as évekből való Mária szobor 1865-ben került a templomba, szobrai: Jézus Szíve 1870-kör. tiroli mestertől, a többi 1900-as években faragta Sugár Gyula szobrász		Műemlék tsz:5636 az. 9910
2.	Szentkú t hrsz 064/2	Szentkúti kegykápolna	Centrális, ovális alaprajzú kápolna, kis homlokzati huszártoronnyal. Épült 1825-37 között.		Műemlék tsz:5635 az. 9908

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

3.	Kossuth u.81. hrsz. 531 előtt,	Szentkúti kőkereszt	Egykori „Szentkúti kereszt”, a plébánia előkertjében áll, felirata: Ei.e voto/ T, S/ A/ J, B” alsó kartusban áthelyezés dátuma: 1896			nyilvántartott műemléki érték tsz:5637 az. 9909
MŰEMLEKI KÖRNYEZETEK						
4.	hrsz-k. 137,144, 522, 530, 531, 539, 548, 551, 554, 599/3, 599/4, 516, 397, 147	R.k. templom műemléki környezete, „ex lege”		MK tsz. 5635 azon. 24098 MEGJ.. nincs a környezetben 397 hrsz, a lehatárolás nem logikus		
5.	hrsz-k: 077/5, 077/6, 077/8, 064/1, 075/3, 076, 077/2, 065, 075/1-2	Szentkúti kápolna műemléki környezete „ex lege”		MK tsz.5636 azon 24096 MEGJ.: az MK ingatlanok közt sok az árok, az út, nem értelmezhető a MK lehatárolása		

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

cc) a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyek és a nyilvántartott régészeti lelőhelyek.

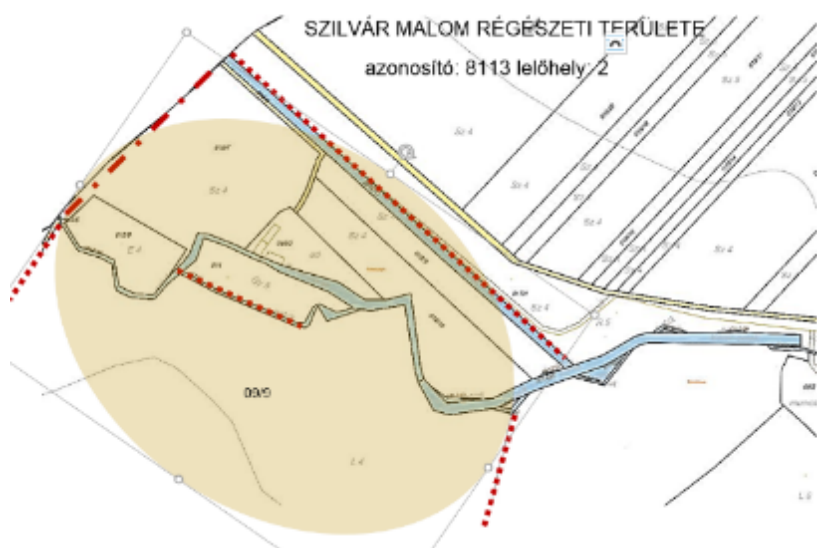
azonosító	település	lelőhely-szám	azonosításon	név	védelem	bírság kategória	HRSZ	EOV Y koordináta	EOV X koordináta
8111	Jásd	1		Kossuth utca	szakmai		144, 137, 134, 599/3, 599/4, 549, 551, 554, 599/2, 600, 601, 142, 136, 135, 132	572568	216587
8112	Jásd	2		Pajta-dűlő	szakmai		521, 522, 524, 526, 530, 531, 532, 533, 540, 541, 542, 543, 544, 552, 553, 536, 539, 548	572804	216607
8113	Jásd	3		Szilvár-malom	szakmai		016/1, 015/3, 014, 013, 09/9	571358	217294
8114	Jásd	4		Récsenyi-hegy	szakmai		046/12, 046/13, 046/14, 045, 046/9, 046/6, 046/5, 046/11	573513	216488
8115	Jásd	5		Kanász-völgy	szakmai		052/1	573982	216214
8116	Jásd	6		Koszovár	szakmai		052/1	574251	216010
8117	Jásd	7		Új-Bársony-berek	szakmai		095, 096/4	570946	215255
8118	Jásd	8		Új-Bársony-berek II.	szakmai		097/2, 097/3, 097/4, 096/4, 097/1, 093, 087/1, 092	571390	215271
8119	Jásd	9		Tatár-hegy	szakmai		099/1, 097/4, 098	571466	215599
8120	Jásd	10		Új-Kenderföldék	szakmai		094, 095, 096/4, 093, 087/3, 087/4	571066	215021
8121	Jásd	11		Tési-Malom-dűlő	szakmai		085/3	571330	214829
8122	Jásd	12		Tési-Malom-dűlő II.	szakmai		085/2, 085/3, 083/6, 083/7, 084, 083/5	571495	214908
8123	Jásd	13		Tési-Malom-dűlő III.	szakmai		083/6, 083/7, 083/5	571616	215000
8124	Jásd	14		Rubányi-dűlő	szakmai		077/9, 078, 077/8, 083/5, 077/10, 083/4, 083/3	571731	215128
8125	Jásd	15		Márkusvára (Mária Terézia sánc)	kiemelten védett	I.	077/4, 077/8, 077/5, 077/6	571903	215219

Márkusvára/ Mária Terézia sánc

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Szilvár-malom / Tóthmalom

D) A HELYI ÉPÍTÉSZETI ÖRÖKSÉG TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA

da) településszerkezet

Jásd község olyan sajátos elemekkel rendelkezik, amelyek nagyon gazdag tartalmat fednek és jelenítenek meg.

1. Első sajátosság: az Anger.

Alapvetően a történeti falu egyutcás szerkezetű, orsós bővülettel (a német Anger-nek megfelelő). A szomszédos **Csetény**, **Szápár**, **Bakonyoszlop** falvak is orsós jelleget mutattak. Ennek oka egy német betelepülők által hozott hagyomány, miként 1851-ben Fényes Elek írja „Német-magyar falu”: az orsós rész közepén általában a templom van, lehetnek középületek (pl. tűzoltószertár). Az Anger figyelemre méltó településszöveti hagyomány, nem gyakori hazánkban.

2. Jásd sajátága: Zichy birtok központ elkülönülése

Sajátos jelleg még az egyutcás faluhoz délről csatlakozó Kányasi dűlő (ma „Suttony”) nevű utcás típusú településrész, amely temetődomb alatt és szemben levő részt jelenti. A Zichy urasági lak és birtok központhoz csatlakozó beépítés az elkülönült szövet magyarázata. A Zichy úrilak és melléképületei mára eltűntek, ill. egy rész a házban rejtőzhet (kutatásra érdemes)96/1 (235/3 hrsz). A 19. század közepén a szőlőhegyek és gazdasági részek felé induló rövid leágazással bővült a falu (Petőfi utca). A Kossuth utca Csósz puszta-Tés felé vezető országúti részének beépülése az 1900-as évek lejére tehető (a kőkereszt ennek tanúja a faló főterén), ezért van még néhány hagyományos fésűs beépítésű falusi lakóház.

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

3. Harmadik sajátosság: társas beépítés

A fő utca, vagyis Kossuth utca hagyományos beépítésében tapasztalható. Gyakori a szakirodalomban (Gilyén) társas beépítésnek nevezett formáció. A fésűs, oldalhatári hosszú lakóházzal szemben az utcavonalon vagy csak kissé beljebb kis épület áll, 3-4 esetben hosszanti tömeg, gyakrabban kockaszerű. Az épület elmaradása esetén pincelejáró gádort látunk és földdel borított pincehátat, ami elárulja a „kis házak” funkcióját: legtöbbjük pincelejárót is rejt. A pincék nem borászati célúak.

4. Negyedik sajátosság: keresztpajták, keresztcsűrök

A hosszú lakóházak (lakás és gazdasági részein túl a keresztpajták léte jellemző, amely a németajkú települések sajátossága éppúgy, mint az orsós település szövet (az „Anger”),

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Fertőrákostól Baranyáig sok helyen. A pajták jellemzője a középső nagy, kapuval zárható áthajtó.

Kossuth u. 75 / 77

és

Dózsa u. 35

1857 (kataszteri t.)

A község arculatában külterületi jelenségek jelentős szerepet töltenek be: Ezek a malompatakokra települt **vízimalmok** (mára csak maradványuk) és a Gaja patak mentén fekvő Mária zarándokhely, **Szentkút**.

5. Ötödik sajátosság a vízfolyások szerepe a falu környezetének alakulásában. Elsősorban a Gaja patak és azután a Malom-patakok (Mühlbach-ok) és ebből elválasztott malomvezetékek. Malmok a 3. katonai térképen (1880 k.): Szilvár malom (régészeti nyilvántartásban, a malom nincs meg, az épület átépült), Kallóc malom, (a térképen nem megnevezetten) a működőképes, ma Poós malom, a Szápári malom (épületei megvannak), Kossuth utcai malom (Bongoria malom, a malomcsatornát feltöltötték, csak a molnárház kontúrbeépítése maradt meg), Zsidó malom (utal a malombérlőre, épületei megvannak, benőtte a burjánzó csalit), a Szentkút felett jelölt malom (épületei azonosíthatók), Tési malom (Rubányi dűlő, 1950-es években még működött-Fortepan fotók, épületi megvannak), a Vadalmási malom kívül esik Jásd határán.

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

6. A Szentkút legendás forrásvíze gyógyulásokat hozott, s így a középkortól őrzött hagyomány éledt fel (1814-ben írásosan bizonyosan) a zarándokhely kialakításában. Legenda szerint fakápolna állt itt. A kút mellé kő kápolna épült 1825-38 közt épült (benne falfestmények vannak: Károly Gyula alkotásai). Az 1934-ben években vörös mészkőből rusztikus kútépítmény és szabadtéri oltár épült (a falu monográfusának, Faller Jenő bányamérnöknek munkája, Szentkút történeti összefoglalása tőle, in Zirc és Környéke, 1934/50 dec9.). A kegyhely melletti lejtőn kálvária készült. Új, szép Mária szobor került a misező hely háttérébe (6 m magas, bolgár keménymészkőből, Braun János szobrászművész alkotása). Több, más kiegészítő mű található még: Egy Lourdesi-barlang és a témát ismételve a forrásház mellett egy száletli alatt álló Mária szobor áll, előtte a szabadban térdeplő Bernadette figurával. A forrás vizét vízmű hasznosítja, nem csordogál az épített kútból, hanem a forrásvíz csapból vehető.

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

TELEPÜLÉSI BELTERÜLET KIALAKULÁSA TÖRTÉNETI TÉRKÉPEKEN

18. század vége: 1782-85, első katonai felmérés

Az első, jozefiniánus térképen 1782-85 között a falu egyutcás fő struktúrája és a beépítés jellege észlelhető, elkülönülve a Kányasi dűlő v. „Suttony” területe is kialakult, de urasági kúria nincs. A fő utca nem teresedik ki a térképen. Nincs ábrázolása sem templomnak, sem temetőnek. A déli útelágazásban keresztet jelöl-amely helyen ma is áll feszület.

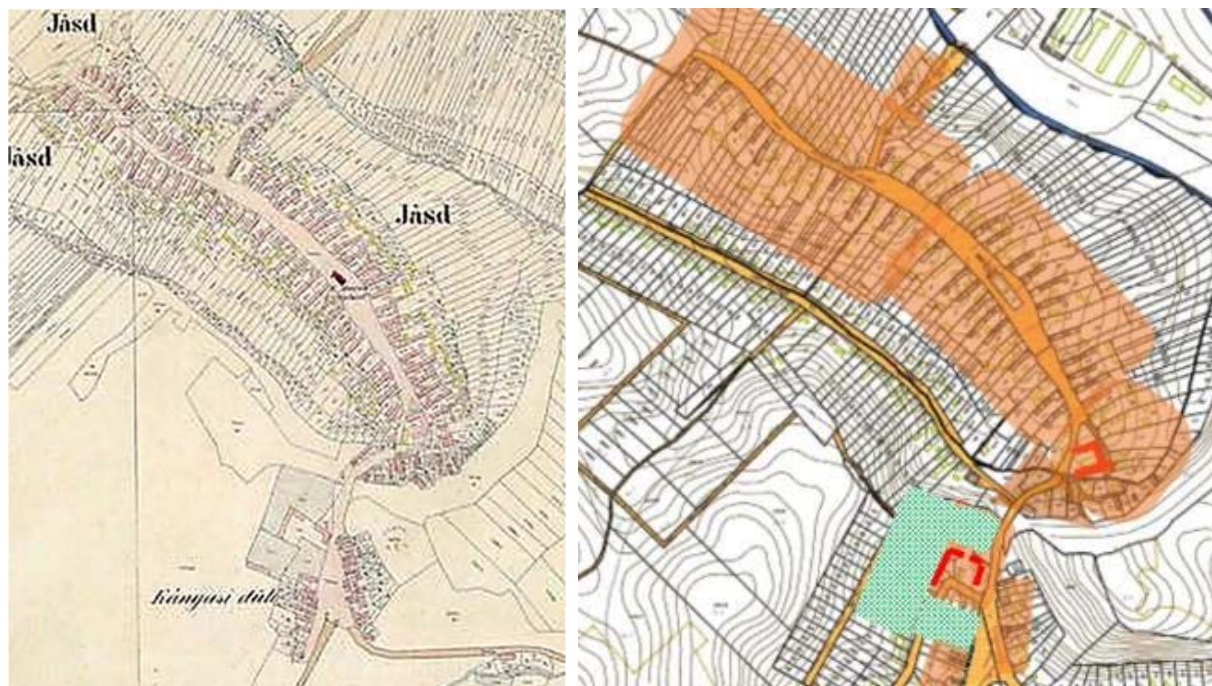
19. sz. közepe: 1806-1869, második. kat. felmérés

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

A második, franciskánus katonai térképezésen 1850. körüli állapotot látható. Kiterjedése és beépítettsége nem mutat bővülést a 18. század vége óta. A falu település szövetét a térkép pontosan mutatja. Az orsós jelleg a Táncsics utcai torkolattól a Petőfi utcai elágazásig tisztán megmutatkozik, a közepén pedig az 1787-92 időben megépített templom. Az U alakú fogadó épülete (homlokzatán 1767 évszám), és ma „Suttonynak” nevezett részen világosan megmutatkozik két uradalmi épület (Zichy). A Petőfi utcában kismértékű beépítés mutatkozik. A térképen szerepet kaptak a malomházak is (Kossuth utca-Patak utca).

1857 A HABSBERG MONARCHIA KATASZTERI FELMÉRÉSE

A kataszteri térkép, részletbe menő, alapos felmérése alkalmas a mai állapottal való összehasonlításra. A Zichy uradalmi központként U alakú épület és még melléképületek együttese, amelyek ma már nincsenek meg, legfőljebb a Kossuth u. 96/1 épület (hrsz 235/3) átépítése alatt rejtezik a falak egy része, s még a Dózsa Gy u. 5 helyén (rég 27 hrsz) is volt egy melléképület vagy lakóépülete az uradalmi portának. A falu szerkezete azonos a 2. katonai felmérésen szereplő bépítettségi felülettel.

Ami egyedülálló értéket jelent, hogy az 1857-ben dokumentált házak és beépítésük pontosan nyomon követhetők, s alapvetően Jásd megőrizte a 19. század közepi települési szövetét!

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

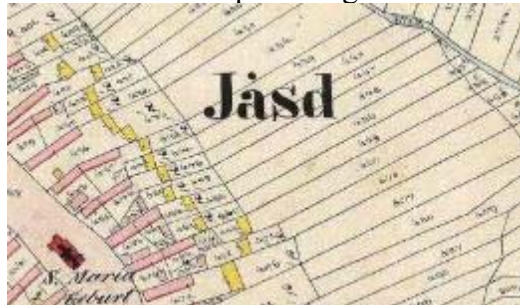
Az 1:25000 3. katonai felmérés 1869-87 és az 1941-es katonai felmérés térképei.

A 19. század végéig Jásd nem sokat változott az 1857-hez képest, annyi kivehető, hogy az új utca nyomvonalát kialakították, de beépítése nem történt meg. A Zichy uradalom épületeinek konfigurációja változott, da az L alakú úrilak épület megmaradt.

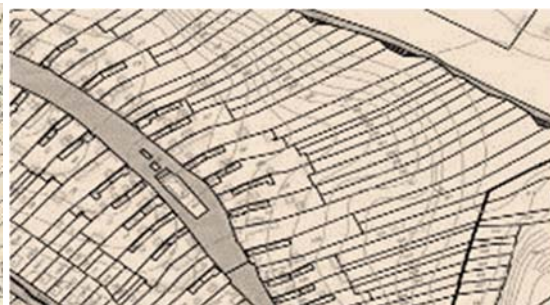
1941-ben már látható az Új utca elején némi beépítés, határozottan megjelenik a Rózsadombi utca a Dózsa utca felett és a Kossuth utca temetődomb felőli oldalának fésűs beépítése. A túloldalt csak a malomépület jelzett.

db) telekstruktúra és az utcavonal-vezetés,

Jásd jellemzően egyutcsás falu a „suttonyi” uradalmi toldalékkal, az orsós kiszélesedés templomhelyi, kis középületi (pl. tűzoltószertár) beépítési és zöldfelületi lehetőséget nyújtott. A hosszú szalagtelkek az utcától a patakpartokig nyúlnak le (ez indokolja a keresztcsűr megoldást-meg a német hagyomány) Majd ez a település szövet bővült, először 1900 táján a Kossuth utcai beépítés meghosszabbítással és a Petőfi utcával.

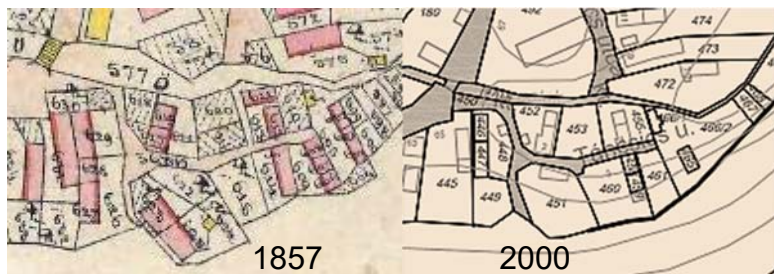

1857

1990-es évek

Különleges a Tánicsics utca: A malom-patak és a domb közötti szűk terület alakította „mini-halmaz” szerű szabálytalanná.

1857

2000

műhold

dc) utcakép (utcakép részletek)

Az utcakép a falusias karaktert őrzi. Amennyire a térképi beépítési egységesség észlelhető, az utcaképi már nem ennyire egységes, mivel épületmegújítás és új utcafronti épület, néhol emeletesen „vágott” bele a nyugodt földszintes faluképbe. Több helyen az utca két oldala közt szintkülönbség is van (erőteljesen a Dózsa u. főtér feletti szakasza pl.)

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Kossuth utca történeti része

Kossuth utca alsó rész: (A tájháztól a Petőfi utcai elágazásig, templom központú)

Kossuth utca felső rész (Petőfi utcától)

Kossuth utca-a Malom-pataki hídtól, a temető alatt és a Dózsa György útig

Dózsa Gy. utca A Kossuth utcai elágazás alkotja a falú főterét. szabadtér építészeti megújítással

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

A Dózsa utcából indul a **Szentkút** (külterület) felé vezető zarándokút és országos kék turistaút a Gaja patak völgyét követve.

Petőfi utca, a patakvölgy felé lejt. mélyút jellegű, a házakhoz rézsús feljáró vezet

Táncsics utca sajátos-halmaz szerű kis egység a Malom árok mellett. Indító karaktere a kőhíd, a Táncsics utca övezi a volt fogadó/ma tájház (Kossuth u. 67.) együttesét.

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

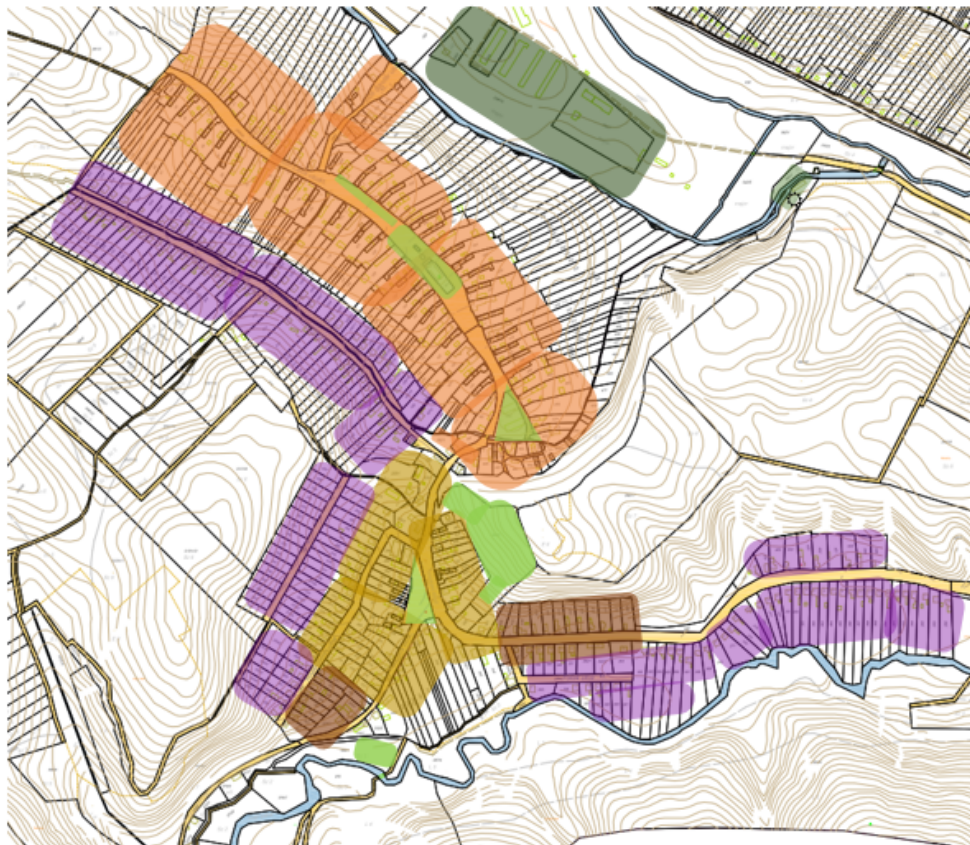
készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Újonnan kialakított utcák arculata a „korszerű” falusias jelleget mutató, kocka tömegű, emeletes épületek : Új utca, Rózsadombi utca, A Kossuth utca külső részével párhuzamos Patak utca

dd) egyéb településkarakter elemek

JÁSD KÖZSÉG BELTERÜLETEINEK KARAKTERTÉRKÉPE

FALUSI KARAKTEREK

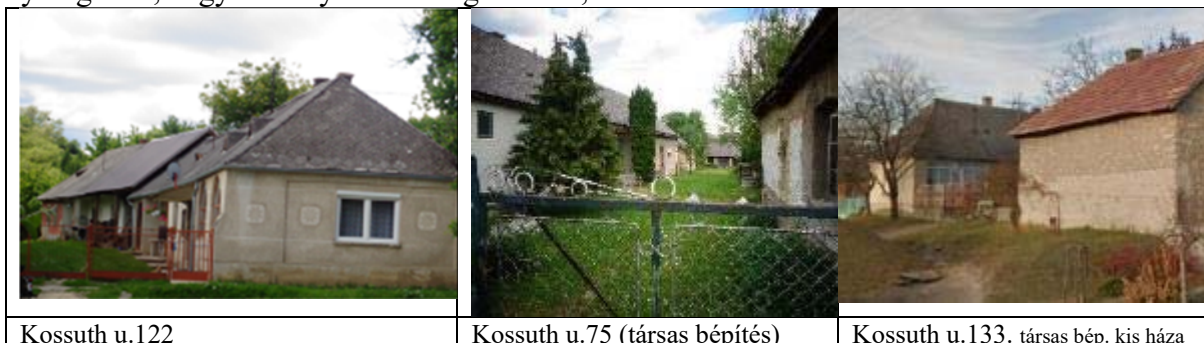
- hagyományos falusi – „ófalu”orsós falurész
- hagyományos falusi – uradalmi településrész („Suttony”)
- hagyományos falusi -20. századi
- falusi -új telepítés
- ZÖLDFELÜLET
- GAZDASÁGI, MAJORSÁGI

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

de) részletek: tömegformálás, homlokzati kialakítás, alkalmazott anyaghasználat

Tömeg és homlokzat

A hagyományos falu épületei egyszerű, osztatlan tömegűek, földszintesek. fésűs beépítéssel az utcára merőleges tetőgerinccel épültek, arányuk hosszú. Van, ahol a telek törését követi az épület. A társas beépítés kisebbik házeleme több helyen utcával párhuzamos elrendezésű, nyeregtetős, vagy lekontyolt -rövid gerinccel, sátortetőt idézve.

A lakóház tetők nyereg kialakításúak utca felé teljes kontyolással. Az utcai homlokzaton eredetileg két kicsiny ablak nyílott. Ezt sok helyen megszüntették, helyette szélesebb, hármasszósztású ablakot építettek be. A homlokzatok díszítetlenek és simák voltak, legfeljebb sima meszelt vakolatsáv keretezi a homlokzatot. A 20. századi városi hatásra mérsékelt vakolat architektúra is megjelenik.

Eresz, tornác

Az udvari homlokzatot régebbi és szegényebb háztípusnál szélesen kiugró eresz kíséri. A széles ereszt helyenként vékony faoszlopokkal gyámolították. feltehetően a 19. század második felében épített pilléres tornác készül. A tornácos megoldásnál járatos az utcai traktus beépítése is, ill. a hátsó traktusok teljes beépítése, így van ahol csak két pillér van.

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Anyaghasználat

Az épület falazati alapanyag lapos terméskő, csak későbbi kiegészítések készültek téglából (szegényebb esetben vályogból). Homlokzati anyag meszes sárvakolat, meszelve, később kétrétegű javított vakolat mészfestéssel ellátva.

		
Dózsa u. 13. (rom) terméskőfal	Kossuth u. 136, sima vakolat rombuszpala fedés	Kossuth u. 122, vakolatminta „kőműves” ízlés (+ablakcsere)
		
Kossuth u. 139. (elhagyatott) téglafal-régimértetű, új téglá sarokerősítés (utólag) meszes vakolat	Kossuth u. 133., társas beép. kis ház kőfala, cserép tetőhéjazat	Dózsa u. 14. új hódfarkú cserép. ökörszem tetőablakokkal

A tetőforma kontyolt, található „füles” kontyolás is. tetőhéjazat hagyományosan cserép (hornyolt, vagy vágott-nem hódfarkú) az 1862 évi tűzvész utáni előírás szerint. Ezt sajnos felváltotta a rombusz eternitpala fedés, ami tájidegen de praktikus elterjedt. A megtalálható nádfedés már a kortárs romantikus törekvés (Kossuth u. 97-üdülő-ma felhagyott).

Ablakok

A régi épületeken alig van autentikus, eredeti ablak, a régi mintájára készültek külső szárnyak felújíításai, amelyről a modern diópánt tanúskodik. Van a 20 sz. elejének városi mintáit utánzó ablak. Sajnos nagyon sok cserével lehet találkozni, még a 20. sz. közepéről a két ablak helyett ún. hármasablak került be. A plébániaház patinás épületébe rossz arányú „korszerű” osztás nélküli ablakokat tettek. Vannak eredetileg utcáról ablaktalan házak (Dózsa u. 15.).

			
Kossuth u. 93.	Kossuth u. 100	. Kossuth u. 136.	Kossuth u.67rekonstrukció

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

			
Kossuth u. 139 pallótókos ablak, beépített-, bennszülött?-ablakráccsal. Külső szárny hiányzik. Szegmens téglá kiváltó.	Kossuth u. 104 hagyományos méretet megtartó ablakcsere (műanyag) Kossuth u. 145. hármásablak	Kossuth u. 81. plébánia aránytalan méretű műanyag ablak	Dózsa u. 15. utcai homl. ablaktalan, udvari homlokzaton a szoba ablakcsereje történt

Kémények

A faluban a régi házakban még szabadkéményes konyha működött, ehhez tartozott kb. 50 cm-es téglá kéményttest a ház hátsó tetőfelületéből kiemelkedve. Már nem sok helyen vannak meg. Különös fedlap, ill bevakolás nem jellemző.

Kerítések

Hagyományos kerítés kb. vállmagasságig emelt, tömör terméskő, ezeket váltotta fel a vaskos ún. bástyás kerítés, a bástya pillérek közt alacsony lábazattal. külön bástyák szegélyezik a kocsihajtó és külön a gyalogkaput. A kitöltő kerítésmezők fémpálca keret és háló, vagy díszlakatos betételek. Találhatók teljesen új fémprofilos, hálós vagy lakatos munkával készült kerítések és kapuk, ezek arcultól idegenek.

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

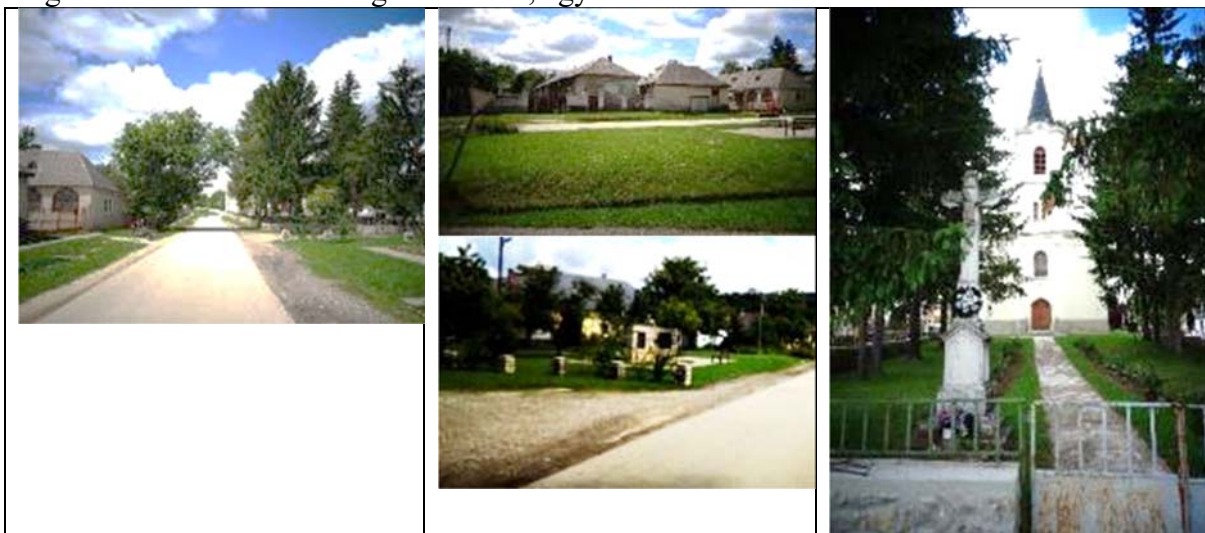

df) táj- és kertépítészeti alkotás, egyedi tájérték, növényzet

A táji karakternek belterületi megnyilvánulásai a malom patak és árkok jelenléte, ezen kívül a domborzati viszonyokból eredő egy utca két oldala közti szintkülönbségek (pl. Dózsa u főtéri szakasza, Kossuth u felső szakasza a Petőfi utca vonalától). Egy-egy szép fa, pl hárs egyedi értéket képez (Kossuth u 168 előtt). Feltűnő elem a Kossuth utcai kőhíd.

Az orsós utca bővületben a templomkert kiemelkedő zöldfelület, körülkerítve. Előtte külön gondozott zöldterületen van a világháborús áldozatok emlékműve. A templom szentélye mögötti zöldterület azonban gondozatlan, egy részét a buszforduló teszi ki.

A község belső fejlesztésének jelentős példája a Kossuth utca-Dózsa utca alkotta nagy térség szabadterépítészeti rendbe tétele. A térség képezi a falu új központját az önkormányzat házával, mögötte a posta és bolt épületével. A községi park szélén 1906-ból való kőkereszt áll.

Temető

A Kossuth utca „suttony” szakasza felett meredek domboldalon helyezkedik el. Feljáró részsű végén fa huszártornyos ravatalozó áll. A látható sírkőállomány 1870-es évektől látható. A 19. század végi sírkövek az egész temetőben szétszórtnak vannak. Elkülönült izr. temető rész nem észlelhető. A temetői gránitkereszt néhány éve készült, klasszikus formájú alkotás, felirata nincs.

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

dg) szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor

Jelentős szobrászai köztéri alkotások a kőkeresztek, tovább új időkben emelt világháborús emlékmű és egy kopjafa szerű emlékoszlop, amely a község újratelepülésének állít emléket (Évszám a Zichy-levéltárban fellelt telepítési szerződésből 1757-t mutatja)

					
Fő tér/ Dózsa u. közterület	Kossuth u. 81. plébánia előkert	Kossuth u. felső vége	Templomkert	Rózsdombi út	temetői gránit
					
temető bejárat. feltámadás dombormű	temetői ravatalozó népi pieta	Kossuth utca, emlékmű	világháborús	Temető kényszermunkára emlékköve	feljárat: hurcoltak

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Egyedi karakterelemek, települési értékleltár /táblázatos

JÁSD TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁR, HELYI TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK

<i>N^o</i>	<i>cím</i>	<i>hrsz</i>	<i>rövid elírás</i>	<i>kép</i>	<i>megj.</i>
1.	Dózsa u. (5. sz. előtt)	33 közterület (út)	Fa harangláb, a régi mintájára újra építve: Gúlasisakkal, talpgerendára állított két oszlopos, könyök merevítéssel. (A régi földbe állított oszlopos és dúccokkal merevített gyenge szerkezet volt.)		helyi településképi védelemre javasolt
2.	Kossuth u. 51.	430	népi lakóház, kontyolt tetős,		állapota elhanyagolt
3.	Kossuth u. 53	431	népi lakóház, kontyolt tetős, mellvédes pilléres tornáccal		helyi településképi védelemre javasolt állapota rossz, elhanyagolt
4.	Kossuth u. 67	492	volt fogadó, tájház, (falusi rendezvényház: „Bodzaház”.) Egykori „U” alakú beépítés északi szárnya. A kereszt szárny elbontva, csak homlokzata maradt meg, déli szárny romos, tető nélküli		helyi településképi védelemre javasolt
5.	Kossuth u. 72 = Patak utca	352/1-2	Egykori malom utcával párhuzamos hosszú lakóépülete, átalakítva. A régi malomház és -csatorna eltűnt		átépült, elvesztette eredeti jellegét
6.	Kossuth u. 73	50,508, 509	népi lakóház, kontyolt tetős, homlokzaton ablakcsere (hármassosztásra). Régi nagyereszes tornácos háztípus példája.		

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

7.	Kossuth u. 75	516, ép 514, 515	népi lakóház, kontyolt tetős, homlokzaton ablakcsere (hármassosztásra). Mellvédes pilléres tornác. Soros melléképület. Társas beépítés: gazdasági melléképülettel. A kert végében keresztcsűr van.		helyi település-képi védelemre javasolt
8.	Kossuth u.. 81	531	plébániaház, ablakait kicserélték, az épület előtt kereszt (külön tételben). Kerítése bástyás kapuzatos, léckerítés.		helyi település-képi védelemre javasolt (ablakok moderálása szükséges)
9.	Kossuth u.. 89	549	népi lakóház, kontyolt tetővel, íves tornácnnyílással, két régi ablak a homlokzaton. Régi nagyereszes faoszlopos tornácos háztípus példája.		helyi település-képi védelemre javasolt jól karban tartott ház: Jó példa
10.	Kossuth u. 93	555, 556, 557,	népi lakóház, két eredeti homlokzati ablak, kontyolt műpala tető.		állapota elhanyagolt, vakolat lehullott.
11.	Kossuth u.96/1	235/3	egykori uradalmi úrilak maradványát őrző épület, átépítve (eredeti 19.sz. eleje)		helyi település-képi védelemre javasolt
12.	Kossuth u. 96/2	235/4	egykor uradalmi magtár, (1890 táján)		helyi település-képi védelemre javasolt
13.	Kossuth u. 97	565	népi lakóház, kontyolt tetős, nádfedéssel felújítva üdülési célra, tetőablakokkal, átépítve.		állapota elhanyagolt, gazdái elhagyták

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

14.	Kossuth u 104	180	népi lakóház, „lopott tornácos” utcavonalon álló táras beépítésű melléképülettel		helyi település-képi védelemre javasolt
15.	Kossuth u. 114.	164	v. ált. iskola, ma óvoda, községi könyvtár		
16.	Kossuth u. 124	145-146, telek 147	népi lakóház, kontyolt tetős, mellvédés pilléres tornáccal, Kerítése bástyás kapuzatos, drótfonatos.		állapota elhanyagolt, reepedéses
17.	Kossuth u. 133	telek 21, 22, 23	népi lakóház, kontyolt tetős. Társas beépítés: gazdasági melléképülettel (21 hrsz részen)		helyi település-képi védelemre javasolt
18.	Kossuth u. 136	123 (telek), 120 (ház)	népi lakóház, kontyolt tetővel, íves, mellvédés homlokzati tornácnnyílással, két régi ablak. Régi nagyereszes háztípus példája.		helyi település-képi védelemre javasolt
19.	Kossuth u. 138	115	népi lakóház, kontyolt tetős, pilléres tornáccal. Átalakítva-vendégházzá. Udvarában pincelejárógádor és gazd épület.		átalakított: elfogadható példa
20.	Kossuth u. 158	66 első ház, 67. telek 68	népi lakóház, kontyolt tetős, üvegezett tornácnnyílással		

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

21.	Kossuth u. 168	43, 44, 45	népi lakóház, kontyolt tetős, mellvédes pilléres tornáccal. Társas beépítés: sajátosan két gazdasági melléképülettel.		helyi településképi védelemre javasolt
22.	Külterület Malom-csatorna	040/7 (telek) 040/3(épület)	Poós -malom 19. sz-ban „Trojakmalom”. 1941-ben „Kis-malom”		helyi településképi védelemre javasolt

ÚTMENTI KERESZTEK

1.	Dózsa Gy u, =Fő tér	231 hrsz közterület	Kő kereszt a Dózsa utca területén Kossuth utca (országút) torkolatánál kialakult -jelenleg a falu Fő- terén áll. Korpusz és Mária alakja fém. Posztamens 2,8 m, feszület 2,6 m magas, szélessége 1 m. Felirata: IRGALMAZZ NEKÜNK/ISTEN DICSŐSÉGÉRE/EMELT ETTE/JÁSD KÖZSÉG/1906	 	helyi településképi védelemre javasolt
----	------------------------	------------------------	---	---	--

JÁSD KÖZSÉG TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA
ÉS TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁRA (Veszprém megye)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

2.	Kossuth 81. előtt	531 hrsz	<p>Kő kereszt a plébánia-ház előkertjében, Csak korpusz van, kőből faragva. a kereszt szárai lekerekített végűek. Posztamens 1,8 m, feszület 2,2 m magas, szélessége 90 cm. Felirata cimerpajzs szerű kartusban piros kiemeléssel: „Eie (?) Voto/ I. S./A /I B”, alatta évszamos kartus: 1896. Szentkútról hozták be.</p>		<p>helyi település-képi védelemre javasolt</p>
	Kossuth u. végén	599/3 út közterület	<p>A falu felső végén a beépítés végén felállítva. A kereszt beton elemre szerelt. A keresztzárak felett íves fém-fedél. Fakeresztben fém korpusz. Magassága 2,7 m gerenda keresztmetszet 18 cm</p>		<p>helyi település-képi védelemre javasolt</p>
3.	Kossuth u. templomkert	601	<p>Templom rávezető útjának bal oldalán áll. Kő kereszt, kő korpusz. Posztamens 1,6 m, feszület 2,3 m magas, szélesség 0,8 m</p>		<p>helyi település-képi védelemre javasolt</p>

2. A RENDEZÉS SORÁN TERVEZETT VÁLTOZÁSOK HATÁSELEMZÉSE:

a) A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában tervezett változások

aa) utcakép védelem

- Egybefüggően megmaradt hagyományos faluképet még megőrző épületek sora az utcavonal és a beépítési vonal védelmével javasolt utcaképi védelemre.
- Az utcakép egyes elemei lehetnek helyi védelem alatt, más elemek lecserélődése esetén jól meghatározhatók azok a paraméterek, amelyek betartásával harmonikus új épület jöhet létre (jó példák bemutatása a TAK-ban.)

ab) védett műemléki értékek országos építészeti örökség elemei

- Az országos védettségek a Lechner Tudásközpont (LTK) hivatalos adatai alapján képezik a hatástanulmány részét. Változást a rk. templom és a Szentkút „ex lege” megállapított műemléki környezetének (MK) realizálása jelent. Más nem tervezett: új országos védelem nem javasolt, mivel a településképi védelem megfelelő.
- Javasolható a külterületi értékek belterületen elhelyezett tájékoztató tábla létesítése-megfelelő térképi információval, különös tekintettel a vízimalom emlék kiemelésére.

ac) településképi helyi védelem

- Települési értékleltárba felvett elemek, olyan épületek kijelölése, amelyek védelmet érdemelnek, képviselik a régi falukép összetevőit, rámutatnak az egykori életmódra.
- A helyi védelem elemeit a táblázatos értékleltár tartalmazza a „helyi karakterelemek” kifejtése fejezetben

b) Az a) pontban szereplő változások hatásai:

ba) a régészeti örökségre,

Lakóterületre eső régészeti védettségek esetén, földmunkával járó felújítások esetén az örökségvédelmi hatóság részére bejelentés kötelezettsége áll fenn.

bb) a történeti településre, település- és tájszerkezetre

- Jásd megőrizte régi beépítésének jegyeit, ezért a megöröklött, kialakult állapotokat messzemenően figyelembe kell venni, ez jelenthet korlátozást és többlet kötelezettséget (pl. hagyományos anyagok beszerzése és hagyományos technológiák alkalmazása), ugyanakkor a falusi turizmus autentikusságát, vonzerejét növelő tényező.
- Az a) pontban főként védelmi eszközöket és módszereket mutattunk be változásként. A védelem természetesen a fent említett korlátozást is jelenthet a tulajdonos részére. Ezért az értékvédelmi tervekben kidolgozásra kerültek olyan megoldások, amelyek az ésszerű fejlesztést lehetővé teszik, amelyek mellett a védelem célja nem sérül, ugyanakkor életminőség javulhat.
- Jelentékeny a történeti településrészben az utcakép védelmének helyi javaslata, amely az építészeti táji környezet léptékének megőrzését és fejlesztési kereteit eredményezi.

bc) a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.

Racionális méretűvé alakított rk. templom és Szentkút műemléki környezetének módosítása a főlösleges területek elhagyásával egyszerűsíti és megkönnyíti környezetben történő eljárásokat.

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Az egyedi épületek legtöbbször lakott és megfelelően karban tartott, Vannak kiemelkedően jó fenntartott épületek, amelyek jó példát szolgáltatnak. A kis falusi lakóházak esetében is van fejlesztési lehetőség úgy, hogy a falu régi jellege megőrződjék.

3. ÉRTÉKVÉDELMI TERV

a) az értékleltár szerinti értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények

MK módosítás javaslata.

jelenlegi védelem:

A térinformatikai adatszolgáltatás -megfelel a tervezett változtatásnak, de a táblázatos kimutatás ennek ellentmondóan több ingatlant jelöl meg. „Ex lege” megszüntetése és a MK új kijelölése szükséges.

Ezért az LTK térinformatikai adatai alapján meghatározzuk a helyrajzi számok listájának pontosítását és megfeleltetését.

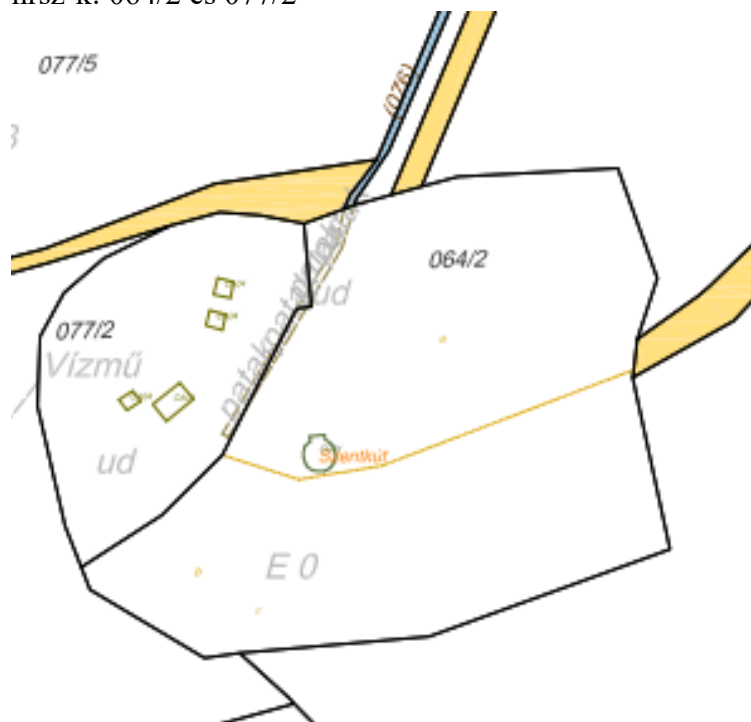
MK kijelölés módosítása (pontosítás/megfeleltetés) javaslat

1. **törzsszám.5636 azonosító 24096, megnevezés: JÁSD, rk. templom (601) MK,** hrsz-k: 137, 144, 147, 156, 530, 531, (plébániaház) ingatlan a keleti vonal az 530 hrsz keleti határvonalával egyezően, 536, 539, 548, 551, 554 keleti vonal az 551 hrsz határvonalával egyezően, 599/2 (tűzoltószétár, 599/4, 600 („konditerem”), 599/3 közterület Kossuth utca északon az 557 hrsz telek északi határvonaláig, délen az 530 hsz. telek déli határvonaláig.

2. törzsszám.: 5635 azonosító: 24098, megnevezés Szentkúti kápolna (064/2 hrsz-en) MK

hrsz-k: 064/2 és 077/2

utcakép védelem

A védendő utcaképek meghatározása

Az utcakép a falu képének meghatározója, ezért védelme a hagyományos falukép megőrzésének biztosítéka. Fontos a sajátos utcavonal és beépítési vonalak megőrzése. Az utcakép védelme a telkek méretének, a beépítés ritmusának megőrzésével, a házak léptékének betartásával külön megterhelés nélkül alkalmas e célra.

Az utcaképi védelem területe az ófalu = hagyományos történeti falu területe? Kossuth Lajos utca, Táncsics Mihály utca és a „Suttony” területe. Természetesen az utcakép védelemnek egyedi településképileg védendő épületek is elemei.

Az utcaképvédelem paramétereit és a védelem céljának biztosítása

A védett utcaképekben a kialakult állapot követése alapszabály! Vászoly szinte házról-házra megőrizte az 1858-ban dokumentált házállományának beépítési formáját!

A jellemző vonásokat (paraméterek) az alábbi sematikus ábra alapján lehet meghatározni:

- A) a lakóház homlokzati magassága (ereszig, 3,6-4,3 m)
- B) az épület homlokzati szélessége (általában 7,3- 8,2 m között)
- C) α a tető hajlás-szöge (40- 45° között)-ez határozza meg a tetőgerincet
- D) β a konty meredeksége 45-50° között

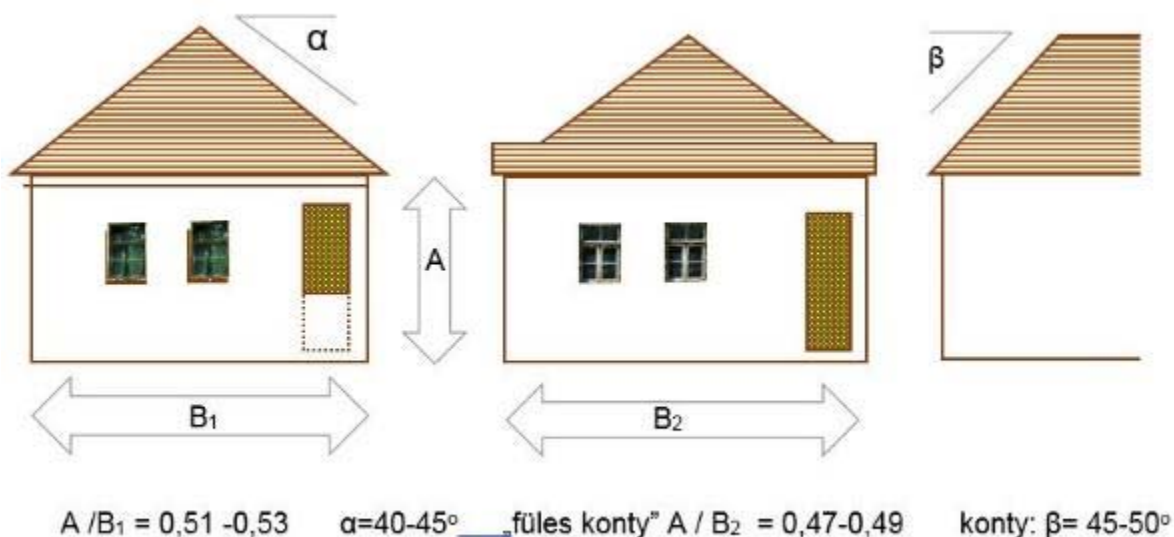
készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

A védelem a paraméterek alkalmazásával tartható be, lényeges az arányosság és a tetősík hajlások egyneműsége. Felújítás ill. szükség esetén új épület létesítése esetén is ezeket kell alkalmazni, akkor illeszkedő és a védelem értelmét alátámasztó épület jöhet létre:

- tartani kell az utcavonalon a beépítés kialakult ritmusát, az épületszélességet
- tartani kell az épület utcai homlokzatának arányosságát, A/B.

Jásdon az A/B arány 0,47-0,53 között mozog.

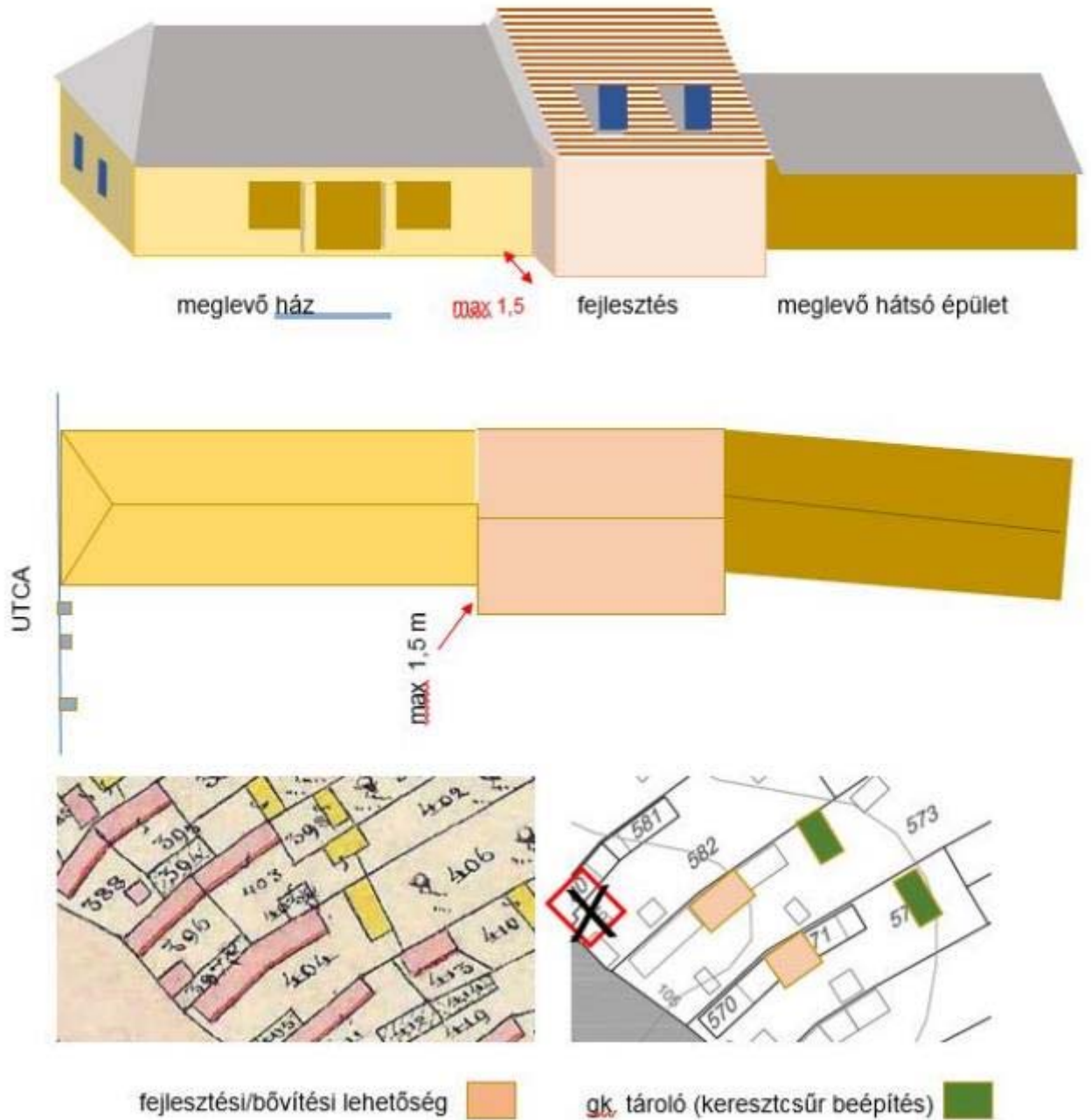
- tartani kell a tetősík hajlás-szöveget a (meglévő) tapasztalt határokon belül
Jásdon a hagyományos tető utca felé kontyolt, hajlásszög $\alpha = 45^\circ - 2-3^\circ$
A tetőhéjazati anyag: hornyolt vagy más lapos cseréparu (hódfarkú nem volt járatos, de megengedhető). A gyakori rombuszpala megújításakor cserépfedést kell alkalmazni.

- Jásdon hagyományosan a ház hosszirányú toldásával bővítették a lakóegységek számát. A szerves és modern bővítési javaslatok ezt használják fel: az első lakóház szakasz utáni kis szélesség növeléssel és a tetősík kis emelkedésével.
- A védett utcaképet érintő ingatlanokon lakás fejlesztés/bővítés a lentebb bemutatott modellek a megtartással együttesen lehetségesek.
- Jásdon sajátosan kialakult az utcai homlokzatokon a duplázott ablak elhelyezés (feltehetően a 20. sz. elején), ami autentikusnak elfogadható. Legjobb példa, Kossuth u. 136.

JÁSD, FEJLESZTÉSI LEHETŐSÉG A HAGYOMÁNYOS FALU TERÜLETÉN

településképi helyi védelem

A TELEPÜLÉSI ÉRTÉKLELTÁR számba veszi táblázatosan és csatolt egyedi adatlapokon a jellegzetes falusi épületeket. Az értékleltárban feltüntettük a helyi településképi védelemre javasolt házakat ill. kisarchitektúrákat, szobrokat (keresztek, emlékművek)

készítette: Dr. Vukov Konstantin okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök, szakértő

Az értékleltár alapján a védelemre javasolt értékek helyi településképvédelmi rendelet mellékletébe kerülnek ill. a jelenlegi rendelet felülvizsgálatával kerülhet be.

A védelmi javaslatok a táblázatos ÉRTÉKLELTÁRBAN találhatóak kifejtve (27.old). Az értékleltárhoz külön ADATLAPOK tartoznak, amely követi a KÖH-Intersave mintát, kidolgozva hazai változat a Corvinus Egyetem (ma SZIE) Tájépítészeti Karán Támop program keretében.

b) az önkormányzati feladatok

Jogalkotás jellegű tevékenység

- kezdeményezni az örökségvédelmi hatóságnál a két „ex lege” műemléki környezetnek módosítását az értékvédelmi terv a) alpont javaslata alapján.
- A törvényi előírás alapján települési Arculati Kézikönyv (TAK) készítése ill. ennek felülvizsgálata/gondozása a hatástanulmány alapján
- A TAK és e hatástanulmány alapján helyi településképvédelmi rendelet megalkotás, ill a mellékletben -épített értékek- kiegészítése, utcakép védelem megjelölése. Ez a 2009 évi HÉSZ módosítását is eredményezi – az örökségvédelmi munkarész szerepét átveszi az új rendelet
- Az utcakép védelmi javaslatoknak és a hagyományos faluképre jellemző lakóépületek fejlesztési javaslatainak szabályozási tervekbe való beépítése

Örökségvédelmi tevékenység

- A TAK ismertetése és közreadása a helyi emberek széles körében
- A helyi védelem kihirdetése és a fejlesztési lehetőségek ismertetése
- Pályázati támogatási lehetőségek keresése, megteremtése a helyi utcaképi és egyedi védelem alatt álló épületek felújításához
- Zöldterületek és közterületek szabadter építészeti tervezés alapján való megújítása vagy karban tartása, gondozása.

Felhasznált irodalom

- Vályi 1799 = Vályi András, Magyar Országnek Leírása, III. kötet, Budán 1799.,
- Fényes Elek, 1851. = Magyarország geográfiai szótára, Mellyben minden város, falu és puszta, betűrendben körülményesen leiratik., Kiadta Fényes Elek, Pesten, 1851.
- VESM -Veszprém Megyei Levéltári Közlemények
- Faller Jenő, Jegyzetek a jásvi Szentkút történetéhez, Zirc és Környéke, 1934. dec. 9 (50), 2.
- Jásvi község honlapja (történeti összefoglaló Faller Jenő, Jásvi község története, in Veszprém megye múltja, 4.az., Veszprém, 1934 munkája alapján, beidézett részletekkel készült)

Szerző adatai

Potrade Bt megbízásából (képv. Mohácsi Katalin tájéplítészm.)

Dr. Vukov Konstantin

vukov.konstantin@chello.hu

okl. építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök

É-1-3776, SZÉS 5 műemlékvédelmi szakértő (Magyar Építés Kamara)

kulturális szakértő: 21-022 műemléki érték dokumentálása (ME)

JÁSD
KÖZSÉG
VESZPRÉM MEGYE

**VÉDETT MŰEMLÉKI ÉRTÉKEK
ADATLAPOK**

készítette: Dr. Vukov Konstantin

okl. építésmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök
É-1-3776, SZÉS 5 műemlékvédelmi szakértő (Magyar Építész Kamara)
kulturális szakértő: 21-022 műemléki érték dokumentálása (ME)

Jásd-Budapest, 2019 május-június

VÉDETT MŰEMLEKI ÉRTÉKEK

EGYEDI ÉPÜLET

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD		1.2 Törzsszám Műemléki tsz. 5635 azonosító: 9910	
1.3 Kerület / Veszprém megye			
1.4 Cím (utca) Kossuth utca		1.5 Házszám úszótelek	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 601			
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés TEMPLOM			
1.11 Létesítmény római katolikus templom, titulusa: Szűz Mária világ királynéja			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés	
1.14.Időpont 2019. május	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték			
5	Megjegyzés Egytornyos barokk templom 19. sz-i bővtésekkel		
2.2 Művelődéstörténeti érték			
0	Megjegyzés		
2.3 Környezeti érték			
5	Megjegyzés kerített templomkertben faluképben meghatározó		
2.4 Eredetiség			
4	Megjegyzés jellegében eredeti, történeti átalakításokkal, felújításokkal		
2.5 Műszaki állapot			
4	Megjegyzés jól fenntartott		
2.6 Megőrzés fontossága			
5	Megjegyzés Kiemelkedő építészeti és értékes belsőépítészeti, felszerelés értéke		

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 1792	3.2 Átalakítások ideje 1866 és1900	3.3 Magasság főpárkány 9 m, gerinc. 12 m torony 18 m (csúcs 25 m)	3.4 Hosszúság főép. 29 m,	3.5 Szélesség 11 m, sekrestye 4 m	3.6 Védettség(ek) MŰEMLEK MK része
3.7 A hasznosítás módja TEMPLOM			3.8 Tulajdonos EGYHÁZKÖZSÉG		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás templomkertben, „Anger” közepén úszótelken
4.3 Szintszám földszint + torony	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Kiemelkedő történeti és faluképi, kőkerítéssel övezve	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan, nyugati homlokzat fölött egy torony, déli oldalhoz nyeregvetős sekrestye tömeg

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) későbarokk, klasszicizáló/romantizáló elemekkel, sekrestye eklektikus	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom nyeregvetős, szentély kontyolt, torony gúlisasakos
5.5 Homlokzat jellemző anyaga sima vakolat, tagozatokkal	5.6 Tetőhéjazat tegola-bitumenes zsindegy, toronytető horganylemezzel
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei nyugati homl.-közepén, torony alatt	5.8 Ablakok formai jellemzői Főhomlokzaton íves záródású ablak, torony 1. em. keskeny páros ablak, toronytesten íves ablak, oldalhomlokzatokon íves ablakok
5.9 Kapu, ajtó anyaga templomkapu vázta, szegmens íves	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, egyrétegű, klasszicizáló íves-sugaras üvegosztással
5.11 Díszítmények, tagozatok homlokzaton pilaszteres tagolás, i tükrös részek, főpárkány, torony órapárkányos	5.12 Helyi sajátosság Orsós falu-Anger- közepén áll

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-külön templomkert	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző: enyhén emelkedő	6.4 Illeszkedés a karakterhez: jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák kerítés terméskőből, kb 150 cm magas,
6.7 Egyedi zöldfelületi elem kerítéssel körülvett zöldfelület, csak bejárathoz vezető járdával, fenyő fasor	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme védett műemléki környezete van, épületegyüttes

Megjegyzés:

A templom eredetét a törökök lerombolták, helyébe 1792-ben épült a részben barokk stílusjegyeket viselő templom. 1866-ban készült el mai alakjában. A templom mennyezetét és falait Károly Gyula freskói díszítik. 1862. július 31-én a templom a faluval együtt leégett. A templom jelenlegi formáját 1865-66 között az újjáépítés során nyerte el. A freskók Károly Gyula festőművész alkotásai. A barokk Mária szobrot 1952-ben restaurálták és korát 250 évesre becsülik. A Lourdesi barlang 1952-ben Sugár Gyula szobrász tervei alapján készült. Ugyancsak Sugár Gyula készítette a templom fa szobrait és a szószéket.

7. Helyszínrajz

1587

KÉP:

szentély felőli kép az orsós főutcában az 1870 k. toldott sekrestye

VÉDETT MŰEMLÉKI ÉRTÉKEK

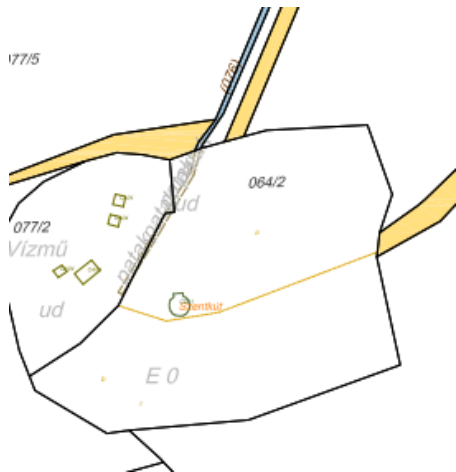
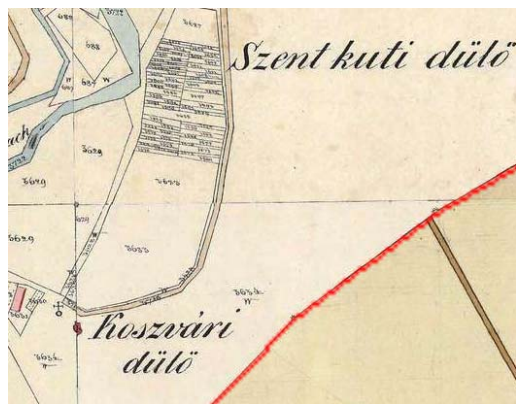
EGYEDI ÉPÜLET

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD / Veszprém megye			1.2 Törzsszám Műemléki tsz. 5635 azonosító: 9908		
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Szentkút			1.5 Házsám külterület	1.6 Egyéb jelölés	
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 064/2					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés Szentkúti kápolna					
1.11 Létesítmény római katolikus kápolna					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14. Időpont 2019. május	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés Egytornyos klasszicista ovális kápolna				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
4	Megjegyzés jelentős zarándokhely a középkor óta				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés kerített zarándok kegykertben szabadtéri oltárral, kő szószék (forráscsorgókkal)				
2.4 Eredetiség					
4	Megjegyzés jellegében eredeti,				
2.5 Műszaki állapot					
4	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés Kiemelkedő építészeti és lelkeségi értéke okán				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 1825-37	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság 4,0 m, gerinc kb. 6 m torony 9 m (csúcs 10,4 m)	3.4 Hosszúság kb. 8 m	3.5 Szélesség főhoml. 3.6 m, ovális 5,4 m	3.6 Védettség(ek) MŰEMLÉK MK része

3.7 A hasznosítás módja kápolna	3.8 Tulajdonos RK. EGYHÁZKÖZSÉG
4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás kegyhely kertben,
4.3 Szintszám földszint+torony	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Kiemelkedő történeti	4.6 Építészeti tömeg ovális kis homl. toronnyal

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg)	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla+ terméskő	5.4 Tetőidom torony gúlasíkos
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat hajó tető és toronytető horganylemez
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei főhomlokzat közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői hajó oldalában keskeny csúcsíves, tornyon íves nyílású
5.9 Kapu, ajtó anyaga váltáblás (ráakasztó pántos, kifele nyíló)	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, egyrétegű
5.11 Díszítmények, tagozatok homlokzat lezárása torony törzséig íves vonalú attika	5.12 Helyi sajátosság Gaja patak völgyi kegyhely, ma vízmű vízvételi hely

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma forrás környék zarándok-kert	6.2 Települési karakter falusi külterületi-egyedi
6.3 Terep, táji jellemző enyhén emelkedő	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete kerítéssel körülvett zöldfelület,	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák A zarándok kertben 1934-ben épült szabadtéri oltár és vízköpös szószerk jura mészkőből, Lourdesi barlang, Mária szobor (8 m), Lourdesi szaletti szobrokkal
6.7 Egyedi zöldfelületi elem fás liget, határán Gaja patak ága	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme védett műemléki környezete van, épületegyüttes
Megjegyzés: Centrális, ovális alaprajzú kápolna, kis homlokzati huszártoronnyal. Épült 1825-37 között. A környezetben szabadtéri oltár és szószerk építmények 1934-ből (Faller Jenő terve)	

7. Helyszínrajz	
	
1587	

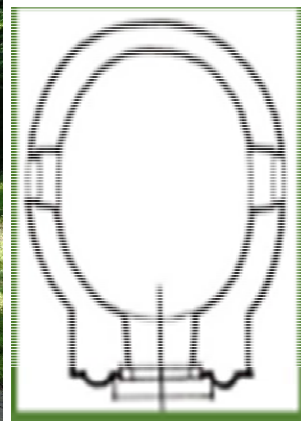
KÉP:

főhomlokzat

szentély felőli kép

forrásfoglalattal előtérben a Lourdes-i pavilon Bernadett alakja, alaprajz

VÉDETT MŰEMLÉKI ÉRTÉKEK

KŐKERESZT

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD	/ Veszprém megye	1.3 Törzsszám Műemléki tsz. 5637 azonosító: 9909	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) Kossuth L. utca	1.5 Házsza 81.	1.6 Egyéb jelölés	
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 531			
1.8 Egyéb azonosító adatok I. plébániaház előkertjében	1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés KERESZT			
1.11 Létesítmény ún, Szentkúti kereszt			
1.12 Koordináták X: Y:	1.13 Megjegyzés		
1.14. Időpont 2019. május	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN

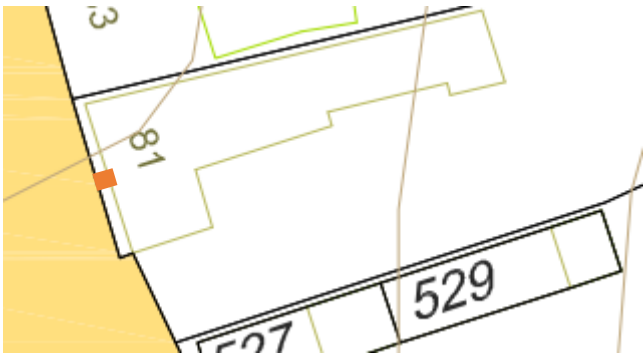
2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték	5 Megjegyzés Régi hagyományt őrző feszület áthelyezve a falu plébánájához		
2.2 Művelődéstörténeti érték	2 Megjegyzés Szentkút barokk kori emléke		
2.3 Környezeti érték	5 Megjegyzés a parókiaépülettel faluképben jelentős		
2.4 Eredetiség	4 Megjegyzés jellegében eredeti		
2.5 Műszaki állapot	4 Megjegyzés megfelelően fenntartott		
2.6 Megőrzés fontossága	5 Megjegyzés Régiségi és értékes hagyomány értéke		

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 1700-as évek vége	3.2 Átalakítások ideje áthelyezés 1896	3.3 Magasság m, gerinc kb. 4 m	3.4 Hosszúság 80 cm	3.5 Szélesség 85 cm	3.6 Védettség(ek) MŰEMLÉK MK-része
3.7 A hasznosítás módja útmenti kereszt			3.8 Tulajdonos EGYHÁZKÖZSÉG		

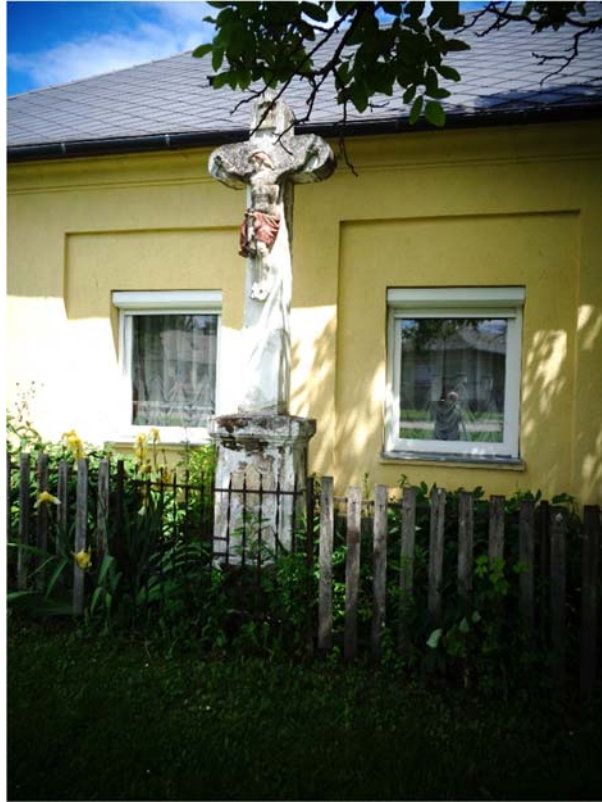
4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás előkertben
4.3 Szintszám	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Kiemelkedő történeti	4.6 Építészeti tömeg

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) klasszicizáló későbarokk	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga mészkö (puha-)	5.4 Tetőidom
5.5 Homlokzat jellemző anyaga	5.6 Tetőhéjazat
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga	5.10 Ablakszerkezet anyaga
5.11 Díszítmények, tagozatok régí feliratmező, szív pajzs alakú kartusban, évszám külön kartusban	5.12 Helyi sajátosság a hagyomány szerint Szentkúton volt, felirata monogramos, tisztázatlan

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző sík	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló elem
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete kerítéssel körülvett zöldfelület, előkert,	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme védett műemléki környezete van, épületegyüttes
Megjegyzés: Egykori „Szentkúti kereszt”, a plébánia előkertjében áll, felirata: „Ei. e voto/ T, S/ A/ J, B” alsó kartusban áthelyezés dátuma: 1896. Posztamensen kökereszt, kőcorpusszal. Színezés nyomai láthatók a korpuszon.	

7. Helyszínrajz	
	

KÉP:

faluképi szerep, plébánia előkertben

felirat

JÁSD
KÖZSÉG
(VESZPRÉM MEGYE)
TELEPÜLÉSI ÖRÖKSÉGVÉDELMI
ÉRTÉKLELTÁRA

Dr. Vukov Konstantin

okl. építésmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök
É-1-3776, SZÉS 5 műemlékvédelmi szakértő (Magyar Építész
Kamara)
kulturális szakértő: 21-022 műemléki érték dokumentálása (ME)

Jásd-Budapest 2019. május-június

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA

01

TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK

EGYEDI ÉPÜLET

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Dózsa utca				1.5 Házzszám közterület	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 33 (közút)					
1.8 Egyéb azonosító adatok I. Dózsa u. 5. sz., 289 hrsz előtt áll			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés egyedi falusi létesítmény: faharangláb				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
1	Megjegyzés jellegében teljesen felújított				
2.5 Műszaki állapot					
5	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz vége	3.2 Átalakítások ideje újjaépítés 2017 k.	3.3 Magasság 3 m	3.4 Hosszúság 1,8 m	3.5 Szélesség 1 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja harangláb			3.8 Tulajdonos községi		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja közterületi zóldsávban álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás rézsú melletti zöldfelület
4.3 Szintszám	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg gerendaváz, gúlisíkos

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga fa	5.4 Tetőidom
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat tegola bitumenes zsindey
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga	5.10 Ablakszerkezet anyaga
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcsás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez sajátos karakterbe illő építmény
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete utca rézsú menti zóldsáv, fákkal	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

Dózsa utca főtér feletti emelt szakszán áll, a régi alapján teljesen új szerkezettel épült (új talpgerendákra)

7. Helyszínrajz	
	

KÉP:

archív kép a régi haranglábról

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA

12

TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK

EGYEDI ÉPÜLET

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házsám 51.	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 430					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal				
2.5 Műszaki állapot					
5	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz: m, gerinc: m	3.4 Hosszúság főép. m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		
4. Beépítés adatai					

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok

5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregvető, torony gúlasisakos
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok

6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák, kerítés faoszlop-dtrórháló
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
Megjegyzés:	

7. Helyszínrajz

1858

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA

03

TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK

EGYEDI ÉPÜLET

1. Azonosítás	
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD	1.2 Törzsszám / Veszprém megye
1.3 Kerület	
1.4 Cím (utca) Kossuth utca	1.5 Házzszám 53
1.6 Egyéb jelölés	
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 431	
1.8 Egyéb azonosító adatok I.	1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés népi lakóépület	
1.11 Létesítmény	
1.12 Koordináták X: Y:	1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776
1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN

2. Értékelés	
1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték	
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület
2.2 Művelődéstörténeti érték	
0	Megjegyzés
2.3 Környezeti érték	
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes
2.4 Eredetiség	
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal
2.5 Műszaki állapot	
5	Megjegyzés jól fenntartott
2.6 Megőrzés fontossága	
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz: m, gerinc: m	3.4 Hosszúság főép. m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		
4. Beépítés adatai					

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok

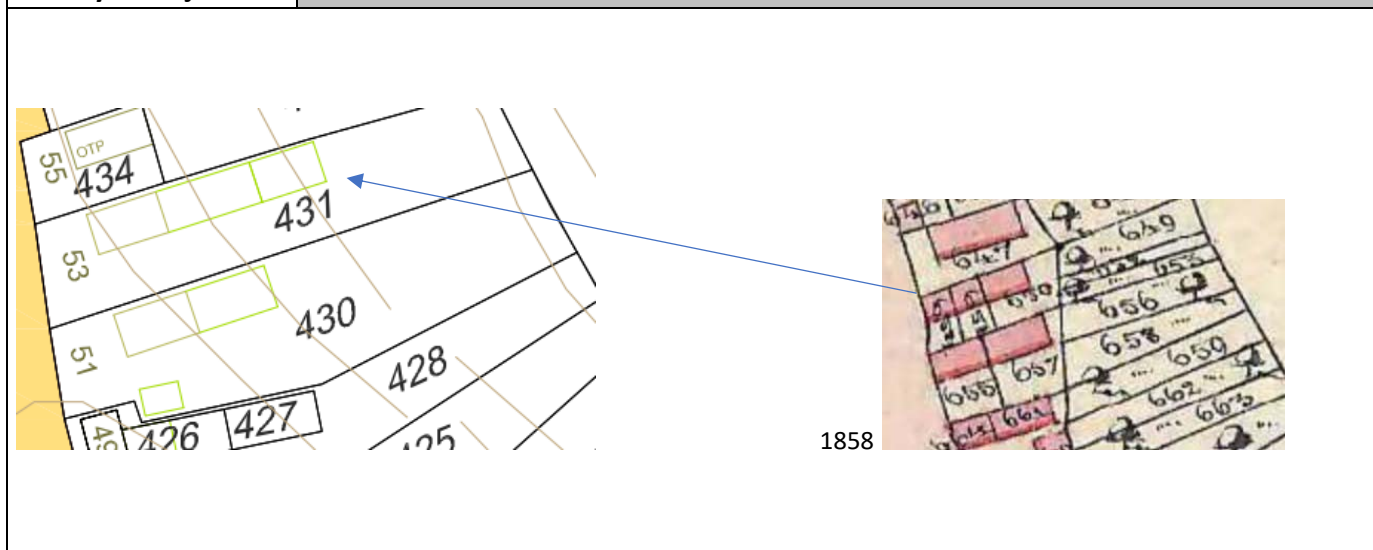
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregtető, torony gúlasisakos
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok

6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

7. Helyszínrajz

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA 04

TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD		1.2 Törzsszám / Veszprém megye	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) Kossuth utca		1.5 Házszám 67	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 492			
1.8 Egyéb azonosító adatok I. tájház, „levendulaház”		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés tájház, egykori fogadó			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték			
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület		
2.2 Művelődéstörténeti érték			
0	Megjegyzés		
2.3 Környezeti érték			
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes		
2.4 Eredetiség			
4	Megjegyzés jellegében eredeti, pályázatos átalakításokkal, felújításokkal, együttes más része romos		
2.5 Műszaki állapot			
5	Megjegyzés jól fenntartott a felújított szárny, többi rész romos, tető nélküli		
2.6 Megőrzés fontossága			
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke		

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz: m, gerinc: m	3.4 Hosszúság főép. m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		
4. Beépítés adatai					

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok

5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregterető, torony gúlisasakos
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei	5.8 Ablakok formai jellemzői
5.9 Kapu, ajtó anyaga	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok

6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:
volt fogadó, tájház, (falusi rendezvényház: „Bodzaház”.) Egykori „U” alakú beépítés északi szárnya. A kereszt szárny elbontva, csak homlokzata maradt meg, déli szárny romos, tető nélküli

7. Helyszínrajz

KÉP:

bástyás kapu maradványa

begyűjtött prés

betelepülési emlékoszlop

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA

05

TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK

EGYEDI ÉPÜLET

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD		1.2 Törzsszám 	
/ Veszprém megye			
1.3 Kerület 			
1.4 Cím (utca) Kossuth utca		1.5 Házszám 72	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 352/1-2			
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés egykori malom molnárlakás épülete			
1.11 Létesítmény 			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés 	
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776	1.16 Térképszám 	1.17 Fényképtári szám DSCN

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték			
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület		
2.2 Művelődéstörténeti érték			
0	Megjegyzés		
2.3 Környezeti érték			
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes		
2.4 Eredetiség			
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal		
2.5 Műszaki állapot			
5	Megjegyzés jól fenntartott		
2.6 Megőrzés fontossága			
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke		

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz 3: m, gerinc:7 m	3.4 Hosszúság főép.24 m	3.5 Szélesség 6,4 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		
4. Beépítés adatai					

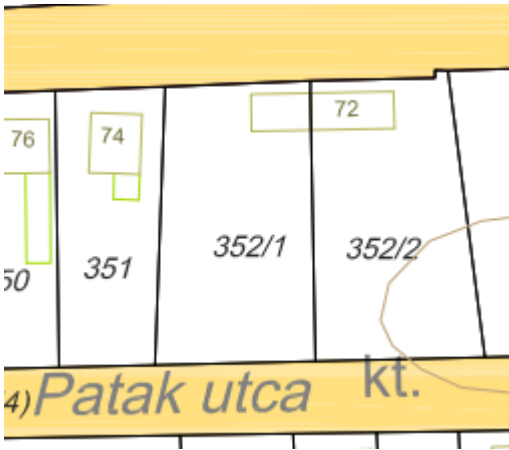
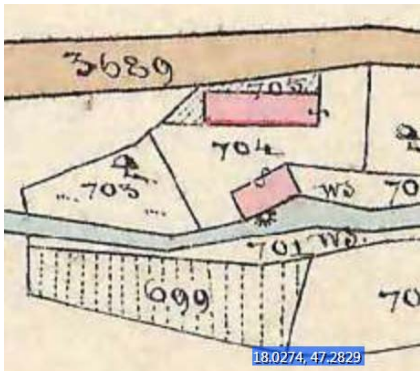
4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Oszatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregterető kis kontyolással
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat hornyolt cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei kapu oldalkertben, házajtók hátsó homlokzatban	5.8 Ablakok formai jellemzői keresztosztásos
5.9 Kapu, ajtó anyaga kőpilléek közt faléc, bejárati fa-váztáblás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, pallótok
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság egykori malomcsatorna nyomtalanul feltöltve

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterbe illő épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

Egykori malom utcával párhuzamos hosszú lakóépülete, átalakítva. Két ingatlanra felosztott-sajnos. A régi malomház és -csatorna eltűnt

7. Helyszínrajz	
	

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA

06

TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK

EGYEDI ÉPÜLET

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD		1.2 Törzsszám / Veszprém megye	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) Kossuth utca		1.5 Házszám 73.	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 507,508, 509			
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés népi lakóépület			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték			
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület		
2.2 Művelődéstörténeti érték			
0	Megjegyzés		
2.3 Környezeti érték			
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes		
2.4 Eredetiség			
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal		
2.5 Műszaki állapot			
5	Megjegyzés jól fenntartott		
2.6 Megőrzés fontossága			
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke		

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz: 2,8 m, gerinc:6 m	3.4 Hosszúság főép 22. m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		
4. Beépítés adatai					

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron déli tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok

5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregterető, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői hármásablak redőnnyel
5.9 Kapu, ajtó anyaga idomacél fémlemezzel, fa váztáblás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, kapcsolt tokos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság hátsó kert végén keresztcsűr

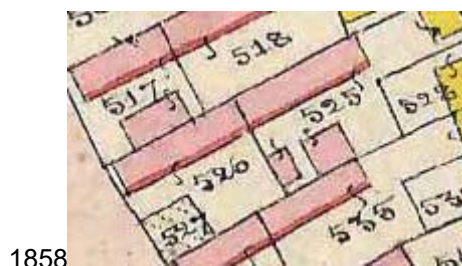
6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok

6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építéset, kisarchitektúrák, kerítés bástyás kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

népi lakóház, kontyolt tetős, homlokzaton ablakcsere (hármásosztásra). Régi nagyereszes tornácos háztípus példája

7. Helyszínrajz

1858

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

07

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 75	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 514-515-516					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal				
2.5 Műszaki állapot					
5	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz:2,8 m, gerinc: 6,4 m	3.4 Hosszúság főép.24 m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		

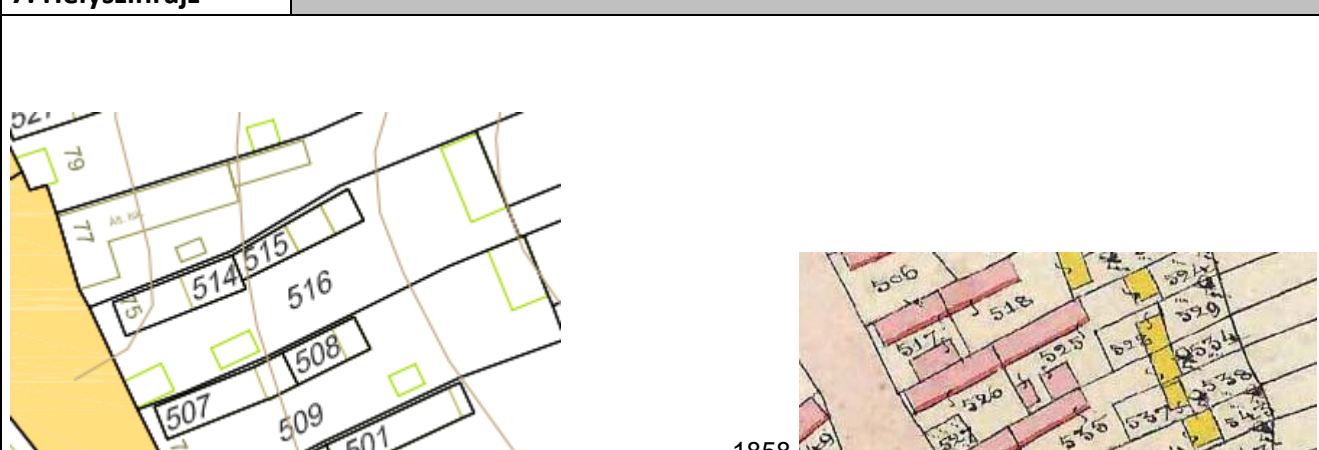
4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron déli tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület társas beépítésű műhely és pincelejáró ház
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregtető, kontyolt -füles-kontyos homlokzat
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei bástyás behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői kersztosztásos
5.9 Kapu, ajtó anyaga idomacél fémlemezzel, fa váztáblás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, pallótokos
5.11 Díszítmények, tagozatok füles konty attika profilos vakolatpárkány	5.12 Helyi sajátosság társas beépítésű melléképület, hátsó keresztcsűr

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák, kerítés bástyás kapuzat, kerítés alacsony terméskőfal, díszműlakatos mezők
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

népi lakóház, kontyolt tetős, homlokzaton ablakcsere (hármassosztásra). Mellvédes pilléres „lopott” tornác. Soros melléképület. Társas beépítés: gazdasági melléképülettel. A kert végében keresztcsűr van.

7. Helyszínrajz	
	

KÉP:

egy homlokzati ablak, bástyás kerítés

társas beépítés „kisháza”

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA

08

TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK

EGYEDI ÉPÜLET

1. Azonosítás	
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD	1.2 Törzsszám / Veszprém megye
1.3 Kerület	
1.4 Cím (utca) Kossuth utca	1.5 Házsám 81.
1.6 Egyéb jelölés	
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 531	
1.8 Egyéb azonosító adatok I.	1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés plébániaház	
1.11 Létesítmény parókia/paplak	
1.12 Koordináták X: Y:	1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776
1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN

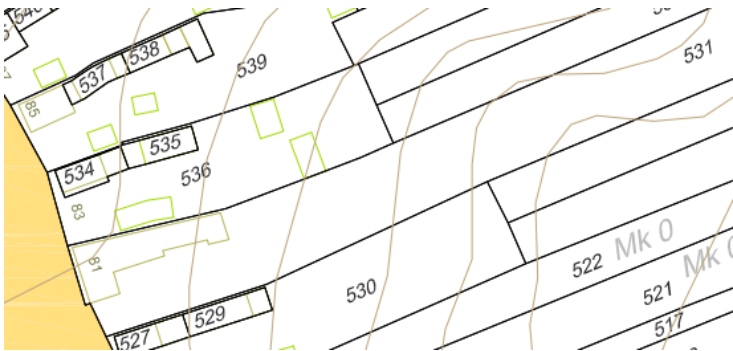

2. Értékelés	1- 5 (emelkedő)
2.1 Építészeti érték	
5	Megjegyzés jellegzetes falusi középület
2.2 Művelődéstörténeti érték	
2	Megjegyzés előkertben a Szentkútról áthelyezett zarándok kereszt
2.3 Környezeti érték	
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes
2.4 Eredetiség	
4	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal (ablakcserék)
2.5 Műszaki állapot	
5	Megjegyzés jól fenntartott
2.6 Megőrzés fontossága	
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz vége	3.2 Átalakítások ideje 1870 k homlokzat 2010 k ablakcsere	3.3 Magasság eresz: 3,2 m, gerinc: 6,4 m	3.4 Hosszúság főép. m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja parókia			3.8 Tulajdonos egyházi		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg L alakú Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) koraeklektikus	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő, téglá	5.4 Tetőidom nyeregretető, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei bástyás oldalkerti apu, ház bejárat a hátsó szárnyban	5.8 Ablakok formai jellemzői nagy méretű, osztatlan
5.9 Kapu, ajtó anyaga függ. faléces, ház: fa váz táblás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga műanyag
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző sík	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem nagy méretű dió fa	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
Megjegyzés: plébániaház, ablakait kicserélték, az épület. előtt kereszt (külön tételben). Kerítése bástyás kapuzatos, léckerítés.	

7. Helyszínrajz	
 	

1858

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

09

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 89.	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 549, 550					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes, archaikus- -faoszlop támaszú - széles ereszes falusi lakóépület				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés jellegében eredeti,				
2.5 Műszaki állapot					
5	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz: 3,2 m, gerinc: m	3.4 Hosszúság főép. 22 m	3.5 Szélesség 6,3 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron déli tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregvető, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői két keresztosztásos
5.9 Kapu, ajtó anyaga bástyás kapu függ. faléces, bejárati ajtó váztaáblás, lambériás	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, pallótokos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság bejárati kapu kiemelés falazott pilléres íves átjáróval

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcsás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

népi lakóház, kontyolt tetővel, íves tornácnnyílással, két régi ablak a homlokzaton. Régi nagyeresztes faoszlopos tornácos háztípus példája, ereszvégi íves nyílású a homlokzaton. Személykapu felett íves áthidalás, terméskő kerítéssel.

7. Helyszínrajz	

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

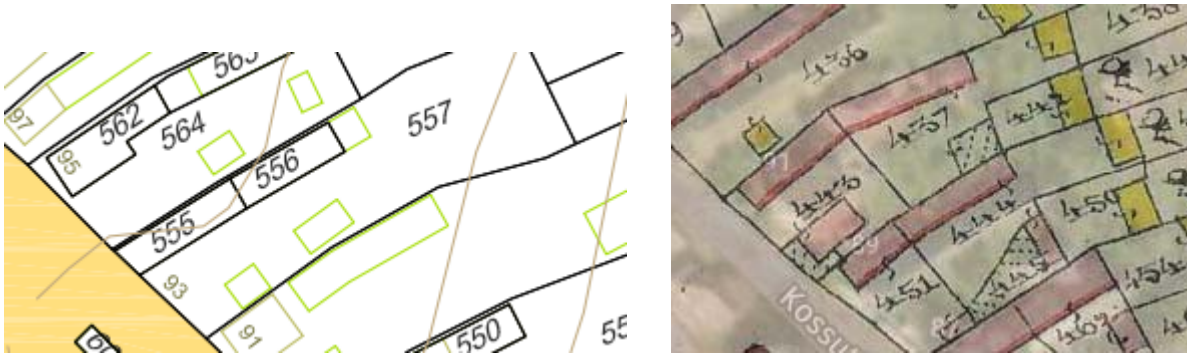
10

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 93	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 555,556, 557					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület, régi részletekkel				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés jellegében eredeti, régi homl. alakokkal				
2.5 Műszaki állapot					
3	Megjegyzés elhanyagolt				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz 3: m, gerinc: 6m	3.4 Hosszúság főép.24 m	3.5 Szélesség 6,4 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület udvarban házzal szemben
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregvető, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői hatszemes ablakok
5.9 Kapu, ajtó anyaga idomacél fémhálós, fa váztablás/félig üv.	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, pallótotos
5.11 Díszítmények, tagozatok ablak körüli vakolatkeret	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem ház előtt két közepes díófa	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
Megjegyzés: népi lakóház, két eredeti homlokzati ablakkal, kontyolt műpala tető.	

7. Helyszínrajz	
	

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

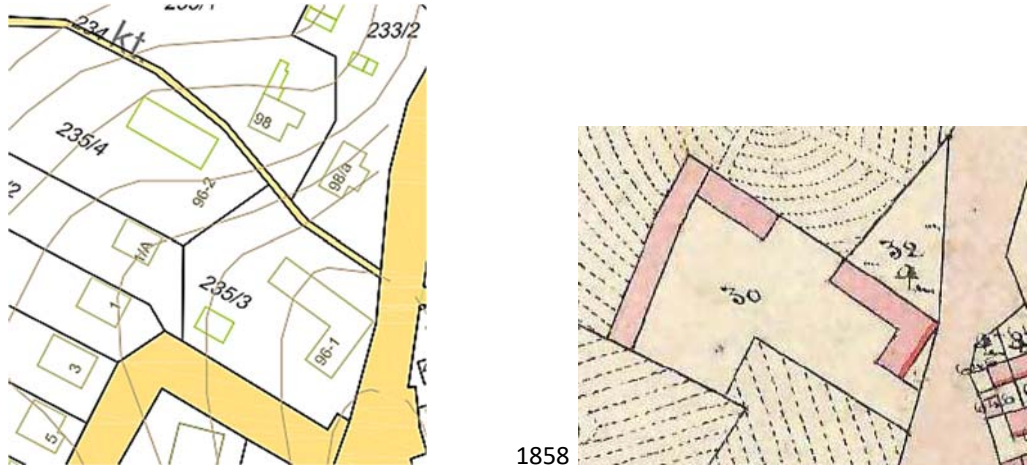
11

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 96/1	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 235/3					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés lakóépület					
1.11 Létesítmény egykori uradalmi úrilak átépítése					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes uradalmi úrilak lakóépület				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
2	Megjegyzés Zichy uradalmi központ maradáka				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés tömegében (és falszerkezetében) eredeti, átalakításokkal, felújításokkal				
2.5 Műszaki állapot					
5	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje ablakok 1920-as évek, felújítás 2017-	3.3 Magasság eresz: 3,5 m, gerinc: 7 m	3.4 Hosszúság főép. 18 m udvari L szárny 22 m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		

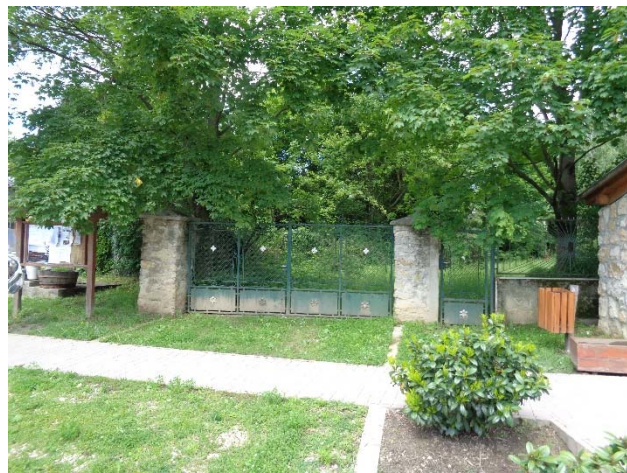
4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron DNY-i tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg L alakú, Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő és téglá	5.4 Tetőidom nyeregretető, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat sajtolt fémlemez-zsindely
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó bástyás kapu oldalkertben, házbejárat hátulsó homl. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői hármás ablakok keresztosztással
5.9 Kapu, ajtó anyaga idomacél fémllemezsel, fa váztáblás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa fa, kapcsolt tokos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete oldalkertben nagy juharok	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
Megjegyzés: egykori uradalmi úrilak maradványát őrző épület, átépítve (eredeti 19.sz. eleje)	

7. Helyszínrajz	
	

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

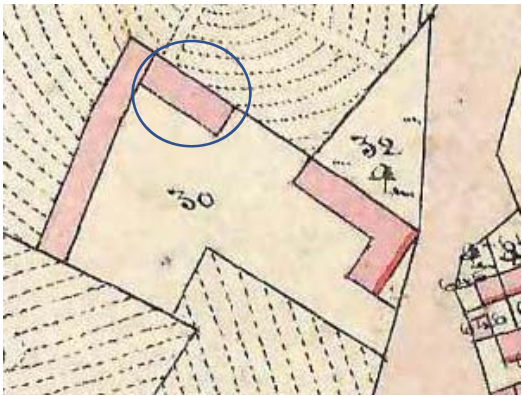
12

1. Azonosítás						
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám		
/ Veszprém megye						
1.3 Kerület						
1.4 Cím (utca) utca				1.5 Házzszám 96/2	1.6 Egyéb jelölés	
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 235/4						
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.			
1.10 Megnevezés uradalmi magtár						
1.11 Létesítmény						
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés			
1.14 Időpont 2019. május-június		1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés						
1- 5 (emelkedő)						
2.1 Építészeti érték						
5	Megjegyzés jellegzetes falusi uradalmi gazdasági épület					
2.2 Művelődéstörténeti érték						
0	Megjegyzés					
2.3 Környezeti érték						
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes					
2.4 Eredetiség						
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal					
2.5 Műszaki állapot						
3	Megjegyzés elhanyagolt, vakolat 80%-a lehullott					
2.6 Megőrzés fontossága						
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke					
3. Építési adatok						
3.1 Az építés ideje 19.sz vége		3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz:5 m, gerinc: 9,4 m	3.4 Hosszúság főép. 22 m	3.5 Szélesség 9,8 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja üresen álló				3.8 Tulajdonos személyi		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás szabadon álló ÉNy-DK tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga tégla	5.4 Tetőidom nyeregvető, oromfallal
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei bejárat hosszhomlokzat végén	5.8 Ablakok formai jellemzői kis négyzetes mélyen ülő
5.9 Kapu, ajtó anyaga vázkeretes, palló borításos fakapu	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa-tok, beépített vasráccsal
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság Régi uradalom megújított épülete

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcas, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete csalitos, fás	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
Megjegyzés: egykor uradalmi magtár, (1890 táján)lebontott 19. sz. eleji gazdasági épületek helyén	

7. Helyszínrajz	
	 <p>1858</p>

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

13

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 97	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 565					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal				
2.5 Műszaki állapot					
5	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz: m, gerinc: m	3.4 Hosszúság főép. m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		
4. Beépítés adatai					

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregteretű, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat nád
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői keresztosztású, alosztással
5.9 Kapu, ajtó anyaga faléces kapuzat, bejárati ajtó váztaáblás, lambériás	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, pallótokkos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság nádtető-a faluban nem járatos fedési mód 1862 tűzvész óta

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete elvadult	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
Megjegyzés: artisztikusan felújított régi lakóház üdülő céljára. Eredetileg azonos típusu Kossuth L. 93. házzal.	

7. Helyszínrajz	

KÉP:

1. Azonosítás	
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD	1.2 Törzsszám / Veszprém megye
1.3 Kerület	
1.4 Cím (utca) Kossuth utca	1.5 Házzszám 104
1.6 Egyéb jelölés	
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 180	
1.8 Egyéb azonosító adatok I.	1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés népi lakóépület	
1.11 Létesítmény	
1.12 Koordináták X: Y:	1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776
1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN

2. Értékelés	
1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték	
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület
2.2 Művelődéstörténeti érték	
0	Megjegyzés
2.3 Környezeti érték	
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes, tájházzal szemben fontos faluképi jelenség
2.4 Eredetiség	
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal (főhoml. ablakcsere)
2.5 Műszaki állapot	
5	Megjegyzés jól fenntartott
2.6 Megőrzés fontossága	
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje 2017 KÖR	3.3 Magasság eresz: 2.9 m, gerinc: 6,4 m	3.4 Hosszúság főép. 18 m , soros mellékép 14 m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		

4. Beépítés adatai	
---------------------------	--

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron délnyugati tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület házzal soros, hosszú, külön utcavonalon
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő, pillér téglá	5.4 Tetőidom nyeregteretű, utca felé kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei kapu nincs, bástyás gyalogkapu, házbejárat tornác közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői felnyíló.duplázott (ákosztásos)
5.9 Kapu, ajtó anyaga bejárat váztaáblás pallóozoz	5.10 Ablakszerkezet anyaga műanyag
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság út mentén elhúzódo telek

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző sík	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés alacsony természetköerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:
feltűnő faluképi szerepű, jellegzetes „lopott tornácos” népi lakóház, társas beépítéskén kerítés menti melléképülettel és a ház folytatásában soros melléképülettel

7. Helyszínrajz	

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

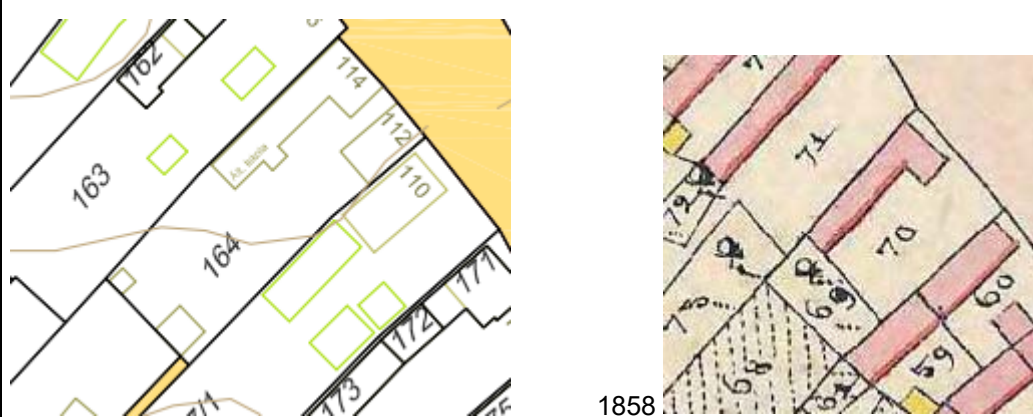
15

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám / Veszprém megye	
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 112 - 114	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 164					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés iskola					
1.11 Létesítmény oktatási falusi központ: iskola-óvoda-könyvtár					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépületből átalakított oktatási középület				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
4	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal, toldásokkal				
2.5 Műszaki állapot					
4	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje 2010 k. felújítások	3.3 Magasság eresz: 3,4 m, gerinc: 7 m	3.4 Hosszúság főép. 29 m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja oktatási középület/iskola			3.8 Tulajdonos önkormányzati		
4. Beépítés adatai					

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron DK-i tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület társas beépítésű-óvodának átépítve, oldalsó mellékép-mosdóblokk
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg magasságban. szélességben tagolt hasáb

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregterető, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői hármablakok
5.9 Kapu, ajtó anyaga idomacél fémlemezzel, bejárati ajtók fa váztáblás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, kapcsolt tokos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete iskola kert	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés kosárlabda állvány
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme
Megjegyzés: A szemben levő Kossuth u.77. iskolaépület kiváltására alakították át. Eredetileg a 19. sz-elejétől falusi lakóépület volt	

7. Helyszínrajz	
	
1858	

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

16

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám / Veszprém megye	
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 124	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 145, 146, 147					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
4	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés jellegében eredeti,				
2.5 Műszaki állapot					
3	Megjegyzés elhanyagolt, repedezett				
2.6 Megőrzés fontossága					
4	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz: 3 m, gerinc: 6,2 m	3.4 Hosszúság főép.24 m , soros mellékép. 22 m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		
4. Beépítés adatai					

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron DK-i tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület udvarban lakóházzal szemben
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok

5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregteret, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői felnyíló, üvegsztással
5.9 Kapu, ajtó anyaga bástyák közt: idomacél fémlappal, bejárat: fa vástáblás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, pallótos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok

6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős, észak felé emelkedő a homloksíokban	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:
népi lakóház, kontyolt tetős, mellvédes pilléres tornáccal, Kerítése bástyás kapuzatos, drótfonatos

7. Helyszínrajz

1858

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

17

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 133	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 21, 22, 23					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal				
2.5 Műszaki állapot					
5	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz:3 m, gerinc:6,2 m	3.4 Hosszúság főép. 26 m (két hrsz-n!)	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron DK-i tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület társas beépítésű hangsúlyos párhuzamos ép.
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregvető, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit), mellékép cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői hármás
5.9 Kapu, ajtó anyaga idomacél fémlemezzel, bejárat: fa váztablás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, kapcsolt tokos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság jelentős szerepű, utcavonalon álló társas beépítésű melléképület

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

népi lakóház, kontyolt tetős. Társas beépítés: gazdasági melléképülettel (21 hrsz részen)

7. Helyszínrajz	
	

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

18

1. Azonosítás			
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD		1.2 Törzsszám / Veszprém megye	
1.3 Kerület			
1.4 Cím (utca) Kossuth utca		1.5 Házzszám 136	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 120, 123 és 122, 127			
1.8 Egyéb azonosító adatok I.		1.9 Egyéb azonosító adatok II.	
1.10 Megnevezés népi lakóépület			
1.11 Létesítmény			
1.12 Koordináták X: Y:		1.13 Megjegyzés	
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776	1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN

2. Értékelés		1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték			
5	Megjegyzés jellegzetes falusi, széles ereszes -archaikus- lakóépület		
2.2 Művelődéstörténeti érték			
0	Megjegyzés		
2.3 Környezeti érték			
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes		
2.4 Eredetiség			
5	Megjegyzés jellegében eredeti,		
2.5 Műszaki állapot			
3	Megjegyzés éppen megfelelő, tetőhéjazat cserére szorul		
2.6 Megőrzés fontossága			
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke		

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz: m, gerinc: m	3.4 Hosszúság főép. m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület sorosan, de külön és lakóépülettel szemben
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregvető, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit), tető oldalsíkján korcolt bádoglemez fedés
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei kapu nincs, bejárati ajtó oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői nyolcszemes ikres felnyíló ablak közepén
5.9 Kapu, ajtó anyaga ajtó váztaqlás	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, pallótotkos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság utcavonalon támfal szerű kerítéslábazat terméskőből

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

népi lakóház, kontyolt tetővel, íves, mellvédes homlokzati tornácnnyílással, két régi ablak. Régi nagyereszes háztípus példája. Archaikus típus, feltehetően az 1862 évi tűzvész előtt megjelenést mutatja

7. Helyszínrajz	
	
1858	

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

19

1. Azonosítás						
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám		
/ Veszprém megye						
1.3 Kerület						
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 138	1.6 Egyéb jelölés	
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz						
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.			
1.10 Megnevezés vendégház						
1.11 Létesítmény						
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés			
1.14 Időpont 2019. május-június		1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés						
1- 5 (emelkedő)						
2.1 Építészeti érték						
4	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület új funkcióval					
2.2 Művelődéstörténeti érték						
0	Megjegyzés					
2.3 Környezeti érték						
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes					
2.4 Eredetiség						
3	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal, új tornác bővítéssel					
2.5 Műszaki állapot						
5	Megjegyzés jól fenntartott					
2.6 Megőrzés fontossága						
4	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke					
3. Építési adatok						
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe		3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz: 3,4 m, gerinc:7 m	3.4 Hosszúság főép. 30 m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja falusi vendégház				3.8 Tulajdonos személyi		
4. Beépítés adatai						

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron DK-i tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület házzal szemben-szálláshellyé felújtva
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregterető, torony gúlisasakos
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat sajtolt (Bramac) cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői kersztosztásos
5.9 Kapu, ajtó anyaga kapu idomacél pálcásbejáratú ajtó váztaáblás, lambériás	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, kapcsolt tokos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság Házzal szemben pincelejáró gádorfal

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrás, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

népi lakóház, kontyolt tetős, pilléres tornáccal. Átalakítva vendégházzá. Udvarában pincelejáró gádorfal

7. Helyszínrajz	

KÉP:

vendégház udvar

pincelejárat gádor és támfal

drón fotó /forrás: vendégház honlapja

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

20

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 158	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 66, 67, 68					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
4	Megjegyzés faluképben jellegzetes				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal, homl. ablakai eredetiek				
2.5 Műszaki állapot					
4	Megjegyzés megfeleően fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje	3.3 Magasság eresz:3,2 m, gerinc: 6,8 m	3.4 Hosszúság főép.24 m soros mellékép 24 m	3.5 Szélesség 6,4 m	3.6 Védettség(ek)
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		
4. Beépítés adatai					

4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron DK-i tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok

5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő és téglá	5.4 Tetőidom nyeregteretű, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat cserép
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői hatszemes
5.9 Kapu, ajtó anyaga bástyák közt: idomacél fémlappal, bejárat: fa váztaárlás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, pallótotos (kifele-befele nyíló)
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok

6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészet, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:
népi lakóház, kontyolt tetős, üvegezett tornácnnyílással

7. Helyszínrajz

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD

KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNYA TELEPÜLÉSKÉPI ÉRTÉKEK EGYEDI ÉPÜLET

21

1. Azonosítás					
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD				1.2 Törzsszám	
/ Veszprém megye					
1.3 Kerület					
1.4 Cím (utca) Kossuth utca				1.5 Házzszám 168	1.6 Egyéb jelölés
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 43. 44, 45					
1.8 Egyéb azonosító adatok I.			1.9 Egyéb azonosító adatok II.		
1.10 Megnevezés népi lakóépület					
1.11 Létesítmény					
1.12 Koordináták X: Y:			1.13 Megjegyzés		
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776		1.16 Térképszám	1.17 Fényképtári szám DSCN	
2. Értékelés					
1- 5 (emelkedő)					
2.1 Építészeti érték					
5	Megjegyzés jellegzetes falusi lakóépület társas beépítésű két melléképülettel				
2.2 Művelődéstörténeti érték					
0	Megjegyzés				
2.3 Környezeti érték					
5	Megjegyzés faluképben jellegzetes , sajátos melléképületekkel				
2.4 Eredetiség					
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal				
2.5 Műszaki állapot					
5	Megjegyzés jól fenntartott				
2.6 Megőrzés fontossága					
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke				
3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje utcai melléképü- letek 19. sz vége	3.3 Magasság eresz: 2,9 m, gerinc: 6,2 m	3.4 Hosszúság főép. 22 m , soros mellékép 18 m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja lakóház			3.8 Tulajdonos személyi		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja fésűs, oldalhatáron álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás oldalhatáron tájolású
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület 2 oromzatos utcavonali társa beépítésű melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg Osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregvető, kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat rombuszpala (Eternit)
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei behajtó kapu oldakertben, házbejárat oldalhoml. közepén	5.8 Ablakok formai jellemzői T osztásos
5.9 Kapu, ajtó anyaga bástyák közt: idomacél fémhálós, bejárat: fa váztaáblás/lambériázott	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa, kapcsolt tokos
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma utcás, fésűs-	6.2 Települési karakter falusias
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem nagy méretű hárs a ház előtt	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme

Megjegyzés:

népi lakóház, kontyolt tetős, mellvédes pilléres tornáccal. Társas beépítés: sajátosan két gazdasági melléképülettel.

7. Helyszínrajz

KÉP:

Értékleltár felvételi ADATLAP

JÁSD
**KÖZSÉG ÖRÖKSÉGVÉDELMI
HATÁSTANULMÁNYA**
22

1. Azonosítás	
1.1 Közigazgatási/ földrajzi besorolás JÁSD	1.2 Törzsszám / Veszprém megye
1.3 Kerület	
1.4 Cím (utca) Poós malom	1.5 Házszám külterület
1.6 Egyéb jelölés	
1.7 Kataszteri (helyrajzi) adatok Hrsz 040/3 és 040/7	
1.8 Egyéb azonosító adatok I. Malom-csatorna	1.9 Egyéb azonosító adatok II.
1.10 Megnevezés malomépület	
1.11 Létesítmény népi ipari épület	
1.12 Koordináták X: Y:	1.13 Megjegyzés
1.14 Időpont 2019. május-június	1.15 Felmérő Dr. Vukov Konstantin, okl. építészm. műeml. szakmérnök, SZÉS-5,É-01/3776
1.16 Térképszám	
1.17 Fényképtári szám DSCN	

2. Értékelés	
1- 5 (emelkedő)	
2.1 Építészeti érték	
5	Megjegyzés jellegzetes falusi gazdasági épület: malom
2.2 Művelődéstörténeti érték	
0	Megjegyzés
2.3 Környezeti érték	
5	Megjegyzés táji jelentőségű, malomcsatorna mellett f
2.4 Eredetiség	
5	Megjegyzés jellegében eredeti, átalakításokkal, felújításokkal
2.5 Műszaki állapot	
5	Megjegyzés jól fenntartott, berendezése működőképes
2.6 Megőrzés fontossága	
5	Megjegyzés jellegzetes falukép értéke

3. Építési adatok					
3.1 Az építés ideje 19.sz. közepe	3.2 Átalakítások ideje 19. sz vége, 20. vége	3.3 Magasság eresz:4,8 m, gerinc: 8 m	3.4 Hosszúság főép.14 m	3.5 Szélesség 6,8 m	3.6 Védettség(ek) helyi településképi védelemre javasolt
3.7 A hasznosítás módja malomépület, muzeális			3.8 Tulajdonos személyi		

4. Beépítés adatai	
4.1 Beépítés módja szabadon álló	4.2 Elhelyezkedés az ingatlanon / tájolás malomcsatornához épült
4.3 Szintszám földszint	4.4 Melléképület
4.5 Településképi szerep Jellegzetes faluképi	4.6 Építészeti tömeg L alakú, osztatlan,

5. Jellemző épületszerkezetek / anyagok	
5.1 Stílus (építési kor jelleg) népi	5.2 Tartószerkezeti jelleg I. Falazat ☒ II. Váz (oszlop-gerenda) ☐
5.3 Tartószerkezet anyaga kő	5.4 Tetőidom nyeregvető, oromzatos és kissé kontyolt
5.5 Homlokzat jellemző anyaga vakolat,	5.6 Tetőhéjazat tegola bitumenes zsindeley
5.7 Kapuk, ajtók helye, formai jegyei kapu a főépület oldalán	5.8 Ablakok formai jellemzői keresztosztásos
5.9 Kapu, ajtó anyaga bejárati ajtó váztaáblás, lambériás	5.10 Ablakszerkezet anyaga fa fa, pallótotkos, beépített ráccsal
5.11 Díszítmények, tagozatok	5.12 Helyi sajátosság malomcsatorn. alul csapott vízkerékkel, működőképes malom

6. Környezeti adatok / kiegészítő adatok	
6.1 Települési környezet, településforma majorsági, és rét	6.2 Települési karakter falusi gazdasági épület
6.3 Terep, táji jellemző enyhén lejtős, meredek malomárok mellett	6.4 Illeszkedés a karakterhez jellegzetes karakterformáló épület
6.5 Az ingatlan zöldfelületi környezete	6.6 Szabadtér építészeti, kisarchitektúrák, kerítés
6.7 Egyedi zöldfelületi elem	6.8 Környezet figyelemreméltó eleme malomárok támfal

Megjegyzés:

Poós -malom, 19. sz-ban „Trojak- malom”. 1941-ben „Kis-malom”. Az 1950-es években még őrölt, majd leállt. Felújítás után nyilvántartott muzeális malom

7. Helyszínrajz	

KÉP:

(TAK és honlap fotók)

ÚTMENTI KERESZTEK

1.	Dózsa Gy u, =Fő tér	231 hrsz közterület	<p>Kő kereszt a Dózsa utca területén Kossuth utca (országút) torkolatánál kialakult -jelenleg a falu Fő- terén áll. Korpusz és Mária alakja fém. Posztamens 2,8 m, feszület 2,6 m magas, szélessége 1 m.</p> <p>Felirata: IRGALMAZZ NEKÜNK/ISTEN DICSŐSÉGÉRE/EME LTETTE/JÁSD KÖZSÉG/1906</p>		helyi település-képi védelemre javasolt
2.	Kossuth 81. előtt	531 hrsz	<p>Kő kereszt a plébániaház előkertjében, Csak korpusz van, kőből faragva. a kereszt szárai lekerekített végűek. Posztamens 1,8 m, feszület 2,2 m magas, szélessége 90 cm.</p> <p>Felirata cimerpajzs szerű kartusban piros kiemeléssel: „Eie (?) Voto/ I. S./A /I B”, alatta évszamos kartus: 1896. Szentkútról hozták be.</p>		helyi település-képi védelemre javasolt

3.	Kossuth u. végén	599/3 út közterület	A falu felső végén a beépítés végén felállítva. A kereszt beton elemre szerelt. A keresztszárak felett íves fém-fedél. Fakeresztben fém korpusz. Magassága 2,7 m gerenda keresztmetszet 18 cm		helyi település- képi védelemre javasolt
4.	Kossuth u. templomkert	601	Templom rávezető útjának bal oldalán áll. Kő kereszt, kő korpusz. Posztamens 1,6 m, feszület 2,3 m magas, szélesség 0,8 m		helyi település- képi védelemre javasolt